ท
ว พ

แบบเรียนประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

959.3
ป397ป

กระทรวงศึกษาธิการ
อนุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนได้

ประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนได้

ดร. ประสาท หลักศิลา

เรียบเรียง

ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช ๒๕๐๓

พิมพ์ครั้งที่สาม ๑๐,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๕๑๙

จำหน่ายที่

บริษัทสำนักพิมพ์ **ไทยวัฒนาพานิช** จำกัด

๕๙๙ ถนนไมตรีจิต กรุงเทพมหานคร

(สงวนลิขสิทธิ์)

6.50 บาท

0815

คำนำ

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์เล่มนี้เรียบเรียงขึ้นตามหัวข้อเรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ ของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนเนื้อเรื่องโดยละเอียดนั้นยึดถือตามประมวลการสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งกรมวิสามัญศึกษาจัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ การเรียบเรียงพยายามใช้ถ้อยคำที่เห็นว่านักเรียนในระดับชั้นนี้ควรจะอ่านเข้าใจได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นแต่เพียงอธิบายและให้รายละเอียดต่าง ๆ เพิ่มเติม ในตอนท้ายของแต่ละตอนได้ให้ตัวอย่างแบบฝึกหัดและกิจกรรมไว้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนจัดทำขึ้นเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร

การทำแบบฝึกหัดและจัดให้นักเรียนได้มีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะขาดเสียมิได้ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา นักเรียนทุกคนในชั้นควรจะได้ร่วมมือกันทำแบบฝึกหัดและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แบบฝึกหัดข้อใดหรือเรื่องใดที่นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นหรือความเข้าใจของตนให้คนอื่น ๆ ทราบ ครูผู้สอนควรจะร่วมมือด้วย โดยเขียนข้อความเหล่านั้นลงในกระดานดำ ต่อมาจึงให้นักเรียนในชั้นช่วยกันเรียบเรียงเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่สมบูรณ์และเข้าใจได้ชัดเจน ต่อจากนั้นจะให้นักเรียนแต่ละคนในชั้นคัดลอกข้อความเรื่องนั้นลงไว้ในสมุดโน้ตของตนก็ได้ ส่วนกิจกรรมต่าง ๆ นั้น บางเรื่องครูอาจจะให้นักเรียนแต่ละคนไปจัดทำของตนเองได้ และบางเรื่องอาจจะให้นักเรียนทุกคนในชั้นได้ร่วมมือกันจัดทำ เช่น การแสดงนิทรรศการ เป็นต้น หากว่าทำได้ดังข้างต้นนี้จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้มาก

กองสังคมศึกษา ๒๑ ธ.ค. ๒๕๑๙ กรมวิชาการ

ประสาท หลักศิลา

ค. 959.3
เลขหมู่ ป397ป
เลขทะเบียน

สารบาญ

หน้า

ตอนที่ ๑ ความเป็นมาดั้งเดิมของชนชาติไทย
- บทที่ ๑ ถิ่นเดิมของชนชาติไทย ๓
- บทที่ ๒ การอพยพจากถิ่นเดิม ๖
- บทที่ ๓ อาณาจักรน่านเจ้า ๘

ตอนที่ ๒ ชนชาติไทยในแหลมอินโดจีน
- บทที่ ๔ สภาพแหลมอินโดจีนก่อนชนชาติไทยเข้ามา ๑๑
- บทที่ ๕ การตั้งภูมิลำเนาของชนชาติไทย ๑๔

ตอนที่ ๓ อาณาจักรสุโขทัย
- บทที่ ๖ การตั้งอาณาจักร ๑๗
- บทที่ ๗ ความเจริญและแบบแผนการปกครอง ๒๑
- บทที่ ๘ ความเป็นอยู่ของราษฎรและวัฒนธรรมไทย ๒๔

ตอนที่ ๔ อาณาจักรศรีอยุธยา
- บทที่ ๙ การตั้งอาณาจักร ๒๘
- บทที่ ๑๐ ลำดับกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ๓๑
- บทที่ ๑๑ ความเจริญและแบบแผนการปกครอง ๓๔
- บทที่ ๑๒ ความเป็นอยู่ของราษฎรและวัฒนธรรมไทย ๓๗

ตอนที่ ๕ ประเทศสหภาพพม่า
- บทที่ ๑๓ ประวัติโดยสังเขป ๔๑
- บทที่ ๑๔ ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับไทย ๔๔
- บทที่ ๑๕ พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษและการได้เอกราช ๔๘

หน้า

ตอนที่ ๖ ราชอาณาจักรลาว
- บทที่ ๑๖ ประวัติโดยสังเขป ๕๓
- บทที่ ๑๗ ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับไทย ๕๕
- บทที่ ๑๘ ลาวตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสและการได้เอกราช ๕๗

๑๑ ตอนที่ ๗ ประเทศกัมพูชา
- บทที่ ๑๙ ประวัติโดยสังเขป ๖๑
- บทที่ ๒๐ ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับไทย ๖๓
- บทที่ ๒๑ กัมพูชาตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสและการได้เอกราช ๖๖

ตอนที่ ๘ ประเทศเวียดนามเหนือและประเทศเวียดนามใต้
- บทที่ ๒๒ ประวัติโดยสังเขป ๖๙
- บทที่ ๒๓ ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทย ๗๒
- บทที่ ๒๔ เวียดนามตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสและการได้เอกราช ๗๔

ตอนที่ ๙ ประเทศสหพันธ์มาเลเซียและประเทศสิงคโปร์
- บทที่ ๒๕ ประวัติโดยสังเขป ๗๘
- บทที่ ๒๖ ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซีย ๘๐
- บทที่ ๒๗ มลายาตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษและการได้เอกราช ๘๑

ตอนที่ ๑ ความเป็นมาดั้งเดิมของชนชาติไทย

บทที่ ๑

ถิ่นเดิมของชนชาติไทย

ผู้คนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่คือชาวไทย ชาวไทยเหล่านี้สืบเชื้อสายมาจากชนชาติไทยสมัยโบราณ ถิ่นฐานดั้งเดิมของชนชาติไทยนั้น เข้าใจว่าอยู่ทางตอนกลางของทวีปเอเชีย ได้แก่บริเวณภูเขาอัลไต ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศสาธารณรัฐประชาชนมองโกเลียในปัจจุบันนี้ ต่อมาเมื่อประมาณห้าพันปีมานี้ เชื้อสายของชนชาติไทยพวกนี้ได้อพยพลงมาทางใต้และมาตั้งบ้านเมืองอยู่เป็นหลักแหล่งมั่นคงในเขตแผ่นดินใหญ่ของประเทศจีนในปัจจุบันนี้ ได้แก่บริเวณลุ่มแม่น้ำฮวงโหและบริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซี บรรพชนของชาวไทยเหล่านี้เองในระยะเวลาต่อๆมา ได้พากันอพยพทยอยกันลงมาทางใต้ และตั้งหลักแหล่งเป็นบ้านเมืองขึ้นใหม่อีกหลายครั้ง จนเข้ามาตั้งมั่นอยู่ในดินแดนประเทศไทยในปัจจุบันนี้

ไทยมุง

อาณาจักรไทยมุง

ชนชาติไทยที่ตั้งบ้านเมืองอยู่ในเขตประเทศจีนสมัยนั้นแยกกันอยู่เป็นบ้านเมือง ซึ่งมีหัวหน้าปกครองเป็นอิสระ เมืองที่เป็นศูนย์กลางการปกครองของชนชาติไทยสมัยนั้นได้แก่ ลุง ปา และเงี้ยว

เมืองลุงตั้งอยู่ค่อนไปทางเหนือบริเวณต้นแม่น้ำฮวงโห เมืองปาอยู่ถัดลงมาทางใต้บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซี เมืองเงี้ยวอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีเช่นเดียวกัน แต่ถัดไปทางตะวันออกของเมืองปา

ชนชาติไทยสมัยนั้นมีความเจริญมากกว่าผู้คนพวกอื่นในบริเวณใกล้เคียง และมีการปกครองเป็นระเบียบแบบแผนมั่นคงแล้ว ดินแดนซึ่งชนชาติไทยปกครองอยู่ในครั้งนั้นมีชื่อตามที่ปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุของชาวจีนว่า **ต้ามุง** (แปลว่าเมืองใหญ่หรือมหาประเทศ) คำภาษาไทยน่าจะเป็น **ไทยมุง** (คือไทยเมืองหรือเมืองไทย)

ต่อมาเมื่อประมาณสี่พันปีมานี้ ชาวจีนซึ่งมีหลักแหล่งเดิมอยู่ค่อนไปทางตะวันตกของทวีปเอเชียได้อพยพเคลื่อนย้ายมาทางตะวันออก ชาวจีนมาตั้งหลักแหล่งมั่นคงขึ้นบริเวณติดต่อกับบ้านเมืองของชาวไทย ชาวจีนพวกนี้แต่เดิมเป็นพวกเลี้ยงสัตว์เร่ร่อนอยู่ไม่เป็นที่แน่นอน เมื่อได้มาติดต่อกับชาวไทยซึ่งอยู่กันเป็น

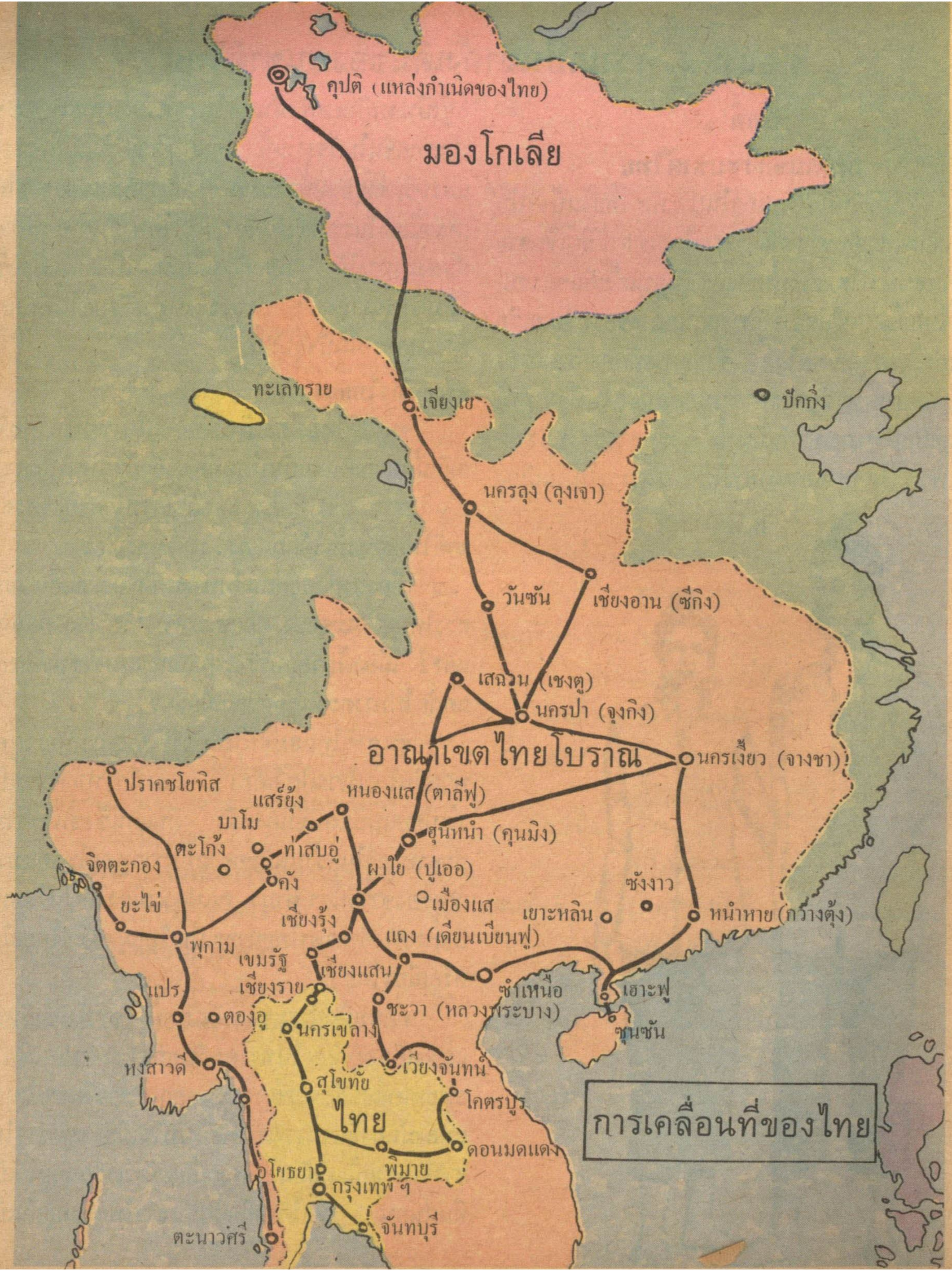
คุปติ (แหล่งกำเนิดของไทย)
มองโกเลีย
ทะเลทราย
เจียงเย
ปักกิ่ง
นครลุง (ลุงเจา)
วันซัน
เชียงอาน (ซีกิง)
เสฉวน (เชงตู)
นครปา (จุงกิง)
อาณาเขตไทยโบราณ
นครเจี๋ยว (จางชา)
ปราคชโยทิส
หนองแส (ตาลีฟู)
แสร์ยุ้ง
บาโม
ตะโก้ง
ท่าสบอู่
ฮุนหนำ (คุนมิง)
จิตตะกอง
ผาไย (ปูเออ)
คัง
ซังงาว
ยะไข่
เมืองแส
เยาะหลิน
หนำหาย (กว่างตุ้ง)
เชียงรุ้ง
แถง (เดียนเบียนฟู)
พุกาม
เขมรัฐ
เชียงแสน
ซำเหนือ
เฮาะฟู
แปร
เชียงราย
ชะวา (หลวงพระบาง)
ตองอู
ซุนซัน
นครเชลาง
หงสาวดี
เวียงจันทน์
สุโขทัย
โคตรบูร
ไทย
ดอนมดแดง
พิมาย
อโยธยา
กรุงเทพ ฯ
จันทบุรี
ตะนาวศรี
การเคลื่อนที่ของไทย

มากขึ้น

ชาวไทยที่ละทิ้งถิ่นฐานเดิมของตนในอาณาเขตประเทศจีน และอพยพลงมาทางใต้นั้น ได้เข้ามาตั้งบ้านเมืองขึ้นใหม่ในเขตแหลมอินโดจีน แนวทางการอพยพของชาวไทยจากถิ่นเดิมจนเข้ามาอยู่ในแหลมอินโดจีนปัจจุบันนี้แยกเป็นสองทาง โดยอาศัยแม่น้ำสองสาย คือแม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำโขง

สายหนึ่งอพยพลงไปทางตะวันตกเฉียงใต้ ล่องลงไปตามแม่น้ำสาละวิน แล้วไปตั้งมั่นอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำสาละวินในเขตประเทศสหภาพพม่าในปัจจุบันนี้ ไทยพวกนี้ต่อมาได้ชื่อว่า **ไทยใหญ่** ได้แก่ผู้คนในรัฐชานของพม่าในปัจจุบันนี้ ชาวไทยพวกหนึ่งเลยไปทางทิศตะวันตกของพม่า เข้าไปอยู่ในบริเวณที่เป็นรัฐอัสสัมของอินเดียปัจจุบันนี้ ไทยพวกนี้ได้ชื่อว่า **ไทยอาหม**

แนวทางอพยพลงมาทางใต้อีกสายหนึ่ง คืออพยพลงมาตามแม่น้ำโขง ตอนแรกๆ ชาวไทยพวกนี้ตั้งบ้านเมืองอยู่บริเวณที่เป็นอาณาเขตบางส่วนในตอนเหนือของประเทศเวียดนามเหนือ และราชอาณาจักรลาวในปัจจุบันนี้ ไทยพวกนี้ได้ชื่อว่า **ไทยน้อย** ไทยน้อยตั้งบ้านเมืองอยู่เป็นอิสระหลายเมือง เป็นต้นว่า สิบสองจุไทย (หรือสิบสองเจ้าไทย) ทางเขตหลวงพระบาง สิบสองปันนาอยู่ถัดขึ้นไปทางเหนือ และหัวพันทั้งห้าทั้งหก อยู่ทางตะวันออกติดต่อกับเขตแดนของชาวญวน ไทยน้อยเหล่านี้เองในระยะเวลาต่อมาได้ขยายตัวลงมาสร้างบ้านเมืองมั่นคงขึ้นในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และขยายลงไปในแหลมมลายู ผู้คนเหล่านี้คือชาวไทยในเขตประเทศไทยในปัจจุบันนี้

บทที่ ๓
อาณาจักรน่านเจ้า

ชาวไทยที่ยังอยู่ในเขตประเทศจีนนั้นตกอยู่ใต้อำนาจของจีนตลอดมาหลายร้อยปี ต่อมาชาวไทยพวกนี้ได้รวบรวมกำลังกันตั้งเป็นบ้านเมืองอิสระแยกกันอยู่ มีด้วยกันทั้งหมดหกเมือง มีชื่อตามที่จีนเรียกและออกเสียงแตกต่างกันไป คือ หมุ่งสุ่ย (ม่งซุ้ย) ซีหล่าง หมุ่งเซ (ม่งเส) หย่วยเซ (เอียแซ) หล่างเชียง (ล่างกงหรือหล่องกุ๋ง) และ เท่งทัน (เท่งเซี้ยงหรือเถ่งหยิม) จนถึงราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ ตรงกับยุคราชวงศ์ถังปกครองประเทศจีน ไทยทั้งหกเมืองได้รวบรวมกันเข้าเป็นอาณาจักรเดียวกัน มีราชธานีอยู่ที่เมือง

หนองแส (คือเมืองตาลีฟูในปัจจุบันนี้)

อาณาจักรใหม่ของชาวไทยมีกษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงทะนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองได้มาก ชาวไทยได้รวมกำลังกันเป็นปึกแผ่นและขยายอาณาเขตออกไปกว้างขวาง จีนเห็นความเข้มแข็งของไทย จึงยกย่องเรียกอาณาจักรไทยนี้ว่า **น่านเจ้า** ซึ่งหมายความว่าเจ้าแห่งดินแดนทางใต้

อาณาจักรของชาวไทยสมัยน่านเจ้ามีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีการปกครองที่จัดเป็นแบบแผน แบ่งส่วนราชการออกเป็นหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ทำนองเดียวกับกระทรวงและกรมต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ อาชีพที่สำคัญของชาวไทยสมัยน่านเจ้า คือ การทำนาปลูกข้าว การเลี้ยงไหม และการทอผ้า สัตว์ที่เลี้ยงกันมากได้แก่ม้าและวัว แร่ธาตุที่ขุดมาใช้ ได้แก่เกลือและทองคำ

กษัตริย์ไทยที่ปกครองอาณาจักรน่านเจ้า ตามหลักฐานที่พอจะทราบได้ ที่สำคัญคือ **พระเจ้าสีนุโล พระเจ้าพีล่อโก๊ะ** และ **พระเจ้าโก๊ะล่อฝง** พระเจ้าสีนุโลนั้นเดิมเป็นผู้ครองเมืองหมุ่งเซ ต่อมาได้รวบรวมชาวไทยที่ตั้งเป็นอิสระแยกย้ายกันอยู่เข้าภายใต้การปกครองเดียวกัน เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๑๙๒ และตั้งราชธานีขึ้นที่หนองแส พระองค์ทรงทำให้ไทยมีกำลังเข้มแข็งขึ้นจนจีนยอมรับเป็นไมตรีด้วย พระเจ้าพีล่อโก๊ะนั้นไทยเรียกว่า ขุนบรม ขึ้นครองราชย์เมื่อราวปี พ.ศ. ๑๒๘๐ ทรงขยายอาณาเขตของน่านเจ้าให้กว้างขวางออกไป ทางตะวันตกไปจนถึงทิเบต และลงมาทางใต้ถึงบริเวณหลวงพระบาง ในสมัยพระเจ้าโก๊ะล่อฝง ซึ่งขึ้นครองราชย์เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๑๒๙๑ ไทยน่านเจ้าได้ทำสงครามสู้รบกับจีนหลายครั้ง อาณาเขตของอาณาจักรน่านเจ้าขยายออกไปทั่วบริเวณที่เป็นมณฑลยูนนานของจีนในปัจจุบันนี้

อาณาจักรน่านเจ้าในระยะหลัง ๆ มีเรื่องเกี่ยวข้องกับจีนมาก ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตไทยมากขึ้น ไทยสนิทสนมกับจีน รับเอาความรู้และธรรมเนียมประเพณีของจีนมาปฏิบัติ กษัตริย์ไทยบางองค์ได้อภิเษกกับหญิงจีน ทำให้ชาวจีนเข้าไปมีอำนาจอยู่ในกิจการบ้านเมืองของไทย ความสัมพันธ์ระหว่างไทยน่านเจ้ากับไทยทางตอนใต้ลงมาจึงห่างเหินกันมากขึ้น ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของไทยในอาณาจักรน่านเจ้าลดหย่อนลงเนื่องด้วยการรุกรานของจีน และการที่ชาวไทยรับเอาวัฒนธรรมของจีนมาปฏิบัติ ทำให้ชาวไทยกลายเป็นจีนไป ประกอบกับการมีกษัตริย์ที่ขาดพระปรีชาสามารถในการปกครองบ้านเมือง ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเดือดร้อน บ้านเมืองระส่ำระสายและอ่อนแอลง

ต่อมากองทัพมองโกลได้เข้ามารุกรานจีน และเข้ายึดครองดินแดนของชาวจีน มองโกลมีแม่ทัพที่สามารถคือคุบไลข่าน ทัพมองโกลยกมาตีน่านเจ้าแตกประมาณปี พ.ศ. ๑๗๙๗ ต่อมาคุบไลข่านได้ตั้งตัวขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองดินแดนของชาวจีนทั้งหมด ราวปี พ.ศ. ๑๘๒๒ อาณาเขตน่านเจ้าได้เข้ารวมอยู่ภายใต้การปกครองของจีนตั้งแต่นั้นตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนชาวไทยที่ไม่ยอมอยู่ใต้การปกครอง ต่างพากันอพยพเคลื่อนย้ายลงมาทางใต้ เข้ามาสมทบกับชาวไทยด้วยกันที่มาตั้งหลักแหล่งอยู่ก่อนแล้วในแหลมอินโดจีน

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. ให้เหตุผลว่าทำไมชนชาติไทยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่มาแต่เดิมในเขตประเทศจีนจึงพากันอพยพมาทางใต้ ไม่อพยพขึ้นไปทางเหนือหรือไปทางทิศอื่น

๒. ทำไมชนชาติไทยจึงต้องพากันอพยพจากถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมของตน

๓. ผู้คนซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลไทยในปัจจุบันนี้ มิใช่ว่าสืบเชื้อสายมาจากชนชาติไทยที่อพยพมาจากถิ่นเดิมในเขตประเทศจีนด้วยกันทุกคน แต่ผู้คนเหล่านี้ก็ได้ชื่อว่า "ชาวไทย" และถือว่าประเทศไทยมีความสำคัญยิ่งต่อตนและครอบครัวของตน ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าประเทศไทยมีความสำคัญต่อพวกเราอย่างไรบ้าง ทำไมชาวไทยทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ใด สืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด จะต้องรักประเทศไทย ช่วยกันสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และร่วมมือกันต่อต้านศัตรูที่จะมาทำลายประเทศบ้านเมืองของเรา

๔. ทำไมบ้านเมืองทั้งหลายของชนชาติไทยในเขตประเทศจีน จึงมีชื่อเรียกที่ออกเสียงเป็นคำภาษาจีน ชื่อเหล่านั้นน่าจะตรงกับคำไทยว่าอย่างไร

๕. ทำไมผู้คนมักจะตั้งหลักแหล่งมั่นคงอยู่ตามบริเวณลุ่มแม่น้ำ มากกว่าที่จะตั้งอยู่ตามบริเวณภูเขาหรือที่อื่น

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่โครงร่าง โดยเขียนขยายจากแผนที่จริง เป็นแผนที่สังเขปแสดงถิ่นฐานดั้งเดิมของชนชาติไทยในประเทศจีน ได้แก่ อาณาจักรไทยมุงและอาณาจักรอ้ายลาว

๒. เขียนแผนที่สังเขปแสดงเส้นทางอพยพของชนชาติไทยจากถิ่นฐานดั้งเดิม

๓. ในแผนที่สังเขป ให้แสดงบริเวณซึ่งชนชาติไทยอพยพเข้าไปตั้งเป็นบ้านเมืองขึ้น ในเวลาต่อมาหลังจากอพยพออกจากถิ่นฐานดั้งเดิม ให้ลงหมายเลขกำกับไว้ในบริเวณนั้น ๆ ให้ตรงกันคือ (๑) รัฐฉานของไทยใหญ่ (๒) รัฐอัสสัมของไทยอาหม (๓) บริเวณที่เป็นบ้านเมืองของไทยน้อย

๔. ค้นคว้าจากหนังสือในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้ หาเหตุผลมาสนับสนุนข้อความที่ว่า "ไทยมีความเจริญมาหลายพันปีแล้ว"

๕. กล่าวกันว่ายังมีคนไทยเป็นอันมากอยู่ในเขตประเทศจีนตอนใต้ ภาษาพูดของคนไทยเหล่านั้นคล้ายคลึงกับภาษาไทยของคนไทยในประเทศไทย ขอให้นักเรียนช่วยกันค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุดรวบรวมคำภาษาพูดของคนไทยเหล่านั้นที่เห็นว่าเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกับภาษาไทยของคนไทยในประเทศไทย

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. ทำไมอาณาจักรอ้ายลาวจึงแตกทำลายลง

๒. ใครเป็นผู้รวบรวมชนชาติไทยเข้าด้วยกันและตั้งมั่นคงขึ้นเป็นอาณาจักรน่านเจ้า

๓. คุบไลข่านคือใคร มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับอาณาจักรน่านเจ้าของไทยอย่างไรบ้าง

๔. การอพยพจากถิ่นเดิมของชนชาติไทยทำไมจึงพากันอพยพทยอยกันลงมาทางใต้ มิได้อพยพกันมาทั้งหมดในครั้งเดียวกัน

๕. พระเจ้าจิ่นซีฮ่องเต้คือใคร มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชนชาติไทยอย่างไรบ้าง

ตอนที่ ๒ ชนชาติไทยในแหลมอินโดจีน

บทที่ ๔

สภาพแหลมอินโดจีนก่อนชนชาติไทยเข้ามา

แหลมอินโดจีนเป็นดินแดนที่อยู่ถัดลงมาทางใต้ของประเทศจีน เป็นแผ่นดินใหญ่ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศเหล่านี้ในปัจจุบันนี้ คือ สหภาพพม่า ราชอาณาจักรลาว กัมพูชา เวียดนามเหนือ เวียดนามใต้ ไทย สหพันธ์มาเลเซีย และสิงคโปร์ บริเวณนี้เรียกว่า "แหลมอินโดจีน" เนื่องด้วยเป็นพื้นดินที่มีลักษณะเป็นแหลมขนาดใหญ่อยู่ระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นดินแดนที่อยู่กึ่งกลางของเส้นทางเดินเรือระหว่างอินเดียและจีน

บริเวณส่วนนี้ของโลกมีชื่อเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า "แหลมทอง" เข้าใจว่าชาวกรีกโบราณชื่อ ทอเลมี (Ptolemy) เป็นผู้ให้ชื่อนี้ไว้ในแผนที่ซึ่งเขาเขียนขึ้น

ขอมหรือเขมร (ไม่ใช่เขมรปัจจุบัน)

เมื่อราวต้นพุทธศตวรรษที่ ๘ แผนที่นั้นเขียนขึ้นตามเรื่องราวที่ทอเลมีได้ฟังมาจากนักเดินเรือสมัยนั้นที่ผ่านมาทางบริเวณนี้ ที่ให้ชื่อว่าแหลมทองนั้นเห็นจะเป็นด้วยว่าผู้คนในยุโรปสมัยนั้นได้ทองคำไปจากบริเวณตอนใต้ของแหลมนี้ ชาวอินเดียเรียกชื่อดินแดนบริเวณนี้ว่า "สุวรรณภูมิ" (หรือสุวรรณทวีป) ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกับแหลมทอง

ชนชาติดั้งเดิมในแหลมอินโดจีน

ผู้คนที่อาศัยมาแต่ดั้งเดิมในบริเวณแหลมอินโดจีน เป็นคนป่าที่ยังไม่มีความเจริญ ไม่รู้จักสร้างบ้านเมืองอยู่เป็นหลักแหล่งมั่นคง ต่อมาภายหลังพวกมอญ ขอมหรือเขมร (ไม่ใช่เขมรปัจจุบัน) และละว้า ซึ่งมีความเจริญกว่าพวกคนป่าเหล่านั้น ได้อพยพเข้ามาอยู่และตั้งเป็นบ้านเมืองขึ้น พวกมอญ (หรือรามัญ) มาตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำสาละวินตลอดถึงแม่น้ำอิระวดี ซึ่งเป็นอาณาเขตสหภาพพม่าในปัจจุบันนี้ พวกขอมมาตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณภาคตะวันออกของลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ ซึ่งเป็นที่ตั้งประเทศกัมพูชาในปัจจุบันนี้ พวกละว้านั้นตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

นักมานุษยวิทยาสันนิษฐานกันว่า มอญ ขอม และละว้านั้น เดิมเป็นชนชาติเดียวกัน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในแหลมอินโดจีน ก็ได้แยกย้ายกันไปตั้งบ้านเมืองอยู่ในที่ต่าง ๆ นาน ๆ เข้าจึงกลายเป็นไม่ใช่พวกเดียวกัน สังเกตได้จากภาษาของพวกเหล่านี้ซึ่งยังมีถ้อยคำคล้ายคลึงกันอยู่มาก

วัฒนธรรมอินเดียมาสู่แหลมอินโดจีน

เมื่อราวสามพันปีเศษมานี้ ชาวอินเดียได้ไปมา

ค้าขายกับผู้คนในส่วนนี้ของโลก ชาวอินเดียบางคนได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกับเจ้าของถิ่น ชาวอินเดียพวกนี้มีความเจริญกว่ามอญ ขอม และละว้า จึงมีอำนาจปกครองเจ้าของถิ่นเดิม ชาวอินเดียนำแบบอย่างธรรมเนียมประเพณีของตนมาปฏิบัติ เป็นเหตุให้วัฒนธรรมของอินเดียแพร่หลายทั่วไปในแหลมอินโดจีน ชาวอินเดียที่นับถือศาสนาพราหมณ์พวกหนึ่งเข้ามามีอำนาจปกครองบ้านเมืองอยู่ทางบริเวณแหลมมลายูและเกาะต่าง ๆ ไปจนถึงดินแดนที่เป็นประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบันนี้ ชาวอินเดียอีกพวกหนึ่งเข้ามามีอำนาจปกครองบ้านเมืองอยู่ในอาณาเขตของพวกขอม ศาสนาพราหมณ์จึงแพร่หลายทั่วไปในเขตที่ขอมมีอำนาจ ต่อมาเมื่อพุทธศาสนาแพร่หลายขึ้นในอินเดีย ชาวอินเดียที่เข้ามาอยู่ในเขตมอญและละว้า ต่างก็นำพุทธศาสนาเข้ามาเผยแพร่ มีหลักฐานที่ปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ คือ พระพุทธเจดีย์ใหญ่น้อยที่สร้างขึ้นหลายแห่ง เช่น พระปฐมเจดีย์ พระบรมธาตุไชยา พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช และพระบรมธาตุพนม เหล่านี้เป็นต้น

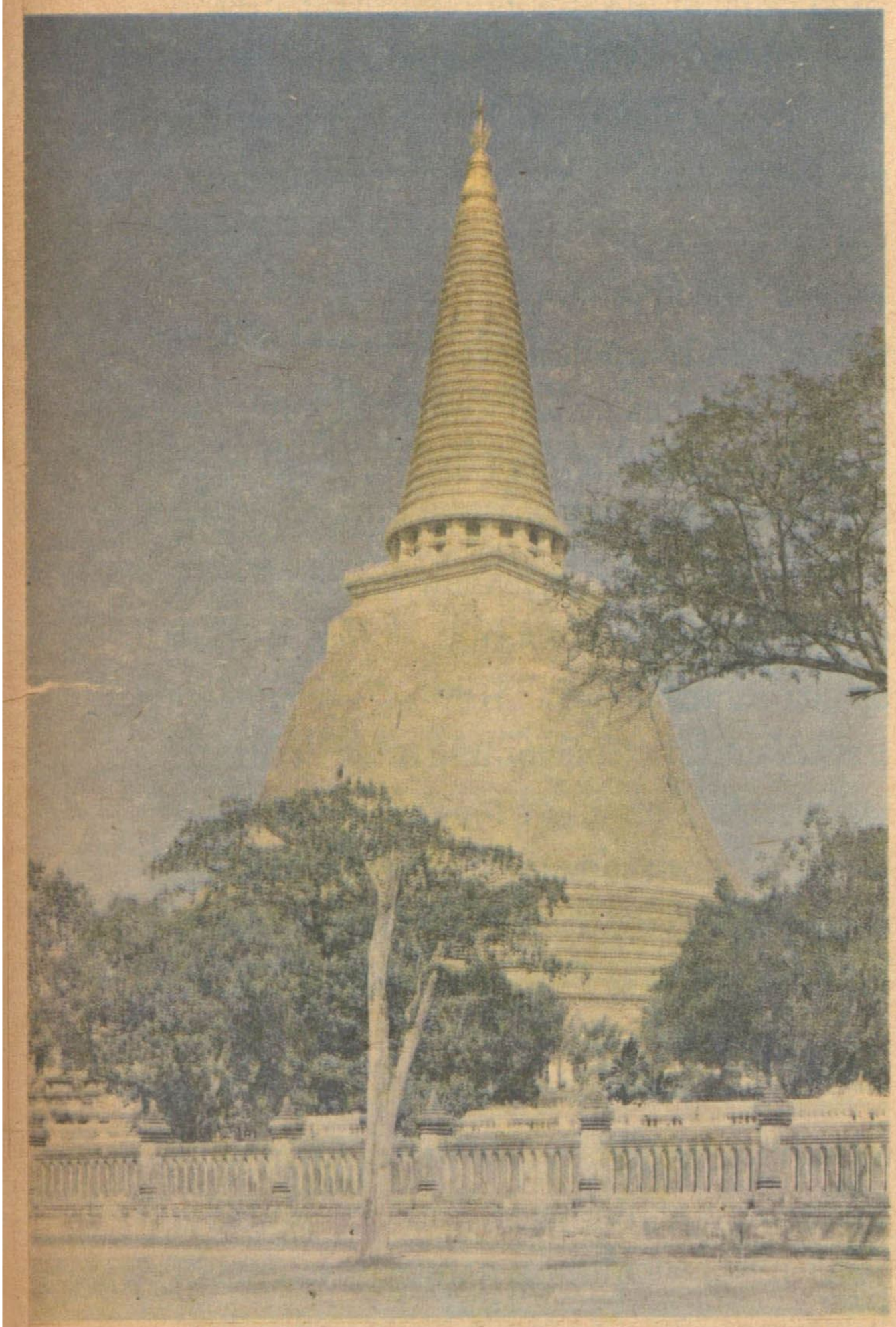

พระปฐมเจดีย์

นอกจากนี้ชาวอินเดียยังได้นำแบบอย่างตัวอักษรที่ใช้กันอยู่ในหมู่พวกชาวอินเดีย เข้ามาใช้ในเขตที่ชาวอินเดียเหล่านั้นมีอำนาจปกครองบ้านเมืองอยู่ ต่อมาภายหลังชาวพื้นเมืองเจ้าของถิ่นเดิมจึงได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขมาใช้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังเป็นแบบเดียวกันอยู่

การขยายอำนาจของขอม

อาณาเขตของชนชาติละว้านั้นแบ่งเขตการปกครองออกเป็นสามแคว้น คือ แคว้นละว้าเหนือ (บางทีเรียกว่ายางหรือโยนก) แคว้นละว้ากลาง (บางทีเรียกว่าโคตรบูรณ์หรือพนม) และแคว้นละว้าใต้ (หรือทวาราวดี)

แคว้นละว้าเหนือ มีราชธานีอยู่ที่เมืองเงินยาง (อยู่ริมแม่น้ำโขงทางเหนือของเชียงแสน) มีอาณาเขตบริเวณภาคเหนือของประเทศไทยปัจจุบันนี้ แคว้นละว้ากลางมีราชธานีอยู่ที่นครพนม มีอาณาเขตบริเวณ

พระบรมธาตุไชยา

พระธาตุพนม

ที่เป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยปัจจุบันนี้ ส่วนแคว้นละว้าใต้มีราชธานีอยู่ที่นครปฐม มีอาณาเขตบริเวณที่เป็นภาคกลางของประเทศไทยในปัจจุบันนี้

ต่อมาขอมมีอำนาจมากขึ้น ขอมขยายอำนาจเข้าไปในเขตของชาวละว้ามากขึ้น ในราวศตวรรษที่ ๑๔ แห่งพุทธกาล ขอมก็ได้ปกครองอาณาเขตของชาวละว้าทั้งหมด ขอมจัดการปกครองดินแดนละว้าเสียใหม่ คือรวมแคว้นละว้ากลางเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรขอม ซึ่งมีราชธานีอยู่ที่นครธม ส่วนแคว้นละว้าใต้นั้นขอมแบ่งออกเป็นสองภาค แต่ละภาคมีเจ้านายขอมมาเป็นผู้ปกครอง ภาคเหนือมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองสุโขทัย และภาคใต้มีศูนย์กลางอยู่ที่ละโว้ (ลพบุรี) ส่วนหัวเมืองละว้าที่อยู่ห่างไกลออกไปมากขอมก็ให้ละว้าปกครองกันเอง ขึ้นต่อขอมทำนองประเทศราช

ชนชาติขอมมีอำนาจเหนือชนชาติละว้าตลอดมาจนถึงราวปลายศตวรรษที่ ๑๖ แห่งพุทธกาล ชนชาติพม่าเข้ามามีอำนาจอยู่ในเขตมอญ พระเจ้าอนุรุทธ (หรืออโนรธามังช่อ) แห่งพม่า ปราบปรามมอญไว้ได้ในอำนาจทั้งหมด ต่อจากนั้นพม่าได้ยกทัพเข้ามารุกรานดินแดนในความปกครองของขอม พม่าเข้าครอบครองอาณาเขตเดิมของชาวละว้าไว้ทั้งหมด ต่อมาอีกนานขอมจึงกลับเข้าไปครอบครองดินแดนของชาวละว้าได้อีก

ในระหว่างที่พม่าเข้ามามีอำนาจเหนือขอมนั้น ทางตอนเหนือซึ่งเป็นดินแดนดั้งเดิมของชาวละว้านั้น ชนชาติไทยได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นหลักแหล่งมั่นคงขึ้นแล้ว

บทที่ ๕

การตั้งภูมิลำเนาของชนชาติไทย

ชาวไทยพวกที่อพยพกันลงมาตามลำน้ำโขง ได้เข้ามาอยู่ในดินแดนซึ่งพวกละว้าอยู่มาแต่เดิม ชาวไทยเหล่านี้ได้รวบรวมกำลังกันตั้งเป็นบ้านเมืองอิสระขึ้นหลายเมือง ต่อมาบ้านเมืองเหล่านี้ได้รวบรวมกันเข้าเป็นแคว้นใหญ่สองแคว้น คือ **ลานนา** และ **ลานช้าง** แคว้นลานนาได้แก่บริเวณที่เป็นภาคเหนือของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ และถัดขึ้นไปทางเหนือจนถึงเขตไทยน่านเจ้าในประเทศจีน ศูนย์กลางของการปกครองลานนาอยู่ที่ **โยนกนาคนคร** (หรือโยนกเชียงแสน) แคว้นลานช้าง (หรือล้านช้าง) ได้แก่บริเวณที่เป็นเขตราชอาณาจักรลาวในปัจจุบันนี้ มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่ หลวงพระบาง

การตั้งอาณาจักรไทยในเขตประเทศไทยตอนเหนือ

ผู้เป็นกษัตริย์ปกครองแคว้นลานนาองค์แรกคือ **พระเจ้าสิงหนวัติ** พระองค์ทรงสร้างเมืองโยนกนาคนคร (หรือโยนกเชียงแสน) ขึ้นเป็นราชธานี เข้าครอบครองดินแดนที่ชาวละว้าอยู่กันมาแต่เดิมและขยายเขตออกไปกว้างขวาง อาณาเขตทางเหนือของลานนาติดต่อกับไทยน่านเจ้าที่หนองแส ทางด้านตะวันออกรวมแคว้นสิบสองปันนา และทางด้านตะวันตกรวมแคว้นชานเข้ามาไว้ด้วย ส่วนทางใต้จดเมืองหริภุญชัย (ลำพูน) ซึ่งอยู่ในอาณาเขตที่ชาวขอมมี

พระเจ้าสิงหนวัติทรงสร้างเมืองโยนกนาคนคร (หรือโยนกเชียงแสน) เป็นราชธานี

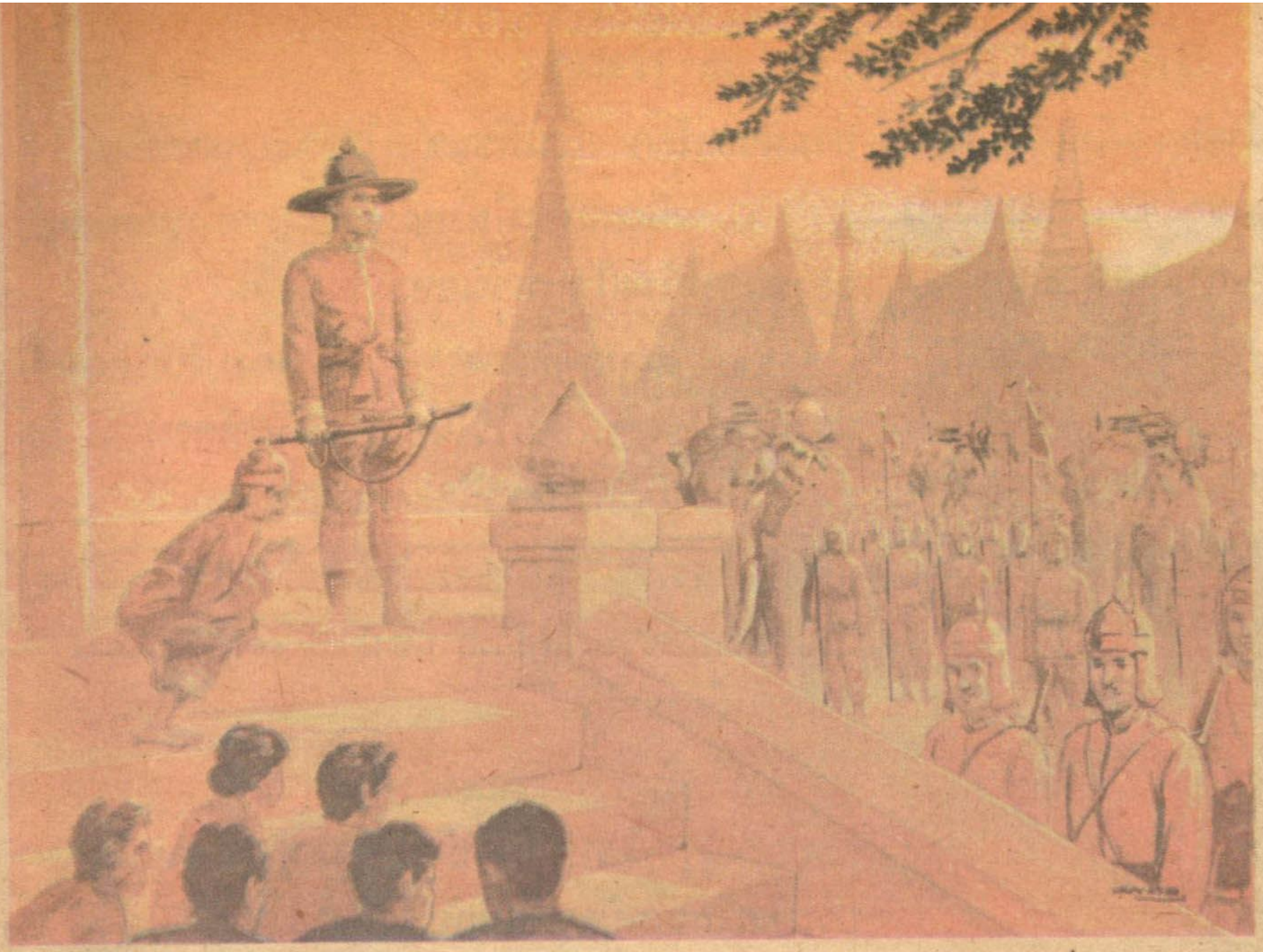

พระเจ้าพรหมนำทัพไทยจากเวียงสีทวงเข้ายึดโยนกเชียงแสนกลับคืนมาเป็นของไทย

อำนาจปกครองอยู่

ในสมัย**พระเจ้าพังคราช** ไทยลานนาอ่อนแอลง และเป็นสมัยเดียวกับที่ไทยในน่านเจ้ากำลังประสบภัยการรุกรานของจีนอยู่ ขอมมีกำลังเข้มแข็งขึ้น ขอมยกทัพมาตีลานนาและยึดเมืองโยนกเชียงแสนไว้ได้เมื่อราวปี พ.ศ. ๑๖๔๐ พระเจ้าพังคราชหมดอำนาจ ขอมให้ไปประทับอยู่ที่เมืองเวียงสีทวง ริมฝั่งแม่น้ำสาย แคว้นลานนาจึงตกเป็นเมืองส่วยของขอม ต้องส่งส่วยให้แก่ขอม

ไทยตกเป็นเมืองขึ้นขอมได้ไม่นาน ต่อมาราวปี พ.ศ. ๑๖๖๐ โอรสองค์หนึ่งของพระเจ้าพังคราช คือ **พระเจ้าพรหม** สามารถตั้งบ้านเมืองเป็นอิสระพ้นจากอำนาจของขอม พระองค์นำกองทัพไทยจากเวียงสีทวงเข้ายึดโยนกเชียงแสนกลับคืนมาเป็นของไทย กองทัพไทยขับไล่กองทัพขอมออกไปจากดินแดนของชาวไทย ต่อมาพระเจ้าพรหมได้ขยายอาณาเขตออกไปอีกกว้างขวาง อาณาเขตล้านช้างเข้ามารวมกับอาณาเขตของลานนา ไทยทำสงครามสู้รบกับขอมขยายเขตลงมาทางใต้ถึงเมืองชะเลียง (สวรรคโลก)

พระเจ้าพรหม มีพระประสงค์ที่จะปกครองอาณาจักรของไทยให้มั่นคง ไม่ให้ขอมรุกรานได้อีก เพราะขอมยังมีอำนาจ อยู่ทางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนใต้ขึ้นไปจนถึงเมืองสุโขทัย พระองค์จึงให้ตั้งราชธานีใหม่ขึ้นที่เมือง**ชัยปราการ** (อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่) ให้พระบิดาขึ้นไปครองราชย์ที่เมืองโยนกเชียงแสน ซึ่งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น**ชัยบุรี** และให้เชื้อพระวงศ์ปกครองเมืองสำคัญอีกสองเมือง คือเมืองชัยนารายณ์ และเมืองพานคำ (หรือพังคำ)

การเคลื่อนย้ายลงมาทางใต้ (ราว พ.ศ. ๑๗๒๑)

ในสมัย**พระเจ้าชัยสิริ** ซึ่งครองราชย์ต่อจากพระเจ้าพรหม มอญมีกำลังมากขึ้น ส่งกองทัพใหญ่เข้ามารุกรานไทย ไทยเห็นว่าจะต้านทานไม่ได้จึงทิ้งเมืองอพยพลงมาทางใต้ การเคลื่อนย้ายลงมาทางใต้ของชาวไทยจากอาณาจักรลานนานั้น แยกย้ายกันหลายทาง ไทยในชัยปราการเคลื่อนย้ายลงมาทางตะวันตกของเมืองสุโขทัย มาตั้งมั่นอยู่ที่เมืองแปบ (เหนือกำแพงเพชร) บางพวกได้อพยพมาทางใต้จนถึงนครปฐม และที่เลยลงไปถึงเมืองนครศรีธรรมราชก็มี ไทยในชัยบุรีเคลื่อนย้ายลงมาทางตะวันออกของสุโขทัย แล้ว

ไปตั้งมั่นอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก ไทยในชัยนารายณ์ลงมาอยู่ในแคว้นสุวรรณภูมิของขอม และตั้งมั่นอยู่ที่เมืองอู่ทอง ส่วนไทยในพานคำนั้นลงมาอยู่ที่เมืองตรัยตรึงศ์ (บริเวณกำแพงเพชร) ในแคว้นอโยธยาของขอม

เนื่องด้วยเวลานั้นขอมยังคงมีอำนาจปกครองดินแดนเหล่านี้ที่ชาวไทยอพยพเข้ามาอยู่ ไทยจึงเข้ามาอยู่อย่างผู้อาศัย และยอมอยู่ใต้อำนาจของขอม แต่อำนาจของขอมลดน้อยลงมากแล้ว จึงเป็นโอกาสดีให้ชาวไทยตั้งตัวขึ้นเป็นอิสระได้อีกในสมัยต่อมา

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. มีหลักฐานอะไรบ้างแสดงว่ามีชนพวกอื่นตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนชนชาติไทยในแหลมอินโดจีน

๒. วัฒนธรรมของชาวอินเดียแพร่หลายเข้ามาในแหลมอินโดจีนได้อย่างไร

๓. เหตุใดชนชาติไทยจึงไม่ตั้งประเทศเสียเลยเมื่อครั้งอพยพลงมาตั้งหลักแหล่งในบริเวณตอนเหนือของประเทศไทยในปัจจุบันนี้

๔. เหตุใดชื่อเมืองต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีนจึงมักมีชื่อเป็นภาษาของชาวอินเดีย มีตัวอย่างเมืองใดบ้าง

๕. เหตุใดวัฒนธรรมของคนในแหลมอินโดจีนจึงเป็นแบบผสมของวัฒนธรรมอินเดียและวัฒนธรรมจีน

ช่วยกันทำ

๑. สร้างแผนที่โครงร่างอาณาเขตแหลมอินโดจีน แสดงบริเวณที่ผู้คนชาติต่าง ๆ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในส่วนนี้ของโลก ก่อนที่ชนชาติไทยจะอพยพเข้ามา

๒. เขียนแผนที่สังเขปแสดงการตั้งหลักแหล่งของชนชาติไทยในบริเวณแหลมอินโดจีน

๓. ในแผนที่สังเขป ให้แสดงบริเวณเหล่านี้และลงหมายเลขกำกับไว้ในบริเวณนั้นให้ตรงกัน คือ (๑) เมืองที่เป็นราชธานีของพระเจ้าสิงหนวัติ (๒) เมืองที่เป็นราชธานีของพระเจ้าพรหม (๓) เมืองที่เป็นศูนย์กลางของแคว้นล้านช้าง (๔) เมืองสุโขทัย (๕) เมืองละโว้

๔. ค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้ ว่าชาติใดบ้างที่เข้ามามีอำนาจอยู่ในเขตประเทศไทยในปัจจุบันนี้ก่อนชนชาติไทย และมีสิ่งใดบ้างเป็นหลักฐานให้รู้ว่าชนชาติเหล่านั้นมีอำนาจอยู่ในบริเวณนี้จริง

๕. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่ายโบราณวัตถุและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอยู่ในบริเวณแหลมอินโดจีน ก่อนการอพยพของชนชาติไทยเข้ามาในส่วนนี้ของโลก

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. ทำไมบริเวณแผ่นดินใหญ่ของเอเชียอาคเนย์จึงได้ชื่อว่าแหลมอินโดจีนหรือแหลมทอง

๒. ทำไมละว้าจึงหมดอำนาจไปจากบริเวณแหลมอินโดจีน

๓. พระเจ้าสิงหนวัติและพระเจ้าพรหมมีความสำคัญอย่างไร

๔. ที่กล่าวว่าผู้ที่ตั้งตัวเป็นใหญ่ปกครองชนชาติไทยในระยะเวลาต่อมา ต่างสืบเชื้อสายมาจากผู้ครองแคว้นลานนา มีเหตุผลใดบ้างมาสนับสนุนคำกล่าวนี้

ตอนที่ ๓ อาณาจักรสุโขทัย

บทที่ ๖
การตั้งอาณาจักร

ไทยในชัยบุรีซึ่งอพยพลงมาจากแคว้นโยนกเชียงแสนนั้น แยกย้ายกันมาตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณลุ่มน้ำป่าสัก และรวบรวมกันตั้งเป็นบ้านเมือง มีหัวหน้าปกครองกันเอง เมืองสำคัญของชาวไทยที่ตั้งขึ้นใหม่ตอนนั้น ได้แก่ เมืองราด (สันนิษฐานว่าอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์) และเมืองบางยาง (อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์) เวลานั้นขอมยังมีอำนาจปกครองดินแดนที่ชาวไทยอพยพลงมาตั้งอยู่ ไทยจึงอยู่อย่างผู้อาศัยและยอมอยู่ใต้อำนาจขอม ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ละโว้ (ลพบุรี) ขอมเกณฑ์ชาวไทยไปสู้รบกับศัตรูของขอมและสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ นอกจากเกณฑ์แรงงานแล้ว ชาวไทยในเขตอำนาจของขอมยังจะต้องส่งส่วยให้แก่ขอมเป็นประจำอีกด้วย

พ่อขุนผาเมืองกับพ่อขุนบางกลางท่าวตีเมืองสุโขทัย

การตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

ในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ชาวไทยในอาณาจักรน่านเจ้าถูกรุกราน ชาวไทยถูกบีบคั้นมากเข้า ก็พากันเคลื่อนย้าย ลงมาทางใต้ ชาวไทยพวกนี้มาสมทบกับพวกที่อพยพลงมาแต่ครั้งก่อน ๆ ทำให้มีกำลังมากขึ้น ต่อมาในราวปี พ.ศ. ๑๘๐๐

พ่อขุนผาเมือง ซึ่งเป็นหัวหน้าปกครองชาวไทยในเมืองราด และ**พ่อขุนบางกลางท่าว** ซึ่งเป็นหัวหน้าปกครองชาวไทยในเมืองบางยาง ร่วมมือกันตั้งตัวเป็นอิสระไม่ยอมเป็นเมืองขึ้นของขอมอีกต่อไป ชาวไทยทั้งสองเมืองนี้รวมกำลังกันจัดเป็นกองทัพยกเข้าตีเมืองสุโขทัย ซึ่งเป็นเมืองสำคัญทางฝ่ายเหนือของขอม เมืองนี้อยู่ในความปกครองของขุนนางขอมชื่อ **โขลนลำพง** ขอมสู้ไม่ได้ทิ้งเมืองหนีไป

เมื่อตีได้สุโขทัยแล้ว พ่อขุนผาเมืองและชาวไทยทั้งปวงได้พร้อมใจกันอัญเชิญพ่อขุนบางกลางท่าวขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองชาวไทย ทรงพระนามว่า **"พ่อขุนศรีอินทราทิตย์"** (หรือพระเจ้าศรีอินทราทิตย์) ตั้งราชธานีอยู่ที่กรุงสุโขทัย อาณาเขตที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ปกครองอยู่เป็นอิสระ จึงเรียกว่า อาณาจักรสุโขทัย ตามชื่อเมืองหลวง

ในสมัยเดียวกันนั้น ชาวไทยในเขตอื่นก็ตั้งตัว

อัญเชิญพ่อขุนบางกลางท่าวขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงพระนามว่า "พ่อขุนศรีอินทราทิตย์"

เป็นอิสระขึ้นเหมือนกัน เช่น **ขุนเมงราย** ตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองเงินยาง (คือเมืองเชียงแสนเดิม) ต่อมาได้ขยายเขตลงมาทางใต้ และสร้างเชียงรายขึ้นเป็นราชธานี **ขุนงำเมือง** ตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองพะเยา (อำเภอพะเยา จังหวัดเชียงราย) และ**ขุนสามชน**ตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองฉอด (อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก) ชาวไทยที่ตั้งตัวเป็นอิสระเหล่านี้ บางทีก็สามัคคีกันดี บางทีก็ทะเลาะวิวาทกันเพื่อขยายอำนาจ ครั้งหนึ่งขุนสามชนยกทัพเข้ามาตีเมืองตากซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของกรุงสุโขทัย แต่ถูกทัพสุโขทัยตีแตกไป

อาณาเขต

อาณาเขตของอาณาจักรสุโขทัยเมื่อแรกตั้งเป็นอิสระนั้น มีเพียงบริเวณแม่น้ำปิง ยม และน่าน มีเมืองสำคัญเพียงสองเมือง คือสุโขทัย และชะเลียง (สวรรคโลก) ในรัชกาลต่อมาจึงขยายออกไปกว้างขวาง

ลำดับกษัตริย์ซึ่งครองกรุงสุโขทัย

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ตั้งตัวเป็นกษัตริย์อยู่ที่กรุงสุโขทัย ปกครองชาวไทยเป็นอิสระมาตั้งแต่ราวปี พ.ศ. ๑๘๐๐ มีกษัตริย์สืบราชวงศ์ปกครองกรุงสุโขทัยต่อมาประมาณปี พ.ศ. ๑๙๒๐ จึงหมดอำนาจลง ตกไปอยู่ใต้อำนาจของชาวไทยอีกพวกหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจขึ้นที่กรุงศรีอยุธยา

กษัตริย์ซึ่งครองกรุงสุโขทัย เรียงลำดับได้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ (พ.ศ. ๑๘๐๐—พ.ศ. ใดไม่ปรากฏ)

๒. พ่อขุนบาลเมือง (พ.ศ. ใดไม่ปรากฏ—พ.ศ. ๑๘๒๑)

๓. พระเจ้ารามคำแหง (พ.ศ. ๑๘๒๑—พ.ศ. ๑๘๖๐)

๔. พระเจ้าเลอไทย (พ.ศ. ๑๘๖๐—พ.ศ. ๑๘๙๗)

๕. พระเจ้าลิไทย หรือพระมหาธรรมราชาลิไทย (พ.ศ. ๑๘๙๗—พ.ศ. ๑๙๑๙)

๖. พระเจ้าไสยลือไทย หรือพระมหาธรรมราชาที่ ๒ (พ.ศ. ๑๙๑๙—พ.ศ. ๑๙๒๐)

เมื่อกรุงสุโขทัยตกไปอยู่ใต้อำนาจกรุงศรีอยุธยาประมาณ พ.ศ. ๑๙๒๐ แล้ว ก็ยังมีกษัตริย์สืบต่อมาอีกสองพระองค์ ซึ่งปกครองกรุงสุโขทัยในลักษณะประเทศราชของกรุงศรีอยุธยา

การเรียกชื่อประเทศ

ดินแดนที่เป็นเขตประเทศไทยในปัจจุบันนี้ เขมรและมอญเคยเรียกว่า สยาม ซึ่งหมายถึง ทองคำ หรือดินแดนที่มีคนผิวคล้ำอยู่ ประเทศอื่น ๆ จึงเรียกตาม เช่น ตามจดหมายเหตุของจีน ดินแดนตอนเหนือซึ่งไทยปกครองอยู่จีนเรียกว่า "เสียมก๊ก" และจีนเรียกดินแดนตอนใต้ที่เขมรปกครองอยู่ว่า "หลอฮกก๊ก" (คือละโว้) ต่อมาเมื่ออาณาเขตทั้งสองนี้รวมกันเข้าด้วยกันในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย จีนเรียกว่า "เสียมหลอก๊ก"

ส่วนไทยเรานั้น นิยมเรียกชื่อประเทศของเราตามชื่อราชธานี เช่น เมื่อครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เราเรียกว่ากรุงสุโขทัย หรืออาณาจักรสุโขทัย เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เราก็เรียกว่ากรุงศรีอยุธยาหรืออาณาจักรศรีอยุธยา ตามปกติแล้วชาวไทยเรานิยมเรียกชื่อประเทศของเราว่า "เมืองไทย" มาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว

คำเรียกชื่อประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษนั้น ทราบว่า เซอร์เจมส์ แลงแคสเตอร์ ชาวอังกฤษ ได้เรียกชื่อดินแดนส่วนนี้ว่า SIAM เมื่อคราวแล่นเรือมายังภาคตะวันออกไกล ในปี พ.ศ. ๒๑๓๓ และตั้งแต่ปลายแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเป็นต้นมา ชาวยุโรปนิยมเรียกประเทศไทยว่า SIAM ตลอดมา และในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ใช้ชื่อประเทศสยามเป็นทางราชการ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๕๕ เป็นต้นมา

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ รัฐบาลไทยได้ออกประกาศให้ใช้ชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติว่า "ไทย" ในภาษาไทย และใช้ชื่อประเทศว่า THAILAND ส่วนชื่อประชาชน และสัญชาติให้ใช้ว่า THAI ในภาษาอังกฤษ และใช้กันอย่างนี้มาตั้งแต่นั้น

ยะไข่
โกตา
ยุนนาน
จีน
แสนหวี
พุกาม
ยะไข่เหนือ
เขมรัฐ
เกียวจี
พุกาม
ล้านนา
ชะวา (เซา)
พะเยา
ตองอู
นาเคนทร์
หริภุญชัย
เวียงจันทน์
หงสาวดี
สุโขทัย
เมาะตะมะ
เยลำ
สุโขทัย
ละโว้
พิมาย
ขอม
อู่ทอง
อโยธยา
ศรีวิชัย
นครธม
ทะเลหน้านอก
บันทายมาศ
ทะเลหน้าใน
ศิริธรรมนคร
ตรังกานู
ช่องมะละกา
ศรีวิชัยเดิม
สิงคปูร
อาณาจักรสุโขทัย

บทที่ ๗

ความเจริญและแบบแผนการปกครอง

เมื่อแรกตั้งกรุงสุโขทัยเป็นอิสระนั้น อาณาเขตยังไม่กว้างขวาง คือมีอาณาเขตบริเวณรอบ ๆ เมืองสุโขทัยเท่านั้น ต่อมาในรัชกาลพระเจ้ารามคำแหงมหาราช กรุงสุโขทัยเจริญรุ่งเรืองมาก อาณาเขตของกรุงสุโขทัยขยายออกไปกว้างขวาง ไพร่ฟ้าราษฎรมีความเป็นอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข และได้รับความยุติธรรมเสมอหน้ากัน

อภิเษกมะกะโทเป็น "พระเจ้าฟ้ารั่ว"

การขยายอาณาเขต

ในระยะเวลาที่พระเจ้ารามคำแหงมหาราชขึ้นครองราชย์ใหม่ ๆ นั้น ทางเหนือสุโขทัยขึ้นไป ยังมีชาวไทยตั้งบ้านเมืองเป็นอิสระอยู่ คือ ขุนเมงราย อยู่ที่เมืองเงินยาง และขุนงำเมือง อยู่ที่เมืองพะเยา พระเจ้ารามคำแหงมหาราชไม่ต้องการเป็นศัตรูกับพวกไทยด้วยกัน จึงเป็นไมตรีต่อกัน กล่าวกันว่าพระเจ้ารามคำแหงได้เสด็จไปช่วยเลือกทำเลสร้างเมืองเชียงใหม่เป็นราชธานีของขุนเมงราย

เมื่อทรงหาวิธีไม่ให้เกิดศัตรูขึ้นทางภาคเหนือของสุโขทัยได้แล้ว พระเจ้ารามคำแหงมหาราชก็ขยายอาณาเขตสุโขทัยออกไปทางอื่น ทรงสนับสนุนให้มะกะโทตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นทางเมืองมอญ และพระราชทานนามว่า "พระเจ้าฟ้ารั่ว" หัวเมืองมอญตลอดไปจนถึงหงสาวดี จึงนับเข้าเป็นประเทศราชของกรุงสุโขทัย ต่อจากนั้นพระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงขยายอาณาเขตไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เมืองน่าน เมืองหลวงพระบาง และเมืองเวียงจันทน์ไว้ในอำนาจ ต่อมาก็ทรงขยายอำนาจลงมาในเขตที่อยู่ใต้อำนาจของขอม ได้เมืองละโว้ (ลพบุรี) ไว้ในอำนาจของกรุงสุโขทัย

ส่วนชาวไทยพวกอื่น ๆ ที่อยู่ใต้สุโขทัยลงมา คือ อู่ทอง ตรัยตรึงศ์ และนครศรีธรรมราชนั้น เมื่อเห็นกรุงสุโขทัยเข้มแข็งขึ้น และมีนโยบายรวมชาติไทยเข้าด้วยกัน ชาวไทยพวกเหล่านั้นก็ยอมรับนับถือและเข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของกรุงสุโขทัย เหมือนกับพวกพี่น้องในวงศ์ญาติเดียวกัน ไม่ต้องมีการรบพุ่งให้เสียเลือดเนื้อชนชาติไทยด้วยกัน ดังนั้นอาณาเขตสุโขทัยทางใต้จึงขยายไปตลอดแหลมมลายู ถึงเมืองมะละกาและเมืองยะโฮร์

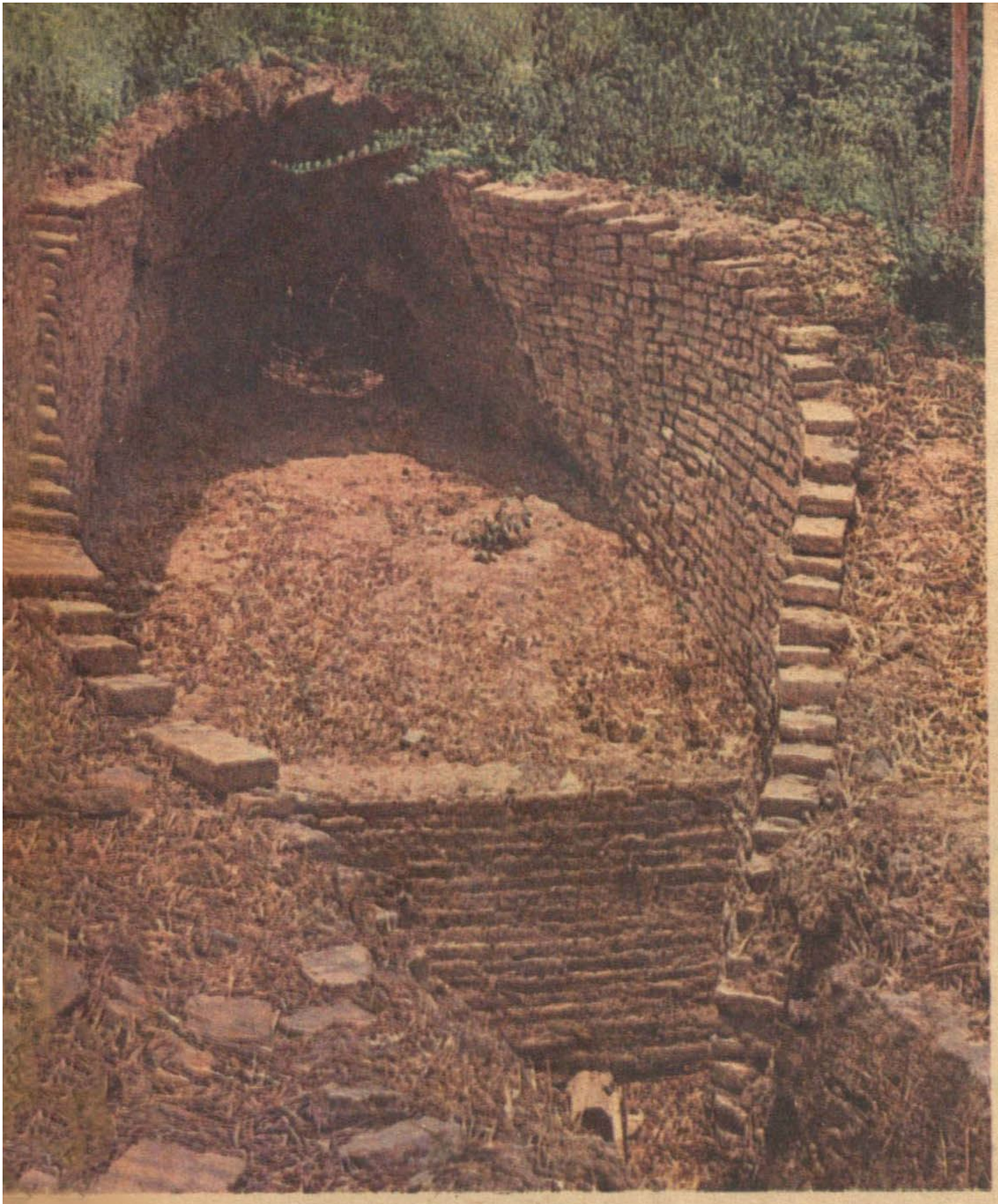

เตาทุเรียงเป็นเตาเผาเครื่องถ้วยชามในสมัยสุโขทัย

เมื่อสิ้นรัชกาลพระเจ้ารามคำแหงมหาราช อาณาเขตของกรุงสุโขทัยจึงหดตัวลง เนื่องด้วยหัวเมืองประเทศราชทั้งหลายแยกออกไปจากการปกครองของสุโขทัย ได้แก่ หงสาวดี หลวงพระบาง และเวียงจันทน์ ส่วนทางใต้ลงไปนั้น **พระเจ้าอู่ทอง**ซึ่งมีอำนาจปกครองชาวไทยอยู่บริเวณนั้น ได้ประกาศตั้งกรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นอิสระเมื่อปี พ.ศ. ๑๘๙๓ กรุงสุโขทัยไม่สามารถใช้กำลังบังคับให้ศรีอยุธยาเข้ามารวมอยู่ใต้ปกครองของสุโขทัยได้ต่อไป

สัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ

นอกจากมีสัมพันธไมตรีกับแว่นแคว้นต่างๆ ของชาวไทยด้วยกันทางภาคเหนือของสุโขทัยแล้ว ในสมัยกรุงสุโขทัยนี้ไทยได้มีสัมพันธไมตรีกับอาณาจักรจีน ๒ ครั้ง คือราว พ.ศ. ๑๘๓๗ และ พ.ศ. ๑๘๔๓ การติดต่อกับจีนทำให้มีช่างจีนเข้ามาช่วยปรับปรุงวิธีทำเครื่องถ้วยชาม ตั้งเตาทำขึ้นที่กรุงสุโขทัยแห่งหนึ่งและที่เมืองศรีสัชนาลัยอีกแห่งหนึ่ง ถ้วยชามที่ทำครั้งนั้นมีชื่อเรียกว่า “ชามสังกะโลก หรือ สังคโลก” ทำกันเป็นอุตสาหกรรมใหญ่และส่งไปขายในประเทศใกล้เคียง

การปกครอง

ในสมัยกรุงสุโขทัยนั้น วิธีการปกครองถือเอาการป้องกันประเทศเป็นหลักสำคัญ มีการจัดวางระเบียบการปกครองอย่างทหาร พลเมืองทุกคนเวลาบ้านเมืองอยู่ในยามสงบ ต่างก็ทำมาหากินอย่างพลเรือน แต่เวลามีศึกสงคราม ก็กะเกณฑ์กันเป็นกองทัพอย่างทหาร พลเมืองที่เป็นชายฉกรรจ์ถือว่าเป็นทหารของประเทศ พระเจ้าแผ่นดินเป็นจอมทัพ ข้าราชการเป็นแม่ทัพนายกอง ลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ

ระเบียบบริหารราชอาณาจักรนั้น ในสมัยกรุงสุโขทัยจัดแบ่งออกเป็นสามส่วน คือ หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และเมืองประเทศราช

(๑) **หัวเมืองชั้นใน** พระเจ้าแผ่นดินทรงอำนวยการปกครองโดยตรง ถือเอากรุงสุโขทัยซึ่งเป็นราชธานีเป็นศูนย์กลาง มีหัวเมืองชั้นในรายรอบออกไปทั้งสี่ด้าน ทางเหนือได้แก่เมืองศรีสัชนาลัย (อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัยในปัจจุบันนี้) ทางตะวันออกได้แก่เมืองสองแคว (พิษณุโลก) ทางตะวันตกได้แก่เมืองชากังราว (กำแพงเพชร) และทางใต้ได้แก่เมืองพระบาง (นครสวรรค์) เมืองเหล่านี้เป็นเมืองหน้าด่านล้อมรอบราชธานีไว้สี่ทิศ ระยะทางห่างจาก

ราชธานีเดินถึงกันได้ภายในเวลาสองวัน เวลามีสงครามกำลังทั้งในราชธานีและในเมืองหน้าด่านเหล่านี้รวมกันเป็นกองทัพหลวง สำหรับเมืองศรีสัชนาลัยนั้นมีฐานะเป็นเมืองพระมหาอุปราช ตำแหน่งแม่ทัพยศศักดิ์สูงคล้ายราชธานีอีกแห่งหนึ่ง

(๒) **หัวเมืองชั้นนอก** เป็นเมืองใหญ่อยู่ห่างราชธานีออกไป เรียกว่าเมืองพระยามหานคร เมืองหนึ่ง ๆ มีเมืองเล็ก ๆ ขึ้นมากบ้างน้อยบ้าง มีขุนนางผู้ใหญ่หรือเจ้านายไปทำการปกครอง ผู้ปกครองหัวเมืองชั้นนอกเหล่านี้มียศเสมอนายพล หัวเมืองเหล่านี้ได้แก่ เมืองแพรก (ชัยนาท) อู่ทอง (สุพรรณบุรี) ราชบุรี เพชรบุรี ตะนาวศรี แพร่ และศรีเทพ (อยู่ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์) เวลาเกิดสงครามราษฎรในเมืองพระยามหานครแต่ละเมือง รวมกันจัดเป็นกองพลหนึ่ง

(๓) **ประเทศราช** เป็นเมืองชายพระราชอาณาเขต มีคนต่างด้าวปะปนอยู่มาก ได้แก่เมืองเหล่านี้คือ มะละกา ยะโฮร์ เมาะตะมะ หงสาวดี เป็นต้น หัวเมืองเหล่านี้ให้เจ้านายชาวพื้นเมืองปกครองกันเอง แต่ต้องส่งราชบรรณาการต่อกรุงสุโขทัยเป็นประจำ เมื่อเวลามีข้าศึกมาติดพันพระนคร ต้องเกณฑ์ทหารยกทัพมาช่วยปราบข้าศึกเหล่านั้น

ชายฉกรรจ์ทุกคนถือว่าเป็นทหารของประเทศ

บทที่ ๘

ความเป็นอยู่ของราษฎรและวัฒนธรรมไทย

ความเป็นอยู่ของราษฎรในสมัยกรุงสุโขทัย ได้รับการเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ราษฎรไปมาค้าขายได้โดยเสรี ไม่มีการเรียกเก็บภาษีอากร ผู้ใดมีเรื่องเดือดร้อนจะกราบทูลร้องเรียนก็ให้ไปสั่นกระดิ่ง ซึ่งโปรดให้แขวนไว้ที่ประตูพระราชวัง พระเจ้าแผ่นดินทรงให้ความยุติธรรมแก่ราษฎรโดยถ้วนหน้ากัน ทรงวางพระองค์เท่ากับเป็น "พ่อ" ของประชาชน ราษฎรทุกคนเหมือนเป็น "ลูก" มีโอกาสที่จะร้องทุกข์หรือขอความช่วยเหลือได้ไม่ว่าเวลาใด ราษฎรทั้งหลายในสมัยนั้นจึงนิยมเรียกพระเจ้าแผ่นดินของตนว่า "พ่อขุน"

โปรดให้แขวนกระดิ่งไว้ที่ประตูวัง

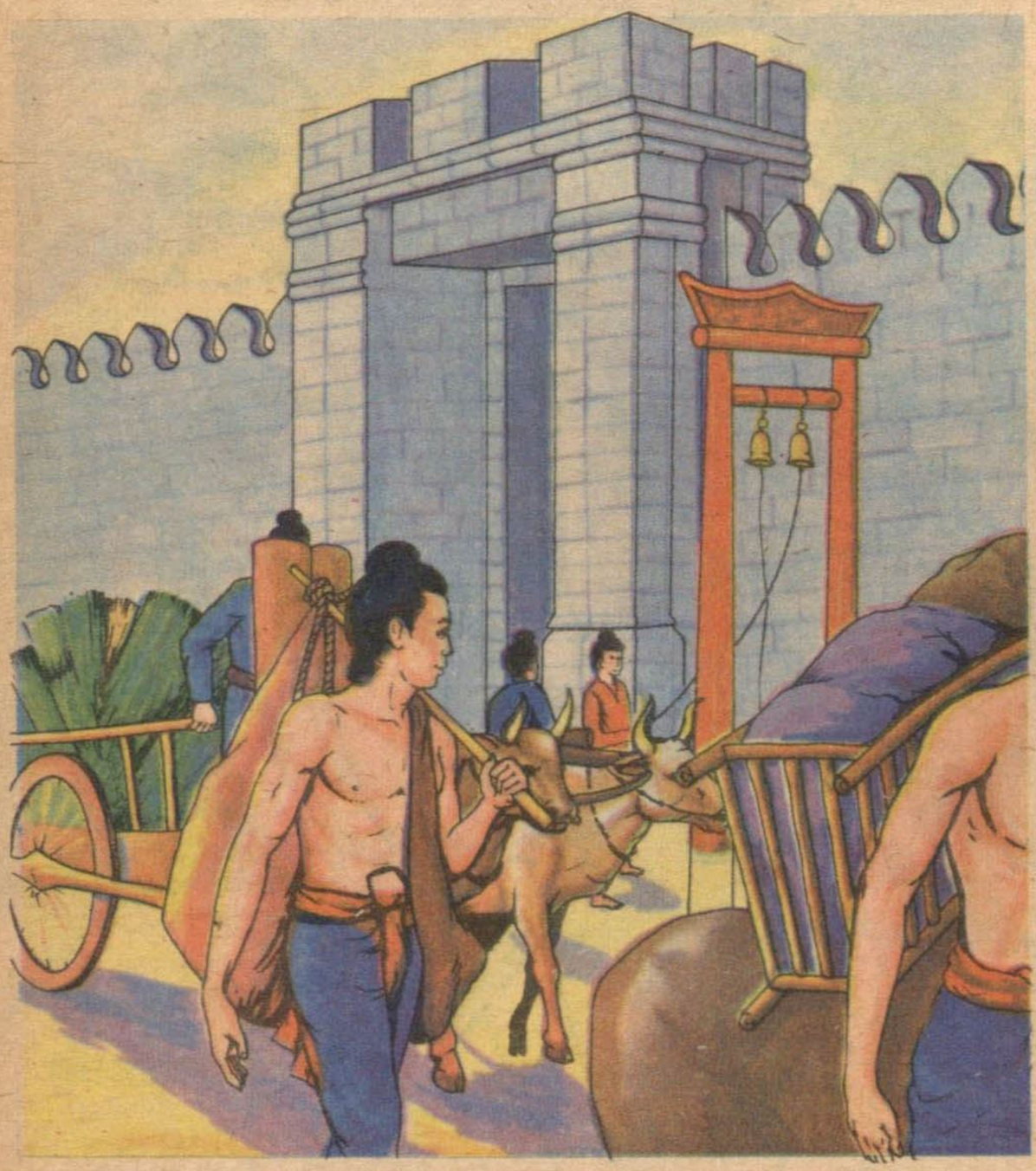

ในด้านวัฒนธรรมนั้น มีหลักฐานปรากฏอยู่แสดงให้เห็นได้ว่าเป็นไปในระดับสูง และเป็นแบบอย่างของไทยโดยเฉพาะ แบบอักษรไทยที่พระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงนำมาใช้ เป็นมรดกสำคัญที่สุโขทัยสร้างขึ้นไว้ และถ่ายทอดต่อมายังชาวไทยทั้งหลายในปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ในสมัยกรุงสุโขทัย พุทธศาสนาได้เข้ามาเป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้น

ลักษณะทางเศรษฐกิจและทางสังคม

ในกรุงสุโขทัยมีตลาดสำหรับผู้คนซื้อขายสินค้ากันเป็นประจำ ตลาดตั้งอยู่ในย่านชุมนุมชนเช่นเดียวกับตลาดนัด ซึ่งมีผู้คนมาประชุมซื้อขายกันเป็นแห่ง ๆ ตามวันกำหนดข้างขึ้นข้างแรมเหมือนอย่างที่เป็นอยู่ในจังหวัดหลายจังหวัดในบ้านเมืองเราในปัจจุบันนี้ เส้นทางการขนส่งและการคมนาคมที่สำคัญซึ่งสร้างขึ้นในสมัยนั้นคือถนนพระร่วง เป็นถนนติดต่อระหว่างสวรรคโลกกับสุโขทัย และตั้งแต่สุโขทัยไปถึงกำแพงเพชร เป็นถนนกว้างและมีความยาวประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตร

ชาวไทยมีลักษณะอย่างหนึ่ง คือการนับถือกันเป็นครอบครัว ผู้คนที่ไม่มีความเกี่ยวพันกันทางสายโลหิตแต่อย่างใดเลย ถ้าเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิดกันหรือรักใคร่นับถือกัน ความรู้สึกเป็นครอบครัวย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ เรียกกันเป็นพี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ฯลฯ ประเพณีอย่างนี้ทำให้เกิดมีการร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าวดำนา ช่วยกันปลูกเรือน และร่วมใจกันทำบุญ เหล่านี้เป็นต้น ประเพณีเช่นนี้มีหลักฐานให้เห็นได้ว่ามีมาแล้วตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัย

ลักษณะสำคัญของชาวไทยอย่างหนึ่ง คือ การนับถือกันเป็นครอบครัว ทำให้เกิดมีการร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น อยู่ในปัจจุบันนี้

การใช้อักษรไทย

สมัยเมื่อไทยยังตั้งบ้านเมืองอยู่ในเขตประเทศจีนนั้น เข้าใจว่าไม่ได้ใช้ตัวอักษรแบบไทย ต่อมาเมื่อชาวไทยอพยพกันลงมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในแหลมอินโดจีน และมีอาณาเขตติดต่อกับบ้านเมืองของพวกมอญ ไทยก็ได้ใช้ตัวอักษรตามแบบมอญ เมื่อไทยเข้ามาอยู่ใต้อำนาจของขอม ก็หันไปนิยมใช้อักษรขอม

เมื่อไทยประกาศตั้งกรุงสุโขทัยเป็นอิสระขึ้นแล้ว พระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงพระราชดำริเห็นว่าอักษรไทยตามแบบมอญไม่สะดวกแก่การเขียนภาษาไทย และจะใช้อักษรขอมก็ไม่สมควร ต่อมาในปี พ.ศ. ๑๘๒๖ จึงทรงประดิษฐ์อักษรไทยโดยเฉพาะขึ้นตามแบบอักษรคฤนถ์ของอินเดียฝ่ายใต้สมัยโบราณ

แบบหนังสือไทยที่พระเจ้ารามคำแหงมหาราชได้ทรงประดิษฐ์ขึ้นนั้น สระเขียนบรรทัดเดียวกับพยัญชนะ และต่อมาได้ทรงคิดสร้างเครื่องหมายวรรณยุกต์ขึ้นเพื่อใช้บังคับอักษรเป็นเครื่องหมายให้ออกเสียงได้ชัดเจน และใช้เขียนข้างบนพยัญชนะ วรรณยุกต์สมัยพระเจ้ารามคำแหงมหาราชนั้นมีสองรูป คือ ่ เสียงเอก และ ๋ เสียงโท

การเปลี่ยนแปลงแก้ไขตัวอักษรขึ้นใช้เป็นแบบอักษรไทยโดยเฉพาะเช่นนี้ ชาวไทยซึ่งอยู่ทางใต้ลงมาเห็นว่าดี และยอมรับใช้กันไปหมด แต่ในระยะเวลาต่อมาภายหลัง วิธีเขียนสระกลับไว้ข้างบน และข้างล่างพยัญชนะ อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

พระเจ้ารามคำแหงมหาราชโปรดให้จารึกเรื่องราวของพระองค์ลงในแท่งหินใหญ่ เป็นข้อความที่จารึกเป็นตัวอักษรแบบใหม่ที่ทรงคิดสร้างขึ้น แท่งศิลาที่ทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทย

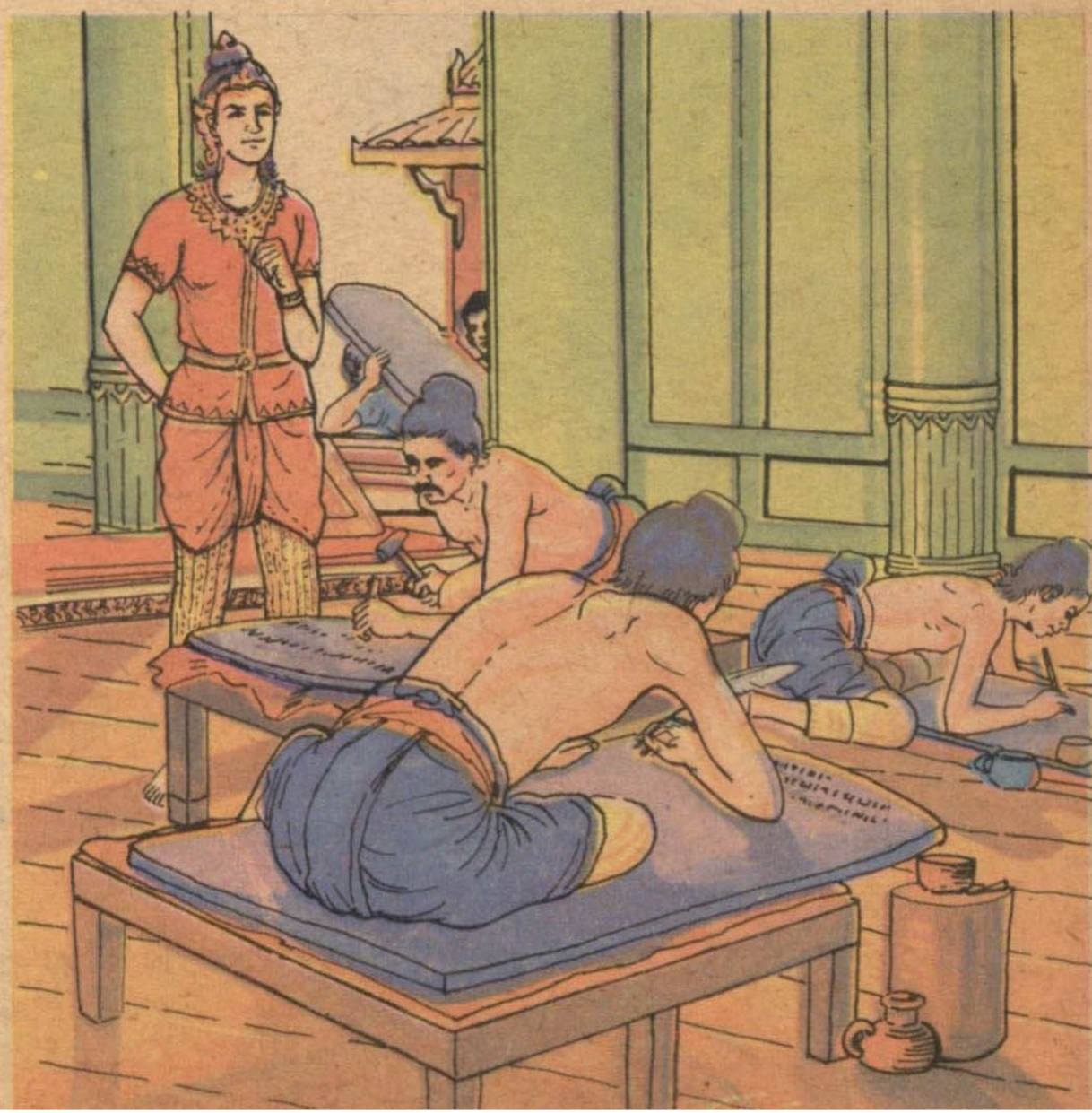

จารึกนั้นเป็นหินชนวนสี่เหลี่ยมยอดมน สูง ๑.๑๑ เมตร กว้างด้านละ ๓๕ เซนติเมตร ศิลาจารึกหลักนี้นับเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทำให้เราได้รู้เรื่องราวความเป็นไปของชนชาติไทยสมัยนั้นได้

การนับถือพุทธศาสนา

เมื่อชาวไทยอพยพลงมาอยู่ในบริเวณแหลมอินโดจีน ก็ได้รับนับถือพุทธศาสนาตามแบบอย่างชาวมอญและชาวขอมเจ้าของถิ่น ต่อมาพระเจ้าปรักกรมพาหุ ผู้ครองประเทศลังกา ทรงฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้มีระเบียบแบบแผนเป็นหลักเดียวกัน ทำให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองขึ้นในประเทศนั้น เป็นพุทธศาสนาแบบหนึ่งที่เรียกว่า "ลัทธิลังกาวงศ์" ภิกษุสงฆ์จากประเทศใกล้เคียงพากันไปบวชเรียนตามลัทธินี้

ราว พ.ศ. ๑๘๐๐ ได้มีภิกษุสงฆ์ไทยซึ่งไปบวชเรียนตามลัทธิลังกาวงศ์ กลับมาเผยแพร่พุทธศาสนาที่นครศรีธรรมราช เมื่อพระเจ้ารามคำแหงเสด็จไปยังเมืองนครศรีธรรมราช เห็นพระภิกษุพวกนี้ปฏิบัติธรรมเคร่งครัดและรอบรู้พระวินัยดี ก็ทรงเลื่อมใส ทรงนิมนต์ให้มาเป็นสังฆราชตั้งคณะขึ้นที่กรุงสุโขทัย สร้างพระอารามให้อยู่ที่วัดป่าแก้ว ต่อมาทรงติดต่อกับลังกาจนได้พระพุทธสิหิงค์มาประดิษฐานไว้ในกรุงสุโขทัย

ในสมัยพระเจ้ารามคำแหงมหาราช โปรดให้มีการอบรมศีลธรรมแก่ราษฎรเป็นประจำ โปรดให้สร้างพระแท่นมนังคศิลาขึ้นไว้ที่กลางดงตาล เมื่อถึงวันธรรมสวนะ ก็ให้นิมนต์พระสงฆ์ขึ้นแสดงธรรม วันอื่นๆ พระองค์ทรงประทับว่าราชการบ้านเมืองเป็นประจำ

ในสมัยพระเจ้าลิไทย พุทธศาสนาได้รับการส่งเสริมให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น พระองค์ทรงเลื่อมใสพุทธศาสนาตามลัทธิลังกาวงศ์มาก ทรงอาราธนาพระสงฆ์จากลังกาเข้ามาเป็นสังฆราช ณ กรุงสุโขทัย ทรงจัด

พระเจ้าลิไทยทรงสนพระทัยในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

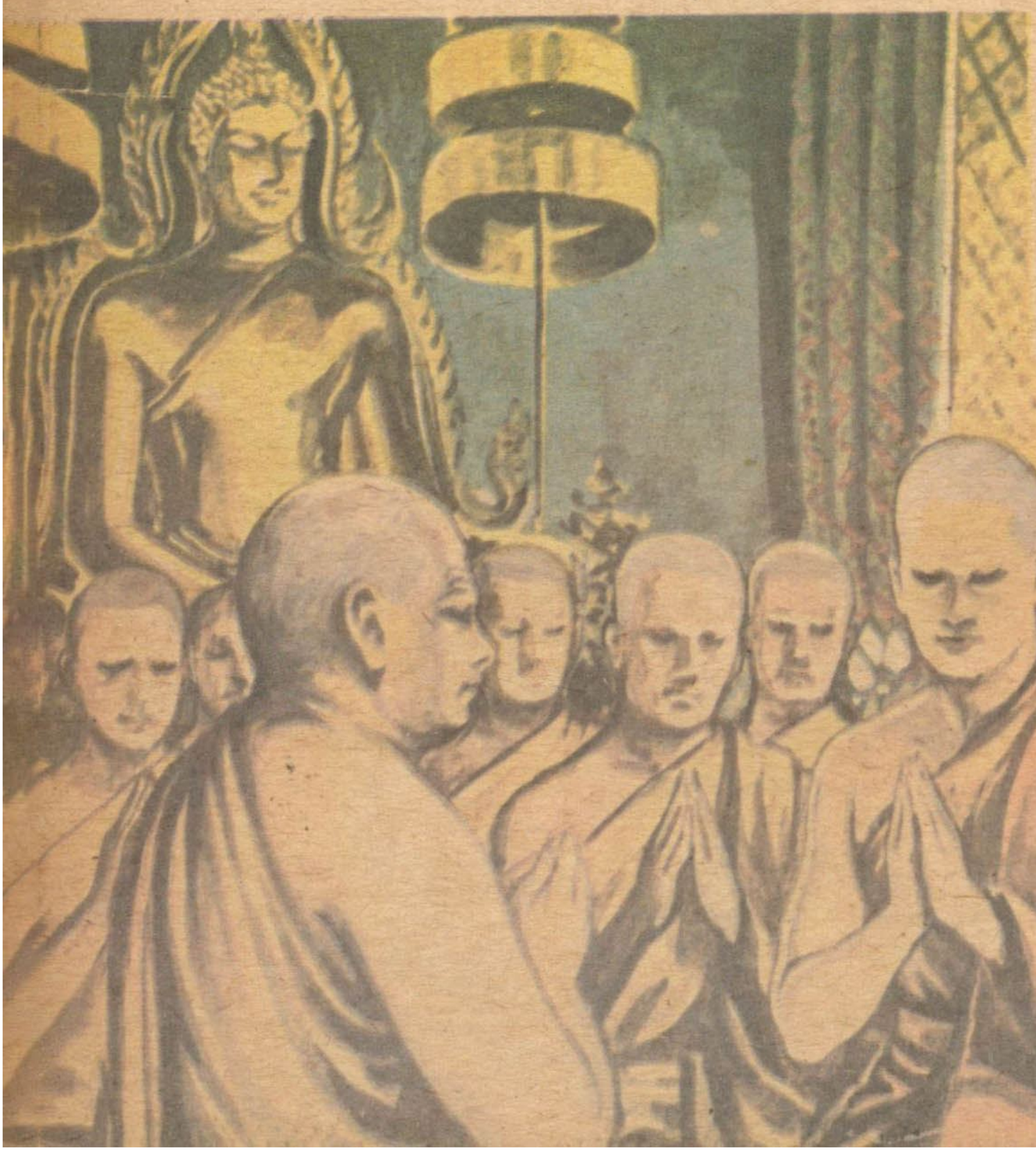

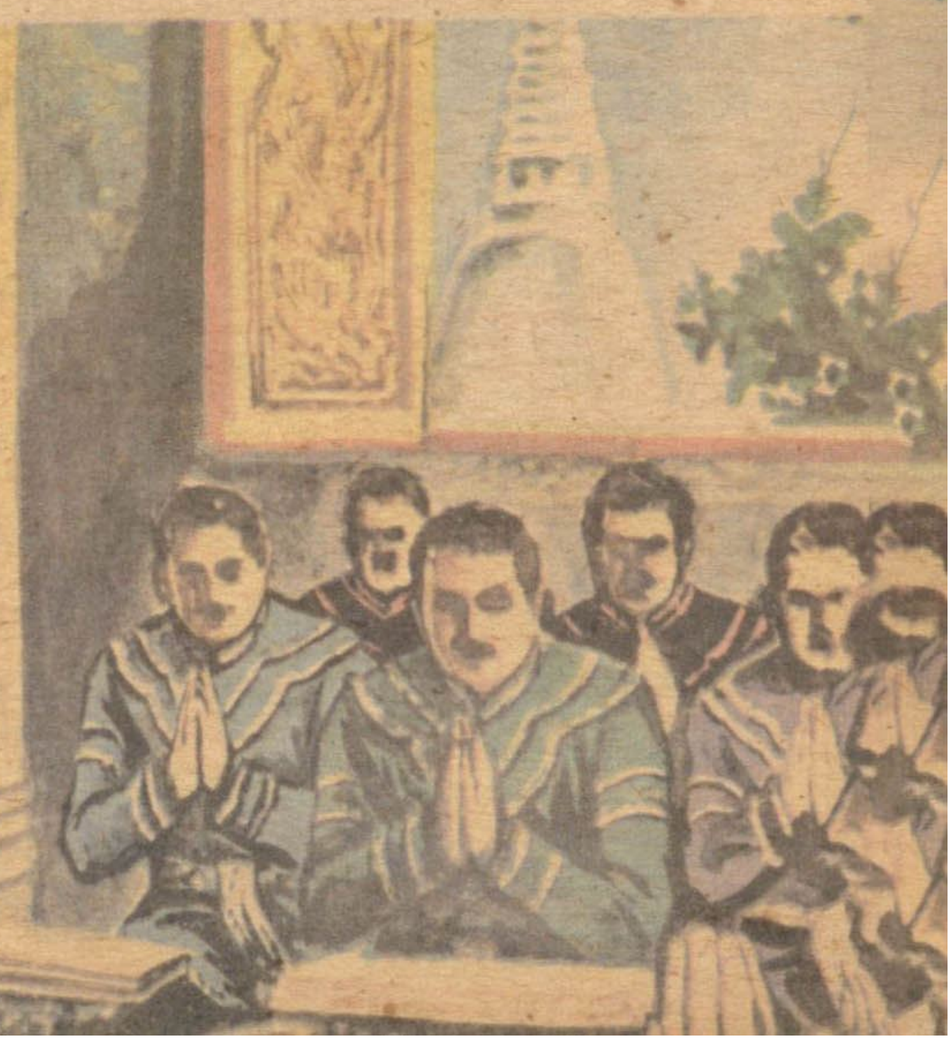

ระเบียบพระภิกษุสงฆ์เสียใหม่ โดยจัดแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายคามวาสี กับฝ่ายอรัญวาสี สงฆ์ฝ่ายคามวาสีได้แก่พระภิกษุที่เล่าเรียนพระไตรปิฎก อันเป็นพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จนรู้แตกฉานแล้วนำความรู้เหล่านั้นไปเทศนาสั่งสอนอบรมประชาชน ส่วนสงฆ์ฝ่ายอรัญวาสีนั้น ได้แก่พระภิกษุที่เล่าเรียนทางวิปัสสนาธุระ คือบำเพ็ญภาวนาอยู่ตามป่านอกเมืองซึ่งเป็นที่สงบ เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจให้ผ่องใสและออกธุดงค์ไปในที่ต่าง ๆ พระเจ้าลิไทยทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาก ถึงกับออกทรงผนวชอยู่คราวหนึ่ง ซึ่งเป็นแบบอย่างของการบวชชั่วคราวของผู้ชายไทยมาจนบัดนี้

ศิลปกรรมและวรรณกรรม

ศิลปกรรมของไทยในสมัยกรุงสุโขทัยที่นับว่าเจริญรุ่งเรืองมาก และถือเป็นแบบอย่างของชนชาติไทยมาจนปัจจุบันนี้ คือศิลปะทางศาสนา ได้แก่การสร้างพระพุทธรูปและการก่อสร้างอุโบสถ (หรือโบสถ์) พระพุทธรูปที่สำคัญและงดงามที่สุดของไทยได้สร้างขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัย พระพุทธรูปเหล่านี้ได้แก่ พระศรีศากยมุนี พระพุทธชินราช พระศาสดา และพระพุทธชินสีห์ เป็นต้น พระศรีศากยมุนีเวลานี้ประดิษฐานอยู่ที่วัดสุทัศน์ จังหวัดพระนคร พระพุทธชินราชประดิษฐานอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ส่วนพระศาสดาและพระพุทธชินสีห์นั้นประดิษฐานอยู่ที่วัดบวรนิเวศ จังหวัดพระนคร

ในด้านวรรณกรรมนั้น วรรณกรรมเรื่องแรกของไทย คือ หลักศิลาจารึกของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช มีข้อความจารึกเป็นอักษรไทยไว้ทั้งสี่ด้าน เนื้อที่ที่จารึกแต่ละด้านกว้าง ๓๕ เซนติเมตร สูง ๕๙ เซนติเมตร

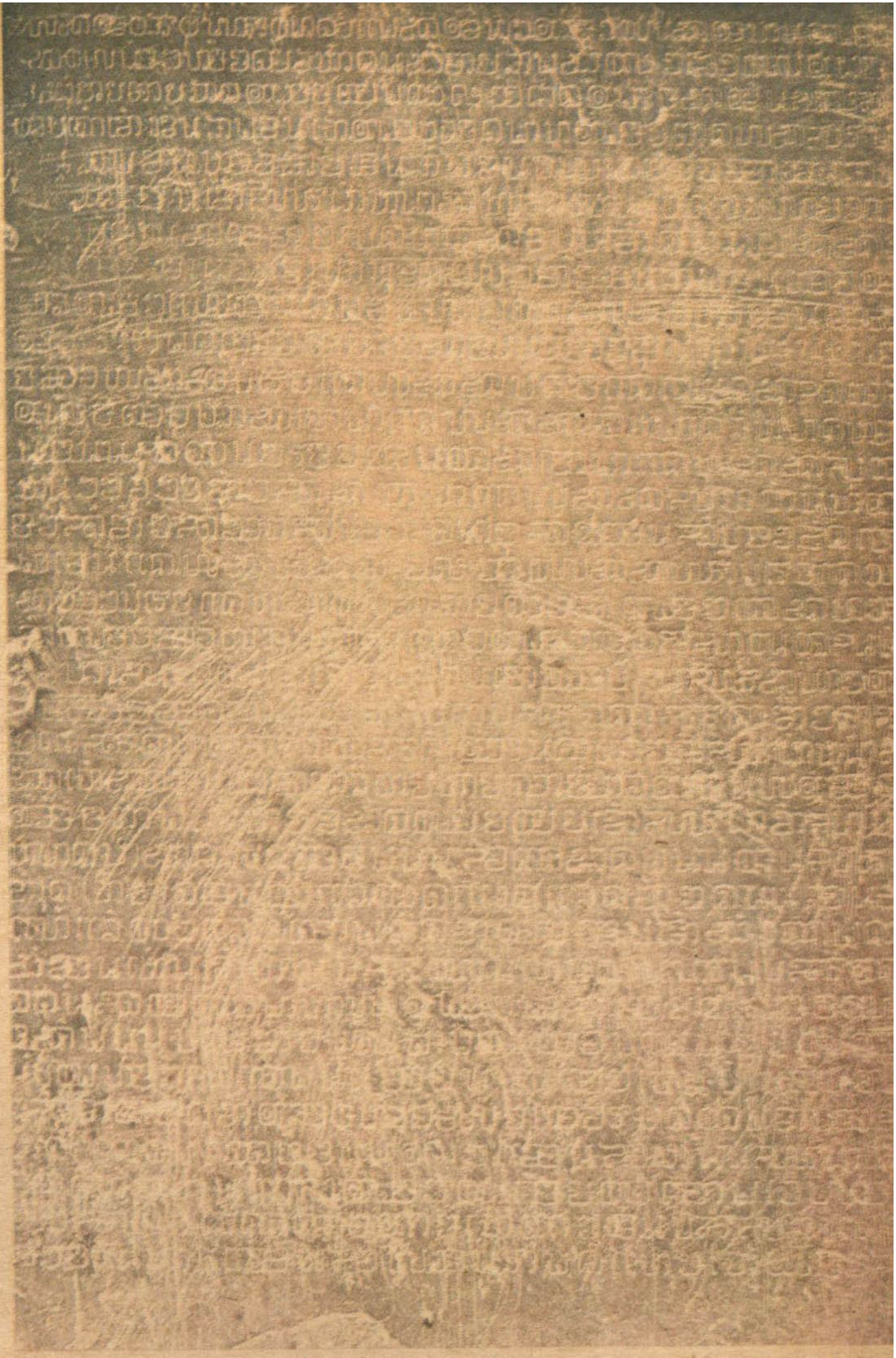

ด้านที่หนึ่งกับด้านที่สองจารึกด้านละ ๓๕ บรรทัด ด้านที่สามกับด้านที่สี่จารึกด้านละ ๒๗ บรรทัด ข้อความที่จารึกไว้มีสามตอน ตอนที่หนึ่งเป็นประวัติของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ตอนที่สองเป็นเรื่องเหตุการณ์ต่าง ๆ และขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คนสมัยกรุงสุโขทัย ตอนที่สามเป็นข้อความยอพระเกียรติพระเจ้ารามคำแหงมหาราช นอกจากหลักศิลาจารึกของพระเจ้ารามคำแหงแล้ว ยังมีศิลาจารึกของพระเจ้าลิไทย ซึ่งมีข้อความทั้งภาษาไทย ภาษาบาลี และ

ภาษาเขมร บรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรัชกาลของพระองค์

นอกจากศิลาจารึกเหล่านี้แล้ว ก็มีไตรภูมิพระร่วง ซึ่งเป็นหนังสือเก่าแก่ที่สุด พระเจ้าลิไทยทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น เนื้อเรื่องในไตรภูมิพระร่วงมีข้อความเป็นเครื่องเตือนใจว่า ลาภยศต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งไม่คงทนถาวร การที่มีคำกล่าวสั่งสอนกันว่าทำบุญจะได้ขึ้นสวรรค์ และทำบาปจะไปตกนรกนั้น มีเรื่องราวพรรณนาให้เห็นสวรรค์และนรกไว้ในไตรภูมิพระร่วง

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. ให้เหตุผลว่ากรุงสุโขทัยเหมาะสมที่จะเป็นราชธานีของไทยในสมัยแรกตั้งประเทศไทยในแหลมอินโดจีนอย่างไรบ้าง

๒. ให้เหตุผลว่าหลักศิลาจารึกพระเจ้ารามคำแหงมีความสำคัญยิ่ง ให้ทราบประวัติความเป็นมาของชนชาติไทยครั้งกรุงสุโขทัย

๓. เหตุใดราชฎรสมัยสุโขทัยจึงนิยมเรียกกษัตริย์ของตนว่า "พ่อขุน"

๔. ทำไมชาวไทยสมัยสุโขทัยจึงนับถือพุทธศาสนาตามแบบอย่างชาวลังกา

๕. เหตุใดอาณาเขตกรุงสุโขทัยจึงไม่รวมอาณาเขตเชียงใหม่เข้ามาไว้ด้วย ถ้ารวมเชียงใหม่เข้าไว้น่าจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง และจะมีผลตามมาอย่างไรบ้าง

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่สังเขปแสดงอาณาเขตกรุงสุโขทัย เมื่อแรกตั้งเป็นอิสระ

๒. เขียนแผนที่สังเขปแสดงอาณาเขตประเทศไทย ในรัชกาลพระเจ้ารามคำแหง แล้วลงหมายเลขกำกับให้ตรงกันดังต่อไปนี้ (๑) เมืองที่เป็นราชธานีของไทยสมัยนั้น (๒) เมืองชั้นในซึ่งมีฐานะเป็นเมืองพระมหาอุปราช (๓) เมืองซึ่งพระภิกษุสงฆ์นำพุทธศาสนาตามแบบอย่างลังกาไปเผยแพร่เป็นแห่งแรก (๔) เมืองทั้งหลายที่เป็นเมืองพระยามหานคร (๕) เมืองประเทศราชของสุโขทัย

๓. ค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้ ว่ามีเหตุการณ์สำคัญอย่างไรบ้าง ในรัชกาลพระเจ้ารามคำแหงและพระเจ้าลิไทยแห่งกรุงสุโขทัย

๔. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่ายโบราณวัตถุและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัย

๕. ค้นคว้าและสอบถามผู้รู้ให้เข้าใจข้อความในหลักศิลาจารึกของพระเจ้ารามคำแหง

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. อธิบายถึงลักษณะการปกครองของไทยสมัยพระเจ้ารามคำแหงมหาราช

๒. "ชามสังกะโลก" คืออะไร มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของไทยอย่างไร

๓. ประเพณีสำคัญของชาวไทย ที่มีมาแล้วแต่สมัยกรุงสุโขทัย มีอะไรบ้าง

๔. บุคคลต่อไปนี้มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประวัติของประเทศไทยสมัยสุโขทัยอย่างไรบ้าง คือ พ่อขุนผาเมือง พ่อขุนบางกลางท่าว ขุนเมงราย ขุนงำเมือง ขุนสามชน พระเจ้าอู่ทอง

๕. มีหลักฐานใดบ้างแสดงว่าพระเจ้ารามคำแหงมหาราชเลื่อมใสและสนับสนุนพระพุทธศาสนา

หอสมุดแห่งชาติ

บทที่ ๙
การตั้งอาณาจักร

เมื่ออาณาจักรไทยในเขตประเทศไทยตอนเหนือคืออาณาจักรโยนกเชียงแสนแตกทำลายลงด้วยการรุกรานของมอญแล้ว ชาวไทยในเขตนั้น ซึ่งอยู่กันเป็นบ้านเมืองใหญ่ ๆ คือ ชัยปราการ ชัยบุรี ชัยนารายณ์ และพานคำ พากันทิ้งเมืองหนีลงมาทางใต้ ชาวไทยในชัยบุรี ซึ่งอพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก ได้จัดตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้นเป็นอิสระ ในระหว่างนั้นชาวไทยอีกสามพวกได้ตั้งหลักแหล่งมั่นคงขึ้นเช่นเดียวกัน คือพวกชัยนารายณ์ตั้งอยู่ที่เมืองอู่ทอง (สุพรรณบุรี) พวกชัยปราการลงไปมีอำนาจอยู่ทางใต้ ตั้งเป็นอาณาจักรศิริธรรมราช มีราชธานีอยู่ที่นครศรีธรรมราช ไทยพานคำตั้งมั่นอยู่ที่เมืองตรัยตรึงศ์ (กำแพงเพชร) ในสมัยที่พระเจ้ารามคำแหงมหาราชได้เป็นกษัตริย์ปกครองกรุงสุโขทัยนั้น ไทยอีกสามพวกเห็นว่าเป็นชนชาติไทยสืบเชื้อสายเดียวกันมา จึงยอมเข้ารวมอยู่ภายใต้การปกครองของกรุงสุโขทัย

พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างกรุงศรีอยุธยา

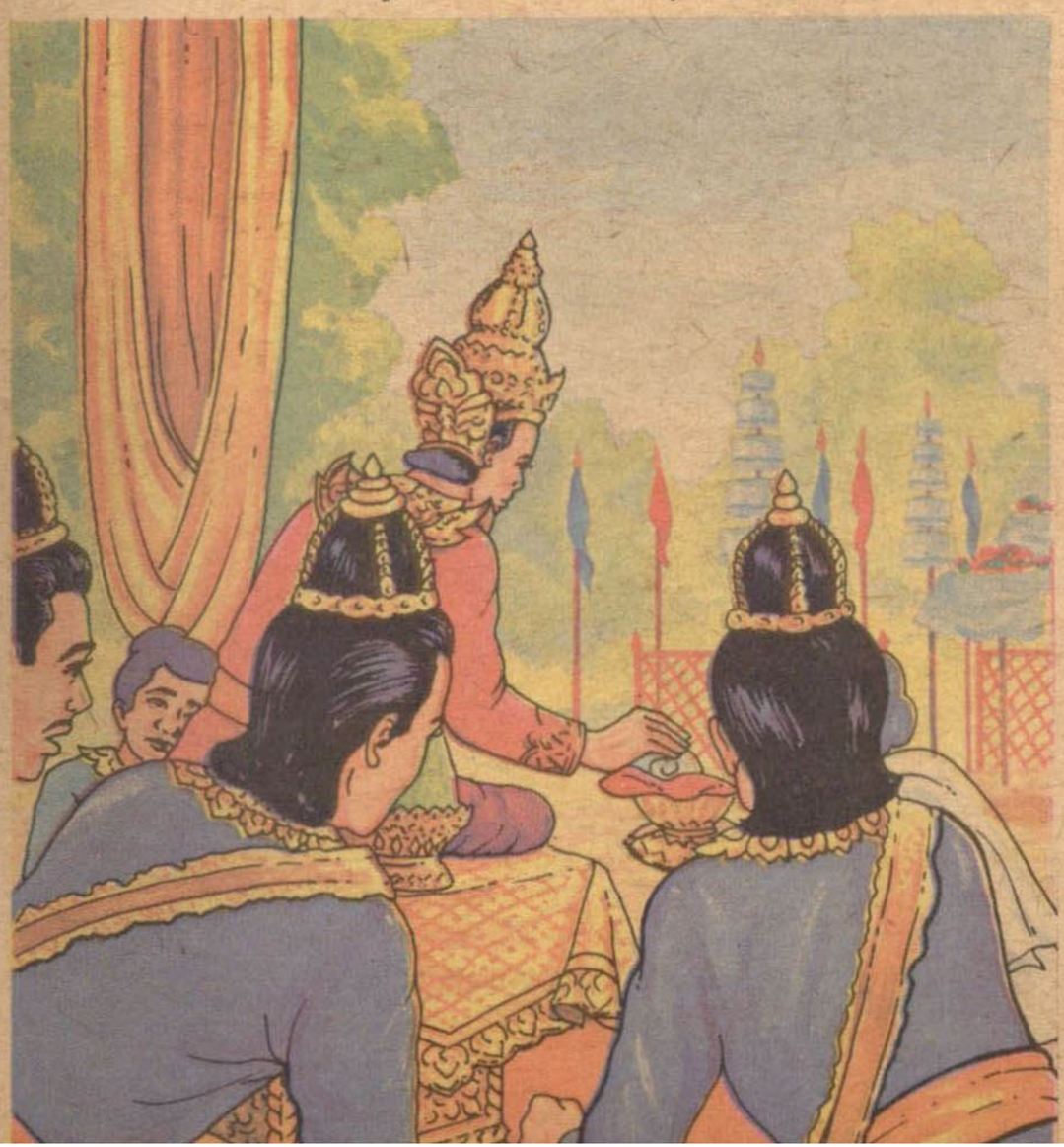

การตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

เมื่อสิ้นรัชกาลพระเจ้ารามคำแหงมหาราชแล้ว อำนาจของกรุงสุโขทัยเสื่อมโทรมลง ชาวไทยหลายพวกซึ่งเข้ามารวมอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกันได้ด้วยเดชานุภาพของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช บางพวกหมดความนับถือกรุงสุโขทัยอีกต่อไป จึงหาทางแยกออกไปจากการปกครองของกรุงสุโขทัย และตั้งตัวเป็นอิสระขึ้น

เมื่อราวปี พ.ศ. ๑๘๙๐ ในรัชกาลพระเจ้าเลอไทยแห่งกรุงสุโขทัย **พระเจ้าอู่ทอง** ซึ่งปกครองชาวไทยอยู่ในอาณาเขตใต้สุโขทัยลงมา มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองอู่ทอง ได้ย้ายศูนย์กลางการปกครองมาตั้งที่ตำบลเวียงเหล็กบริเวณเมืองอยุธยา (หรืออโยธยา) โดยอ้างว่าเมืองอู่ทองเกิดโรคระบาด เมืองอยุธยาเป็นเมืองเก่าที่ขอมสร้างไว้ เมื่อพระเจ้าอู่ทองเห็นว่าอำนาจของสุโขทัยลดน้อยลงมาก เมืองประเทศราชต่างพากันแข็งอำนาจ ไม่ยอมอยู่ใต้การปกครองของกรุงสุโขทัยอีกต่อไป เป็นโอกาสดีที่พระองค์จะรวบรวมชาวไทยทางฝ่ายใต้ให้เป็นอาณาจักรอิสระขึ้นได้ จึงให้จัดสร้างเมือง ณ ที่ย้ายมาใหม่ และโปรดให้สร้างพระราชวังขึ้นที่หนองโสน (บึงพระราม) แล้วประกาศตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นอิสระ เมื่อปี พ.ศ. ๑๘๙๓ ทำพิธีราชาภิเษกทรงพระนามว่า **"สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑"** ขนานนามราชธานีว่า "กรุงเทพทวาราวดีศรีอยุธยา"

การรวมอาณาเขตสุโขทัย

อาณาเขตของกรุงศรีอยุธยาในระยะแรกตั้งนั้น ได้แก่ บริเวณทางใต้ของอาณาเขตสุโขทัย คือตั้งแต่ใต้เมืองชัยนาทลงมาทั้งหมด เมืองชัยนาทเป็นเมืองปลายแดนของหัวเมืองชั้นในของกรุงสุโขทัย

ต่อมาเมื่อสิ้นรัชกาลของพระเจ้าเลอไทย แห่งกรุงสุโขทัยในปี พ.ศ. ๑๘๙๗ ราชโอรสสององค์ของพระเจ้าเลอไทยเกิดแย่งราชสมบัติกันขึ้น พระรามาธิบดีที่ ๑ (อู่ทอง) จึงโปรดให้พระบรมราชา (พะงั่ว) พี่พระมเหสี คุมกองทัพไปยึดเมืองชัยนาทไว้ได้ ครั้นเมื่อโอรสองค์หนึ่งของพระเจ้าเลอไทยได้ขึ้นครองกรุงสุโขทัยเป็นพระเจ้าลิไทย และแต่งทูตมาเจรจาทางไมตรี พระรามาธิบดีที่ ๑ ก็ให้คืนเมืองชัยนาทให้ไป กรุงศรีอยุธยากับกรุงสุโขทัยก็เป็นไมตรีกันตลอดรัชกาล

เมื่อสิ้นรัชกาลพระรามาธิบดีที่ ๑ พระบรมราชาธิราชที่ ๑ (พะงั่ว) ได้รับราชสมบัติต่อมา ในปี พ.ศ. ๑๙๑๕ พระบรมราชาได้เสด็จยกทัพขึ้นไปตีเมืองกำแพงเพชร (เดิมคือเมืองนครชุม ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตก และเมืองชากังราว ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออก สองเมืองนี้รวมเข้าด้วยกันในรัชกาลพระเจ้าลิไทย) กองทัพสุโขทัยต้านทานไว้ได้ แม้พระบรมราชาจะยกขึ้นไปตีอีกสองครั้งก็ยังตีสุโขทัยไม่ได้ จนสิ้นรัชกาลพระเจ้าลิไทย พระเจ้าไสยลือไทยรับราชสมบัติต่อมาเป็นพระมหาธรรมราชาที่ ๒ กำลังของกรุงสุโขทัยอ่อนแอลง พระบรมราชาจึงยกทัพขึ้นไปตีเมืองกำแพงเพชรได้ราวปี พ.ศ. ๑๙๒๐ พระเจ้าไสยลือไทยเห็นว่าจะต้านทานกำลังกองทัพศรีอยุธยาไว้ไม่ได้ จึงยอมแพ้ พระบรมราชาให้แบ่งอาณาเขตสุโขทัยออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองกำแพงเพชร ให้พระยายุธิษฐิระ (พระญาณดิศ) ปกครอง และขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยาโดยตรง อีกส่วนหนึ่งให้พระเจ้าไสยลือไทยปกครองอยู่ตามเดิม มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองพิษณุโลก (สองแคว) ขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยาอย่างประเทศราช

ต่อมาในรัชกาลพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (สามพระยา) ทางอาณาเขตสุโขทัยเดิม ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วนนั้นขาดผู้ปกครอง พระองค์จึงให้รวมเขตทั้งสองนั้นเข้าด้วยกัน แล้วให้ราชโอรสไปอยู่ปกครองที่เมืองพิษณุโลก เมืองพิษณุโลกจึงเป็นเมืองสำคัญทางฝ่ายเหนือของกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่นั้นมา

พระบรมราชาธิราชทรงตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ

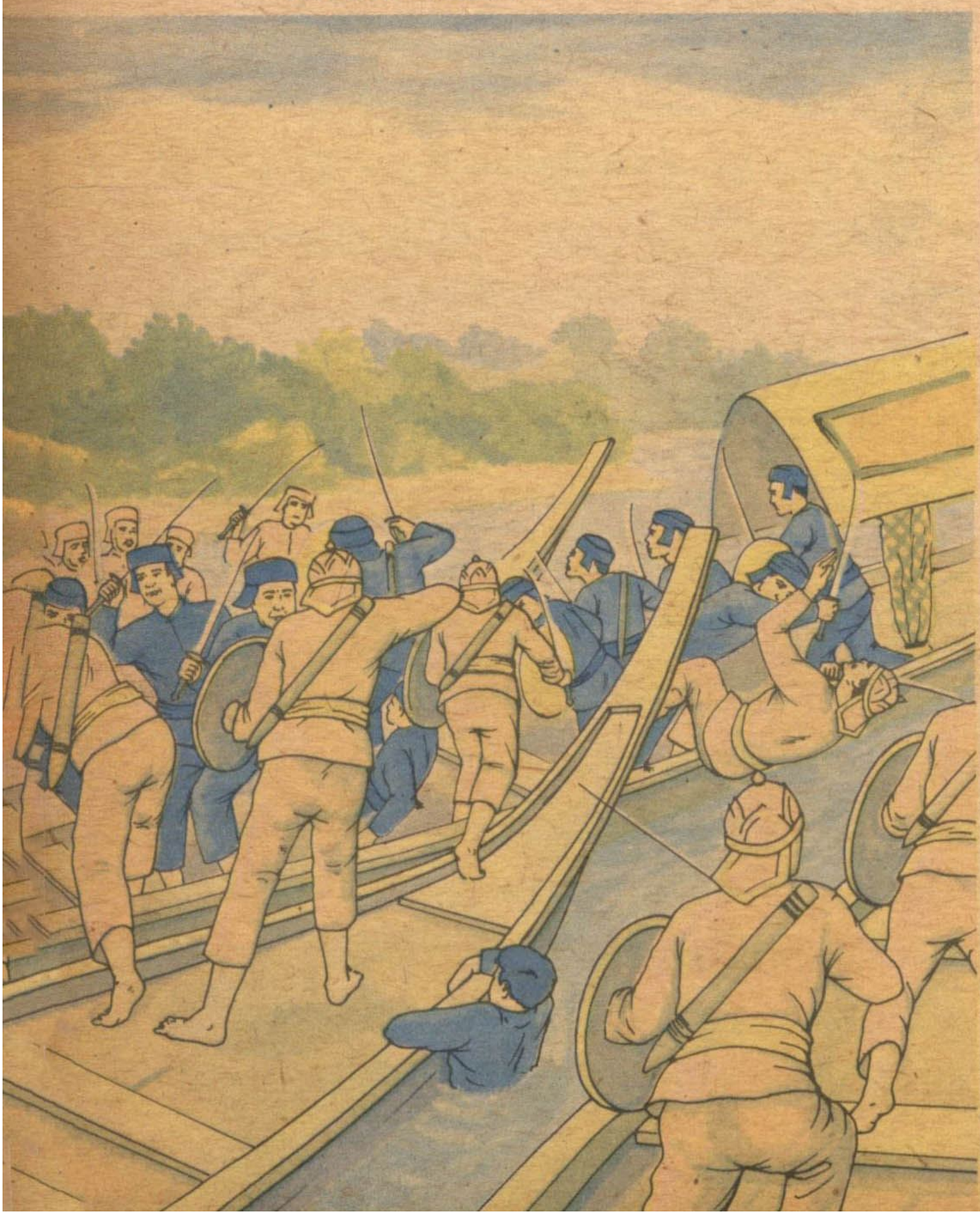

บทที่ ๑๐

ลำดับกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ สถาปนาราชวงศ์ใหม่ขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ.๑๘๙๓ เป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่ปกครองนครใหม่แห่งนี้ เมื่อสิ้นรัชกาลนี้แล้ว มีกษัตริย์สืบต่อมาอีกหลายรัชกาล จนถึงรัชกาลสมเด็จพระมหินทราธิราช กรุงศรีอยุธยาหมดอำนาจลง เสียเมืองให้แก่พม่าในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ ไทยตกอยู่ใต้อำนาจพม่าไม่นาน ต่อมาก็ตั้งตัวเป็นอิสระขึ้นได้อีก เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๓๓ ในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ต่อจากนั้นได้มีกษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยาสืบต่อมาอีกหลายรัชกาล จนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าอีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ในรัชกาลสมเด็จพระที่นั่งสุริยามรินทร์ ในปีนั้นเอง หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าแล้ว ไทยได้ย้ายราชธานีมาตั้งที่กรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงกู้อิสรภาพ ของชนชาติไทยขึ้นได้อีกครั้งหนึ่ง

กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของชนชาติไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๘๙๓ จนถึงปี พ.ศ. ๒๓๑๐ เป็นระยะเวลา ๔๑๗ ปี มีกษัตริย์ตั้งราชวงศ์ขึ้นปกครองกรุงศรีอยุธยารวม ๕ ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง จำนวนกษัตริย์ที่ปกครองกรุงศรีอยุธยามีด้วยกันทั้งสิ้น ๓๓ พระองค์

ราชวงศ์กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา

๑. **ราชวงศ์อู่ทอง** ราชวงศ์อู่ทองมีกษัตริย์รวม๓ พระองค์ **สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑** (พระเจ้าอู่ทอง) เป็นปฐมกษัตริย์ เมื่อสิ้นรัชกาลนี้แล้ว **สมเด็จพระราเมศวร** ราชโอรสได้สืบราชสมบัติต่อมา พระราเมศวรอยู่ในราชสมบัติได้ปีเศษ ก็ถวายราชสมบัติให้แก่ **สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑**

(ขุนหลวงพะงั่ว) เมื่อสิ้นรัชกาลนี้แล้ว สมเด็จพระราเมศวรได้ครองราชย์อีกครั้งหนึ่ง กษัตริย์องค์ต่อมาแห่งราชวงศ์อู่ทอง ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์นี้ คือ **สมเด็จพระรามราชาธิราช** ซึ่งเป็นราชโอรสของสมเด็จพระราเมศวร

๒. **ราชวงศ์สุพรรณภูมิ** ราชวงศ์สุพรรณภูมิมีกษัตริย์รวม ๑๓ พระองค์ ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์นี้ คือ **สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑** (ขุนหลวงพะงั่ว) ผู้ซึ่งสมเด็จพระราเมศวรแห่งราชวงศ์อู่ทองถวายราชสมบัติให้ในปี พ.ศ. ๑๙๑๓ เมื่อสิ้นรัชกาลนี้ **พระเจ้าทองลัน** ได้รับราชสมบัติต่อมา พระเจ้าทองลันอยู่ในราชบัลลังก์ได้เพียง ๗ วัน ก็ถูกกำจัด และสมเด็จพระราเมศวรแห่งราชวงศ์อู่ทองขึ้นครองราชย์แทน กษัตริย์องค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ คือ **สมเด็จพระนครินทราธิราช** ซึ่งครองราชย์ต่อจากสมเด็จพระรามราชาธิราชแห่งราชวงศ์อู่ทอง เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๕๒ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์นี้คือ **สมเด็จพระมหินทราธิราช** ซึ่งครองราชย์อยู่จนถึงปี พ.ศ. ๒๑๑๒ อันเป็นปีที่เสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าเป็นครั้งแรก

๓. **ราชวงศ์สุโขทัย** ราชวงศ์สุโขทัยมีกษัตริย์รวม ๗ พระองค์ ปฐมกษัตริย์คือ **พระมหาธรรมราชา** พระมหาธรรมราชาเป็นเชื้อพระวงศ์เจ้านายที่เคยปกครองกรุงสุโขทัยมาแต่ก่อน พระมหาธรรมราชาได้รับแต่งตั้งจากพม่าให้เป็นกษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๑๒ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๑๓๓ พระมหาธรรมราชาได้มอบราชสมบัติให้แก่**สมเด็จพระนเรศวรมหาราช** สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกู้อิสรภาพของชนชาติไทยให้เป็นอิสระ พ้นจากอำนาจของพม่าได้ในปี พ.ศ. ๒๑๒๗ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์นี้คือ **พระอาทิตยวงศ์** ซึ่งขึ้นครองราชย์เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๑๗๒ ในต้นปีต่อมาก็มีการเปลี่ยนแปลงราชวงศ์ใหม่

๔. **ราชวงศ์ปราสาททอง** ราชวงศ์ปราสาททองมีกษัตริย์รวม ๔ พระองค์ ปฐมกษัตริย์ คือ **สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง** ซึ่งขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๗๓ ด้วยการยึดอำนาจมาจากพระอาทิตยวงศ์แห่งราชวงศ์สุโขทัย กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์นี้คือ **สมเด็จพระนารายณ์มหาราช** ซึ่งเป็นโอรสของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง พระองค์ครองราชย์อยู่จนถึงปี พ.ศ. ๒๒๓๑

๕. **ราชวงศ์บ้านพลูหลวง** ราชวงศ์บ้านพลูหลวงมีกษัตริย์รวม ๖ พระองค์ ปฐมกษัตริย์ คือ **สมเด็จพระเพทราชา** พระเพทราชาเป็นนายกองช้างของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาแต่เดิม เมื่อสิ้นรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในปี พ.ศ. ๒๒๓๑ บ้านเมืองเกิดการจลาจลวุ่นวาย พระเพทราชาสามารถจัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นได้ และขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยา กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์นี้คือ สมเด็จพระที่นั่งสุริยามรินทร์ (หรือพระเจ้าเอกทัศ) ซึ่งครองราชย์จนถึงปี พ.ศ. ๒๓๑๐ อันเป็นปีที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าเป็นครั้งที่สอง

ลำดับกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา

กษัตริย์ทั้ง ๓๓ พระองค์ ซึ่งปกครองกรุงศรีอยุธยา เรียงลำดับพระนามได้ดังต่อไปนี้

พ.ศ. ๑๘๙๓—พ.ศ. ๑๙๑๒ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)

พ.ศ. ๑๙๑๒—พ.ศ. ๑๙๑๓ สมเด็จพระราเมศวร

(ครั้งแรก)

พ.ศ. ๑๙๑๓—พ.ศ. ๑๙๓๑ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑

พ.ศ. ๑๙๓๑—พ.ศ. ๑๙๓๑ พระเจ้าทองลัน

พ.ศ. ๑๙๓๑—พ.ศ. ๑๙๓๘ สมเด็จพระราเมศวร (ครั้งหลัง)

พ.ศ. ๑๙๓๘—พ.ศ. ๑๙๕๒ สมเด็จพระรามราชาธิราช

พ.ศ. ๑๙๕๒—พ.ศ. ๑๙๖๗ สมเด็จพระนครินทราธิราช

พ.ศ. ๑๙๖๗—พ.ศ. ๑๙๙๑ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (พระเจ้าสามพระยา)

พ.ศ. ๑๙๙๑—พ.ศ. ๒๐๓๑ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

พ.ศ. ๒๐๓๑—พ.ศ. ๒๐๓๔ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓

พ.ศ. ๒๐๓๔—พ.ศ. ๒๐๗๒ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ (พระเชษฐาธิราช)

พ.ศ. ๒๐๗๒—พ.ศ. ๒๐๗๖ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔

พ.ศ. ๒๐๗๖—พ.ศ. ๒๐๗๖ พระรัษฎาธิราชกุมาร

พ.ศ. ๒๐๗๗—พ.ศ. ๒๐๘๙ สมเด็จพระไชยราชาธิราช

พ.ศ. ๒๐๘๙—พ.ศ. ๒๐๙๑ สมเด็จพระแก้วฟ้า

พ.ศ. ๒๐๙๑—พ.ศ. ๒๑๑๑ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ

พ.ศ. ๒๑๑๑—พ.ศ. ๒๑๑๒ สมเด็จพระมหินทราธิราช

พ.ศ. ๒๑๑๒—พ.ศ. ๒๑๓๓ สมเด็จพระมหาธรรมราชา

พ.ศ. ๒๑๓๓—พ.ศ. ๒๑๔๘ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พ.ศ. ๒๑๔๘—พ.ศ. ๒๑๖๓ สมเด็จพระเอกาทศรถ

พ.ศ. ๒๑๖๓—พ.ศ. ๒๑๖๓ พระศรีเสาวภาค

พ.ศ. ๒๑๖๓—พ.ศ. ๒๑๗๑ สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม

พ.ศ. ๒๑๗๑—พ.ศ. ๒๑๗๒ สมเด็จพระเชษฐาธิราช

พ.ศ. ๒๑๗๒—พ.ศ. ๒๑๗๓ พระอาทิตยวงศ์

พ.ศ. ๒๑๗๓—พ.ศ. ๒๑๙๘ สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

พ.ศ. ๒๑๙๘—พ.ศ. ๒๑๙๙ สมเด็จเจ้าฟ้าชัย

พ.ศ. ๒๑๙๙—พ.ศ. ๒๑๙๙ พระศรีสุธรรมราชา

พ.ศ. ๒๑๙๙—พ.ศ. ๒๒๓๑ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

พ.ศ. ๒๒๓๑—พ.ศ. ๒๒๔๖ สมเด็จพระเพทราชา

พ.ศ. ๒๒๔๖—พ.ศ. ๒๒๕๑ สมเด็จพระเจ้าเสือ (ขุนหลวงสรศักดิ์)

พ.ศ. ๒๒๕๑—พ.ศ. ๒๒๗๕ สมเด็จพระภูมินทราชา (ขุนหลวงท้ายสระ)

พ.ศ. ๒๒๗๕—พ.ศ. ๒๓๐๑ สมเด็จพระเจ้าบรมโกษฐ์

พ.ศ. ๒๓๐๑—พ.ศ. ๒๓๐๑ พระเจ้าอุทุมพร (กรมขุนพรพินิต)

พ.ศ. ๒๓๐๑—พ.ศ. ๒๓๑๐ สมเด็จพระที่นั่งสุริยามรินทร์ (พระเจ้าเอกทัศ)

บ้านเมืองมั่นคงแล้ว และชาวไทยเหล่านี้รู้จักการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ไว้ใช้เป็นอาหารและเป็นประโยชน์อย่างอื่นได้ ชาวจีนจึงรับเอาวัฒนธรรมของชาวไทยไปปฏิบัติ ทำให้ชาวจีนเหล่านั้นเป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้น

ในบริเวณที่เป็นเขตประเทศสาธารณรัฐประชาชนมองโกเลียในปัจจุบันนี้ แต่เดิมนั้นมีชนชาติหนึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ คือพวกตาด (หรือตาร์ตา) เป็นพวกขี่ม้าต้อนฝูงสัตว์ร่อนเร่อยู่ตามทุ่งหญ้า ต่อมาพวกตาดได้เข้ามาปล้นสะดมบ้านเมืองบริเวณลุ่มแม่น้ำฮวงโห บ้านเมืองของชาวจีนและบ้านเมืองของชาวไทยถูกทำลาย ชาวจีนและชาวไทยได้รับความเดือดร้อน จึงพากันอพยพหนีภัยลงมาทางใต้ ในเขตเมืองปาและเมืองเง้ียว จึงมีชาวไทยและชาวจีนพากันเข้ามาอยู่มากขึ้น

ต่อมาเมื่อราว พ.ศ. ๓๐๐ จีนมีอำนาจมากขึ้น มีกษัตริย์ที่เข้มแข็งคือพระเจ้าจิ๋นซีฮ่องเต้ พระองค์รวมแคว้นต่าง ๆ ที่แตกแยกกันอยู่เป็นอิสระ เข้าไว้ภายใต้การปกครองเดียวกัน ต่อจากนั้นจีนก็ขยายอำนาจเข้ามาในเขตไทย อาณาจักรไทยมุงถูกทำลายลง ชาวไทยที่ไม่ต้องการอยู่ใต้อำนาจของชาวจีน พากันแยกย้ายอพยพหนีลงมาทางใต้อีก

อาณาจักรอ้ายลาว

ชาวไทยซึ่งพากันอพยพหนีภัยการรุกรานของชาวจีนลงมาทางใต้นั้น ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณตะวันตกและตอนใต้ในอาณาเขตที่เป็นมณฑลเสฉวนและในอาณาเขตที่เป็นมลฑลยูนนานของประเทศจีนในปัจจุบันนี้ ในตอนแรก ๆ นั้น ชาวไทยเหล่านี้ต่างแยกกันอยู่เป็นบ้านเมืองอิสระ ต่อมาราวปี พ.ศ. ๔๒๑ ชาวไทยเหล่านี้ได้รวมเข้ามาอยู่ภายใต้หน่วยปกครองเดียวกัน เรียกตัวเองว่า **อ้ายลาว** (เข้าใจว่าเรียกตามชื่อภูเขาในบริเวณนั้น)

ไทยอ้ายลาว

ไทยอ้ายลาวมีความเจริญมากแล้ว รู้จักทำนาปลูกข้าว ปลูกต้นหม่อนและเลี้ยงไหม ไทยพวกนี้ในสมัยนั้นรู้จักเอาแร่ธาตุมาดัดแปลงทำเครื่องใช้ต่าง ๆ มีการทอผ้าและย้อมผ้าเป็นสีต่าง ๆ

อาณาจักรอ้ายลาวตั้งเป็นปึกแผ่นมั่นคงอยู่ได้ไม่นานก็ต้องประสบภัยจากการรุกรานของจีนอีก ในที่สุดชาวไทยก็หมดอำนาจลงในบริเวณนั้น จีนได้ปกครองดินแดนของชาวไทยในบริเวณนั้นทั้งหมดในราวต้นพุทธศตวรรษที่ ๗ ชาวไทยจึงต้องกระจัดกระจายแยกย้ายกันออกไปจากเขตที่เคยเป็นบ้านเมืองของตน บางพวกเคลื่อนย้ายลงมาทางใต้เข้าสู่บริเวณแหลมอินโดจีนส่วนที่ยังตกค้างอยู่ในเขตปกครองของจีนก็มีอยู่อีกมากมาย

บทที่ ๒
การอพยพจากถิ่นเดิม

การที่ชาวไทยพากันอพยพลงมาทางใต้นั้น ในตอนแรกๆ เกี่ยวด้วยการหาเลี้ยงชีพเป็นเหตุผลที่สำคัญ กล่าวคือย้ายไปหาที่ซึ่งมีอาหารอุดมสมบูรณ์ เมื่อพบที่ใดเหมาะที่จะตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นหลักแหล่งได้ก็ตั้งมั่นอยู่ แต่ในระยะต่อๆ มาการอพยพจากถิ่นดั้งเดิมเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นบ้านเมืองในเขตประเทศจีนนั้นเกี่ยวกับการถูกรุกรานจากจีนเป็นเหตุผลสำคัญ การรุกรานของจีนนั้นเป็นได้หลายวิธี เป็นต้นว่าจีนเข้ามาอยู่ร่วมกับคนไทย เมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็ได้มีอำนาจในการปกครองบ้านเมือง หรือโดยการที่ชาวจีนส่งกำลังเข้ามาตีบ้านเมืองของชาวไทย ชาวจีนได้อาศัยชาวจีนที่อยู่ในเขตการปกครองของไทยเป็นกำลังสำคัญในการเข้ายึดบ้านเมืองของชาวไทยไว้ได้ เมื่อบ้านเมืองแตกทำลายลง ชาวไทยที่ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของผู้คนพวก

ผู้ชายไทยใหญ่

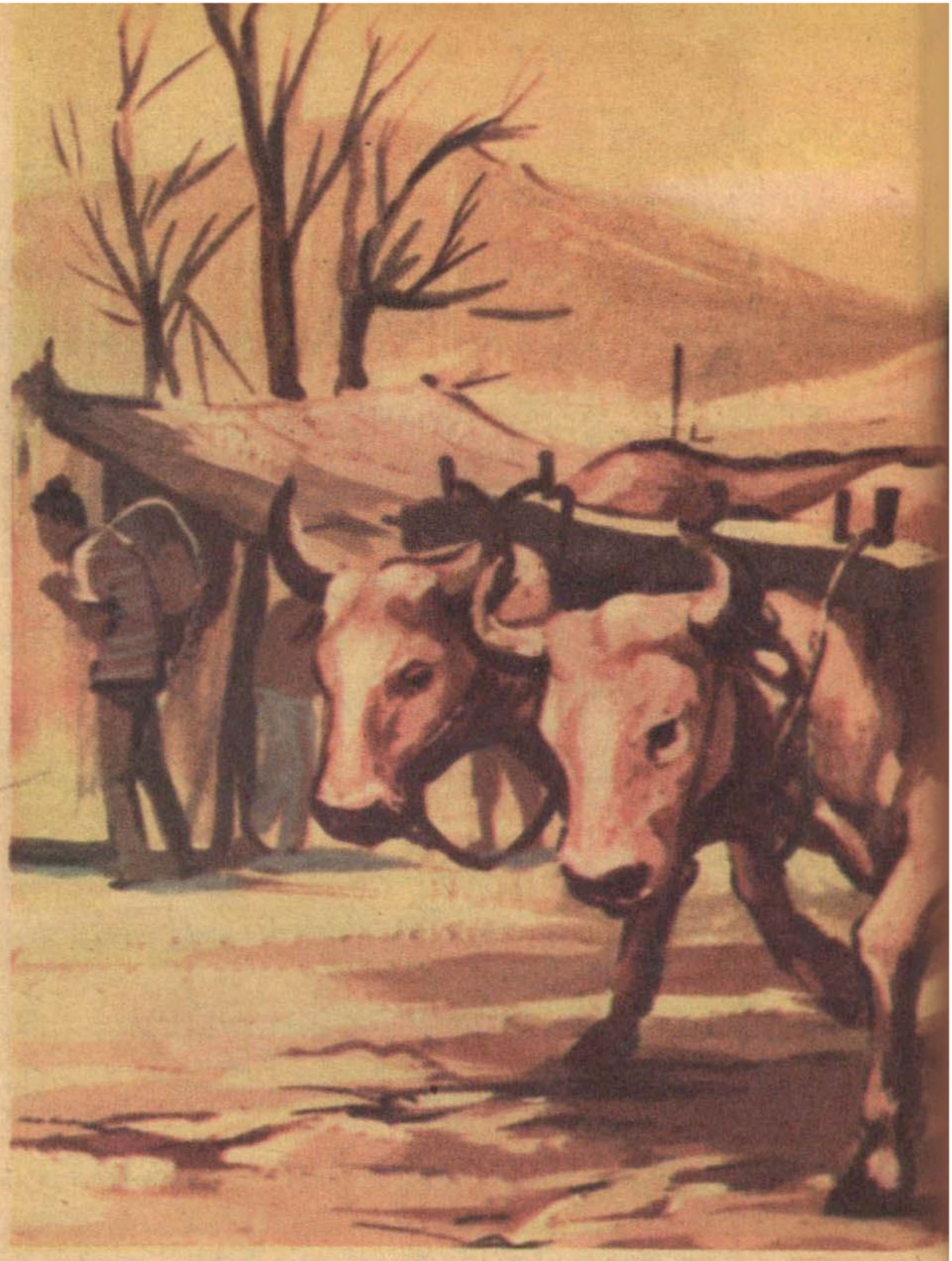

อื่น ต่างพากันอพยพหลบหนีภัยลงมาทางใต้ และตั้งบ้านเมืองขึ้นใหม่ ส่วนชาวไทยอีกไม่น้อยที่อยู่ในเขตประเทศจีน ได้พยายามตั้งตัวเป็นอิสระขึ้นใหม่ แต่ในที่สุดก็ต้องตกไปอยู่ใต้อำนาจของจีน และกลายเป็นพลเมืองของจีนไป

การอพยพหลบหนีภัยจากถิ่นเดิมของชาวไทยนั้นมิใช่ว่ายกกันมาหมดครั้งเดียว แต่ได้ค่อยๆ ทยอยกันลงมา สุดแต่ว่าพวกใดยังคงทนอยู่ได้ก็อยู่ต่อไป พวกใดที่ทนอยู่ใต้อำนาจของชาติอื่นไม่ได้ ก็พากันอพยพลงมาและสร้างบ้านเมืองขึ้นใหม่ ตอนแรกๆ นั้นยังเป็นบ้านเมืองเล็กๆ แยกกันอยู่ ต่อมาเมื่อเมืองใดมีหัวหน้าที่สามารถ ก็รวบรวมบ้านเมืองอื่นๆ ของชาวไทยเข้าด้วยกัน และอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน ทำให้ชาวไทยเหล่านี้เข้มแข็งและเป็นปึกแผ่นมั่นคงมีอำนาจ

บทที่ ๑๑

ความเจริญและแบบแผนการปกครอง

ไทยในอาณาจักรศรีอยุธยาได้ติดต่อใกล้ชิดกับขอมมากกว่าไทยในอาณาจักรสุโขทัย ฉะนั้น ไทยศรีอยุธยาจึงรับเอาวัฒนธรรมและธรรมเนียมประเพณีตลอดจนวิธีการปกครองบ้านเมืองของขอมมาใช้ด้วย วัฒนธรรมและแบบแผนต่าง ๆ ของชาวไทยในเขตศรีอยุธยาจึงเป็นแบบสุโขทัยและขอมผสมกัน อิทธิพลของวัฒนธรรมขอมที่ปรากฏอยู่คือการใช้ราชาศัพท์ และการกำหนดว่าที่ดินทั่วประเทศ เป็นของพระมหากษัตริย์ ในด้านการให้ความยุติธรรมแก่ราษฎรนั้น ได้มีการประกาศใช้กฎหมายหลายฉบับ เช่น กฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายลักษณะอาญาหลวง และกฎหมายลักษณะอาญาราษฎร์ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งถือเอาแบบอย่างมาจากกฎหมายของชาวอินเดียสมัยโบราณที่ถ่ายทอดไว้ให้แก่ชาวขอม เมื่อชาวอินเดียเหล่านั้น เข้ามามีอำนาจปกครองดินแดนของชาวขอม

พระเจ้าอู่ทองทรงออกกฎหมายสำหรับบ้านเมือง

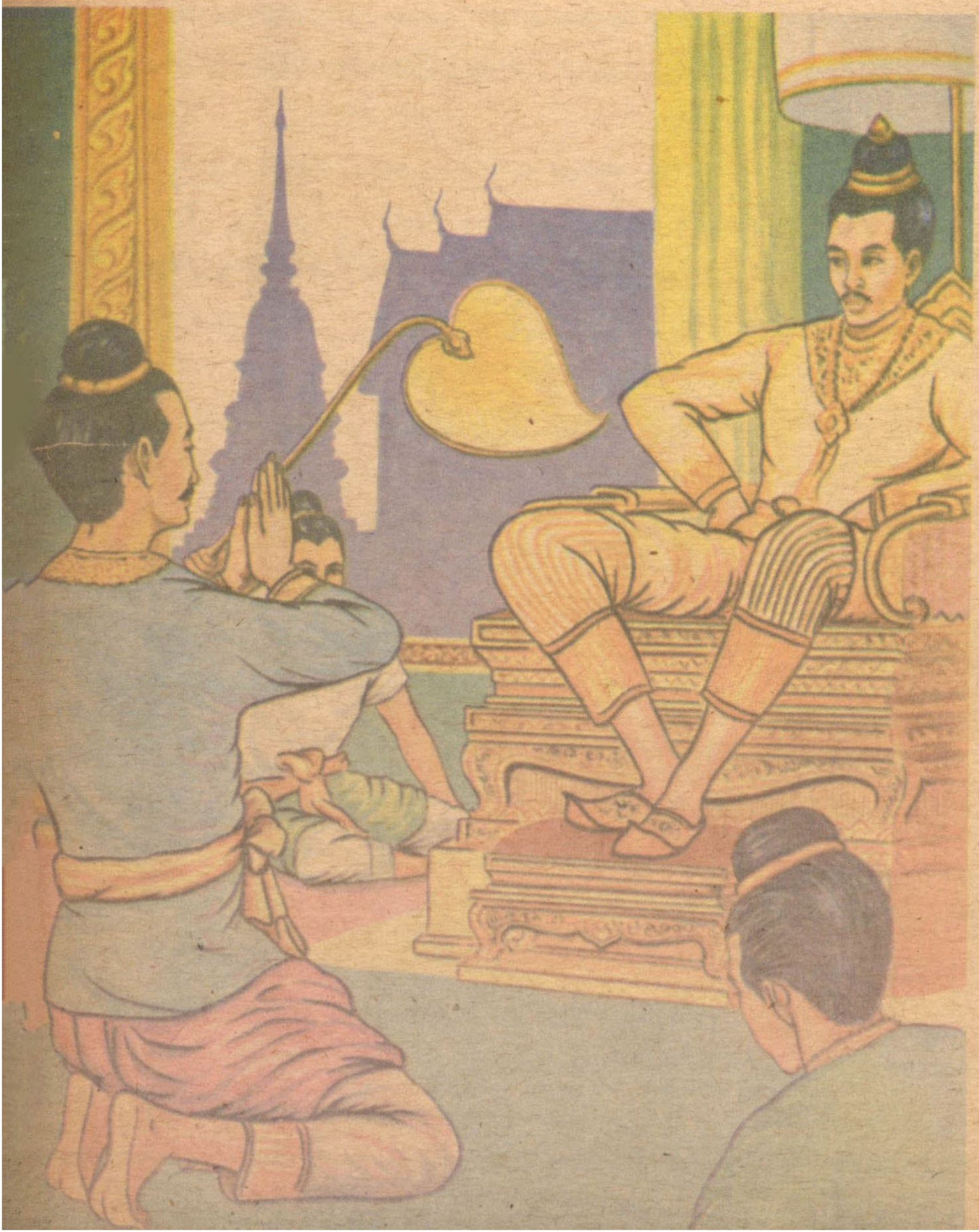

การขยายอาณาเขต

ในสมัยเดียวกับที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นอิสระนั้น มอญซึ่งเคยเป็นประเทศราชของกรุงสุโขทัย ได้แยกออกไปตั้งเป็นอิสระขึ้นบ้าง และยกกำลังมายึดครองหัวเมืองสำคัญชายแดนไทยติดต่อกับมอญ คือ ทวายและตะนาวศรี สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ เสด็จยกทัพไปตี

หัวเมืองทั้งสองคืนมาได้จากมอญ และรวมเข้าไว้ในการปกครองกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลนี้ขอม (หรือกัมพูชา) ตกเข้ามาเป็นประเทศราชของไทยด้วยเหมือนกัน ทำให้อาณาเขตกรุงศรีอยุธยากว้างขวางออกไปมาก

การปกครอง

กรุงศรีอยุธยามีระเบียบการปกครองบ้านเมืองแบบทหาร เช่นเดียวกับกรุงสุโขทัย คือแบ่งออกเป็นหัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก (หรือเมืองพระยามหานคร) และเมืองประเทศราช หัวเมืองชั้นในของกรุงศรีอยุธยา ทางเหนือได้แก่ ลพบุรี ทางตะวันออกได้แก่ นครนายก ทางตะวันตกได้แก่ สุพรรณบุรี และทางใต้ได้แก่ พระประแดง ทั้งสี่เมืองนี้เป็นเมืองปราการด่านชั้นในใกล้เคียงพระนคร ห่างออกไปได้แก่เมืองเหล่านี้ คือ ปราจีนบุรี เมืองพระรถ (ภายหลังเรียกว่าเมืองพนัสนิคม) ชลบุรี เพชรบุรี ราชบุรี เมืองอินทร์ เมืองแพรก (ต่อมาเรียกว่าเมืองสรรค์) หัวเมืองชั้นนอกได้แก่ โคราคบุรี (นครราชสีมา) จันทบุรี ไชยา นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ถลาง ตะนาวศรี และเชียงตรานุ ส่วนหัวเมืองประเทศราช ได้แก่ มะละกา ยะโฮร์ และในบางรัชกาลก็มีมอญและกัมพูชาด้วย

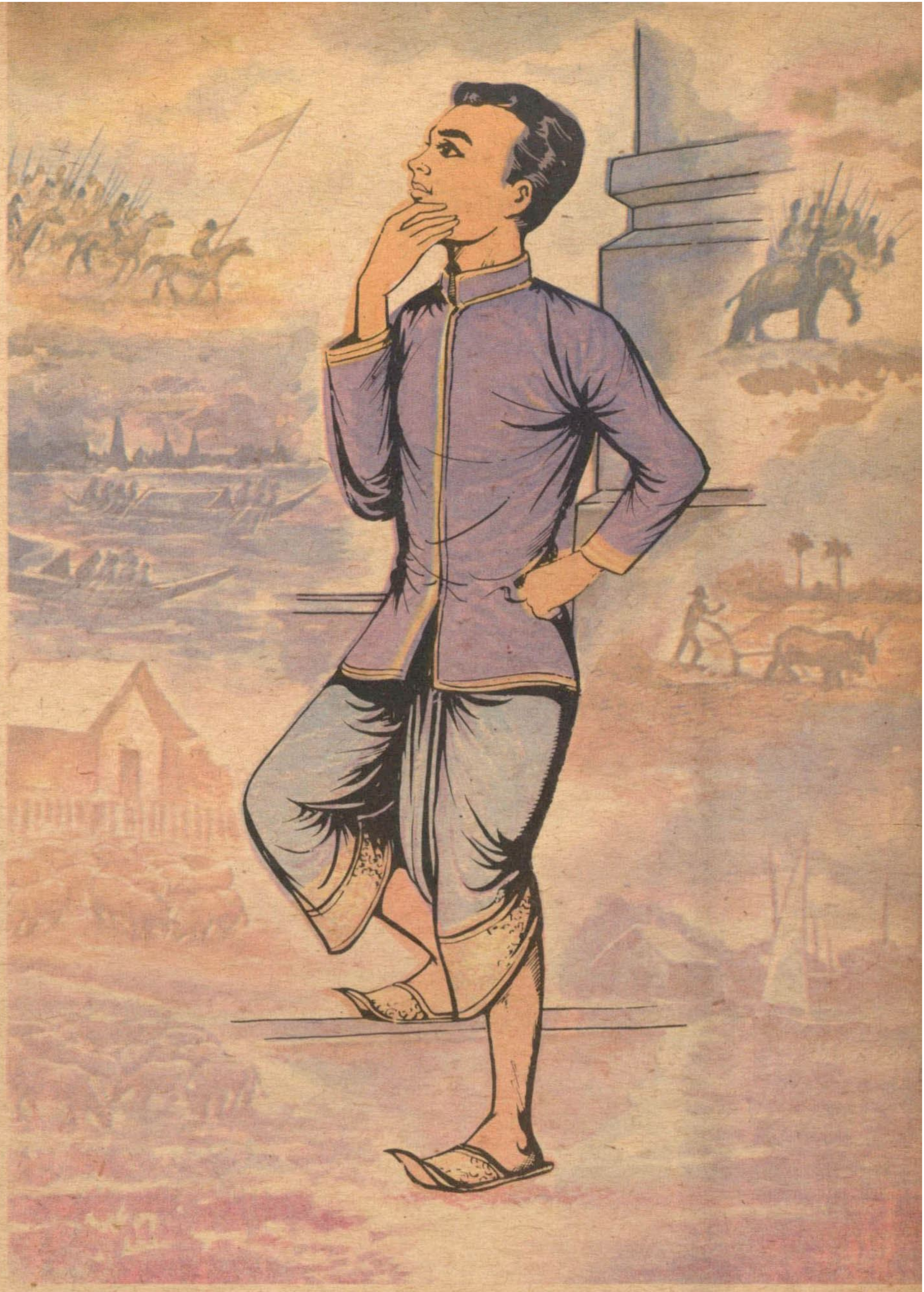

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงวางระเบียบการปกครอง

การปกครองส่วนกลางนั้น มีเจ้าหน้าที่ปกครองสี่ตำแหน่งตามแบบอย่างขอม เรียกว่า **จตุสดมภ์** ได้

แก่ **ขุนเมือง** มีหน้าที่ปกครองท้องที่ ดูแลราษฎรให้เป็นปกติสุข ปราบปรามโจรผู้ร้ายและลงโทษผู้กระทำผิด **ขุนวัง** เป็นหัวหน้าในราชสำนัก และมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาถ้อยความของราษฎร **ขุนคลัง** มีหน้าที่จัดการเก็บเงินและรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน **ขุนนา** มีหน้าที่ดูแลการทำไร่ทำนาของราษฎรและรักษาเสบียงอาหารไว้สำหรับใช้ในราชการ

ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงแก้ไขวิธีการปกครองส่วนกลางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทรงแยกระเบียบราชการออกเป็นฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ฝ่ายทหารมี **สมุหกลาโหม** เป็นหัวหน้า ฝ่ายพลเรือนมี **สมุหนายก** เป็นหัวหน้า ให้เจ้ากระทรวงทั้งสี่เป็นจตุสดมภ์รองลงมา และเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ คือ กรมเมืองเรียกว่า นครบาล กรมวังเรียกว่า ธรรมาธิกรณ์ กรมคลังเรียกว่า โกษาธิบดี และกรมนาเรียกว่า เกษตราธิการ

การปกครองส่วนภูมิภาคนั้น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่เช่นเดียวกัน สำหรับหัวเมืองชั้นในซึ่งเจ้าหน้าที่ในกรุงบังคับบัญชาออกไปถึง ก็ให้มีแต่กรมการเมืองชั้นผู้น้อยเรียกว่า **จ่าเมือง แพ่ง** และ**ศุภมาตรา** ส่วนหัวเมืองชั้นนอกให้กำหนดเป็นเมืองเอก เมืองโท และเมืองตรี มีเจ้าเมืองกรมการเมืองปกครองครบตามตำแหน่งจตุสดมภ์ เจ้าเมืองเป็นเจ้านายหรือข้าราชการผู้ใหญ่

นอกจากนั้นสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้ทรงจัดลำดับชั้นข้าราชการ โดยจัดเป็นลำดับชั้นสูงต่ำลงมาตามลำดับ คือ พระยา พระ หลวง ขุน หมื่น พัน และทนาย แล้ววางตำแหน่งศักดินา คือกำหนดว่าผู้มียศชั้นใดควรมีนาได้อย่างมากเพียงใด คือเท่านั้นเท่านี้ไร่ เป็นต้นว่า พระมหาอุปราช มีนาได้แสนไร่เป็นอย่างมาก เจ้าพระยามีนาได้ไม่เกินหมื่นไร่ และลดหลั่นลงมาจนถึงราษฎรสามัญ กำหนดให้มีนาได้คนละ ๒๕ ไร่ การกำหนดเช่นนี้เพราะว่าที่ดินคือนาเป็นสมบัติอันมีค่า การกำหนดอัตราอย่างสูงไว้เพื่อมิให้ผู้ใดผู้หนึ่งเข้าครอบครองไว้เกินความจำเป็น ต่อมาศักดินานี้ได้นำมาใช้เป็นเครื่องกำหนดหลักเกณฑ์อย่างอื่นด้วย เช่นในการปรับไหมเป็นต้น

ในด้านการจัดให้ราษฎรได้รับความยุติธรรมนั้น ถือตามแบบอย่างของชาวขอม คืออาศัยพราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญในคัมภีร์ธรรมศาสตร์เป็นผู้พิจารณา พิธีการต่าง ๆ ในราชสำนักและอื่น ๆ ก็นิยมตามแบบอย่างประเพณีของพราหมณ์ เช่นพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเป็นต้น ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงแก้ไขกระบวนการพิจารณาความเสียใหม่ โดยแยกออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนการบังคับบัญชาเบื้องต้น ได้แก่ การรับฟ้อง การพิจารณา ตลอดจนการปรับไหมหรือลงโทษผู้ผิด ให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการไทย ส่วนการตรวจสำนวนและตัดสินว่าฝ่ายใดผิดและฝ่ายใดไม่ผิด ตามตัวบทกฎหมายนั้นให้เป็นหน้าที่ของพราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญคัมภีร์ธรรมศาสตร์ นอกจากนี้สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถยังได้ทรงตราแบบแผนการจัดระเบียบภายในราชสำนักขึ้น ได้แก่**กฎมณเฑียรบาล** ซึ่งแยกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ **พระตำรา** (ว่าด้วยแบบแผนการพระราชพิธีต่าง ๆ) **พระธรรมนูญ** (ว่าด้วยตำแหน่งหน้าที่ราชการต่าง ๆ) และ**พระราชกำหนด** (ว่าด้วยข้อบังคับสำหรับในพระราชสำนัก)

บทที่ ๑๒

ความเป็นอยู่ของราษฎรและวัฒนธรรมไทย

กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในระหว่างอาณาจักรสุโขทัยของชาวไทย และอาณาจักรกัมพูชาของชาวขอม อาณาจักรสุโขทัยเป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้นได้ก่อนกรุงศรีอยุธยา วัฒนธรรมของชาวไทยสุโขทัยจึงถ่ายทอดมาให้แก่ชาวศรีอยุธยา เป็นต้นว่าการใช้ตัวอักษรไทย การนับถือพุทธศาสนาและอื่นๆ กรุงศรีอยุธยาอยู่ใกล้ชิดกับชาวขอมมาก ดังนั้น จึงย่อมรับเอาแบบอย่างของวัฒนธรรมของชาวขอมมาปฏิบัติด้วย เช่น ธรรมเนียมและประเพณีต่างๆ ตลอดจนศิลปะและแบบอย่างในการก่อสร้าง เหล่านี้เป็นต้น ความเป็นอยู่ของชาวไทยในอาณาจักรศรีอยุธยาจึงย่อมผิดแผกไปจากความเป็นอยู่ของชาวไทยในอาณาจักรสุโขทัย แม้ว่าจะเป็นชาวไทยด้วยกัน วัฒนธรรมของชาวศรีอยุธยาเป็นวัฒนธรรมผสมของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมกัมพูชา

พระบรมไตรโลกนาถทรงเลื่อมใสศรัทธาพุทธศาสนาถึงกับได้ทรงผนวช

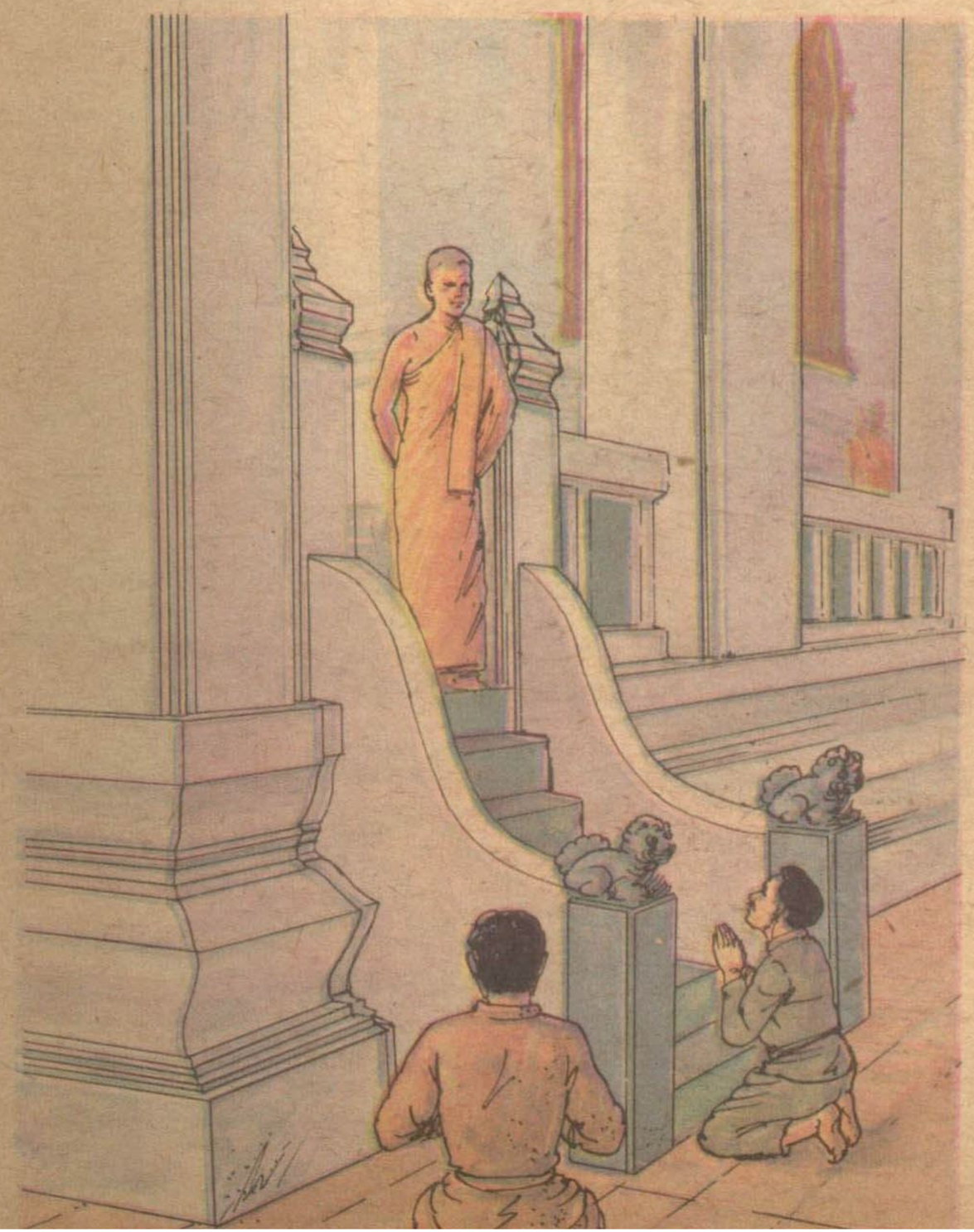

ความเป็นอยู่ของราษฎร

ชาวไทยแต่เดิมมาไม่มีทาส ในสมัยสุโขทัยก็ยังไม่มีการใช้ทาส มาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ไทยได้รับเอาแบบอย่างการใช้ทาสมาจากชาวขอม ขอมมีประเพณีการใช้ทาสมาแต่เดิม ด้วยการบังคับใช้แรงงานในการก่อสร้างและทำงานหนัก เช่น สร้างปราสาทหิน สร้างถนน ขุดคลอง เป็นต้น การใช้ทาสเป็นวัฒนธรรมที่ไทยได้รับแบบอย่างมาจากกัมพูชา และยึดถือปฏิบัติกันตลอดมาจนถึงสมัยกรุงเทพฯ

ในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น พุทธศาสนาได้รับการทะนุบำรุงและส่งเสริมเป็นอย่างดี พระเจ้าแผ่นดินและราษฎรได้สร้างวัดขึ้นไว้มากมาย การบวชเรียนในทางพุทธศาสนารุ่งเรืองขึ้น ในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระองค์ทรงเลื่อมใสศรัทธาถึงกับได้เสด็จออกผนวชชั่วคราว เหมือนอย่างพระเจ้าลิไทครั้งกรุงสุโขทัย

ศูนย์กลางของความสัมพันธ์ต่อกันทางสังคมของชาวไทยสมัยศรีอยุธยาอยู่ที่วัดและพุทธศาสนา มีการสร้างวัดขึ้นมากมายหลายแห่งตามเมืองใหญ่ๆ ทั้งหลายวัดเป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษาด้วย ชาวไทยสมัยนั้นนิยมนำเด็กไปฝากไว้กับพระ ด้วยความเคารพนับถือพระภิกษุ และขอให้ท่านช่วยอบรมสั่งสอนให้ พระได้อาศัยใช้สอยเด็กก็มีใจรักใคร่เอ็นดู อบรมจรรยามารยาทและสั่งสอนศีลธรรม ตลอดจนวิชาหนังสือให้ด้วย

ความเป็นอยู่ของราษฎรโดยทั่วไปในสมัยศรีอยุธยานั้น ผู้คนมีความเป็นอยู่ดี อาชีพสำคัญของราษฎรคือการทำนาปลูกข้าว การค้าขายมีทำกันทั่วไป ผู้คนในแต่ละตำบลต่างก็ทำสินค้าขึ้นแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน แต่ละตำบลจึงมีชื่อเรียกตามสินค้าที่ทำกันมากในตำบลนั้นๆ เช่น บ้านกระเบื้อง บ้านศาลาปูน บ้านป่าถ่าน ตลาดป่าตะกั่ว เหล่านี้เป็นต้น การค้าขายกับต่างประเทศที่ทำกันมากสมัยนั้น คือการค้าขายติดต่อทางทะเลกับประเทศใกล้เคียง ประเทศที่ติดต่อค้าขายกันมากคือประเทศจีน มีชาวจีนเข้ามาค้าขายและตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยกันเป็นจำนวนมาก

วัฒนธรรมไทย

ในด้านศิลปกรรมนั้น ความนิยมในศิลปกรรมแบบขอมซึ่งเคยเป็นมาแต่แรกตั้งกรุงศรีอยุธยา เริ่มลดน้อยลงตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในรัชกาลนี้ชาวไทยหันไปนิยมศิลปกรรมแบบสุโขทัยกันมากขึ้น ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ได้สร้างพระพุทธรูปหล่อขนาดใหญ่มาก หุ้มด้วยทองคำทั้งองค์ มีพระนามว่า "พระศรีสรรเพชญ์" (พระพุทธรูปองค์นี้ถูกทำลายตั้งแต่เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง)

ในด้านวรรณกรรมนั้น สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น (คือก่อนที่จะเสียกรุงแก่พม่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๑๑๒) มีวรรณคดีอยู่ ๓ เรื่อง คือ **โองการแช่งน้ำโคลงห้า มหาชาติคำหลวง** และ**ลิลิตยวนพ่าย** โองการแช่งน้ำโคลงห้าเกิดขึ้นในสมัยพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) เป็นโองการสำหรับพราหมณ์อ่านประกาศแก่เทวดาและผีปีศาจในวันทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ซึ่งเป็นพิธีที่ข้าราชการสาบานตนว่าจะจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ มหาชาติคำหลวงนั้นแต่งขึ้นในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ เป็นหนังสือทางศาสนา (ว่าด้วย

"พระศรีสรรเพชญ์"

ประวัติตอนหนึ่งของพระพุทธเจ้าตามเรื่องราวในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา) ลิลิตยวนพ่ายเป็นหนังสือทางประวัติศาสตร์ มีข้อความสดุดีวีรกรรมของกษัตริย์ (เป็นเรื่องการสู้รบระหว่างไทยตอนใต้คือกรุงศรีอยุธยากับไทยในลานนา เข้าใจกันว่าจะแต่งในรัชกาลพระรามาธิบดีที่ ๒)

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. ให้เหตุผลว่าทำไมพระเจ้าอู่ทองจึงย้ายราชธานีมาตั้งที่พระนครศรีอยุธยา

๒. กรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจลงในรัชกาลใดแห่งกรุงศรีอยุธยา มีเหตุการณ์ใดบ้างแสดงว่ากรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง

๓. ที่กล่าวว่า "วัดเป็นศูนย์กลางของสังคมไทยในสมัยศรีอยุธยา" นักเรียนเข้าใจว่าอย่างไร

๔. มีผู้กล่าวว่า "กรุงศรีอยุธยาเหมาะที่จะเป็นศูนย์กลางการปกครองของประเทศไทยมากกว่ากรุงสุโขทัย" นักเรียนมีความคิดเห็นสนับสนุนหรือขัดแย้งอย่างไรบ้าง

๕. หากว่ากรุงศรีอยุธยาไม่เสียหายเพราะถูกพม่าทำลายแล้ว นักเรียนคิดว่าเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของชนชาติไทยจะเป็นอย่างไรบ้าง

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่สังเขปแสดงอาณาบริเวณกรุงศรีอยุธยาเมื่อแรกตั้ง

๒. เขียนแผนที่สังเขปแสดงอาณาเขตประเทศไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แล้วลงหมายเลขกำกับให้ตรงกันดังต่อไปนี้

(๑) เมืองที่เป็นราชธานีของไทย

(๒) เมืองซึ่งพระเจ้าไสยลือไทยปกครองอย่างประเทศราชของกรุงศรีอยุธยา

(๓) เมืองต่าง ๆ ซึ่งเป็นเมืองชั้นในของกรุงศรีอยุธยา

(๔) เมืองต่าง ๆ ซึ่งเป็นเมืองชั้นนอกของกรุงศรีอยุธยา

๓. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่ายโบราณวัตถุและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก่อนเสียกรุงแก่พม่าในปี พ.ศ. ๒๑๑๒

๔. ค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้ หาหลักฐานมาอ้างอิง ว่าวัฒนธรรมของไทยสมัยศรีอยุธยาเป็นวัฒนธรรมผสมของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมขอม

๕. ช่วยกันกำหนดหัวข้อ และรวบรวมรายละเอียด เพื่อเปรียบเทียบความเป็นอยู่ของชาวไทยสมัยสุโขทัยและสมัยศรีอยุธยา

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. อธิบายถึงลักษณะการปกครองของไทยสมัยพระเจ้าอู่ทอง

๒. อธิบายถึงการปรับปรุงแบบแผนการปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

๓. ประเพณีสำคัญของชาวไทย ซึ่งเริ่มมีขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีอะไรบ้าง

๔. บุคคลเหล่านี้มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประวัติของชาวไทยสมัยศรีอยุธยาอย่างไรบ้าง คือ พระเจ้าอู่ทอง พระบรมราชา (พะงั่ว) พระนเรศวร พระเพทราชา

๕. พราหมณ์มีบทบาทสำคัญอย่างไรบ้างในกิจการบ้านเมืองของไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

อินเดีย

จีน

ลาว

ไทย

อ่าวเบงกอล

ทะเลอันดามัน

อ่าวมะตะบัน

แม่น้ำชินดวิน

แม่น้ำมู

แม่น้ำสะโตง

แม่น้ำอิรวดี

แม่น้ำสาละวิน

แม่น้ำปิง

แม่น้ำวัง

แม่น้ำยม

แม่น้ำน่าน

แม่น้ำเจ้าพระยา

แม่น้ำแม่กลอง

แม่น้ำเพชรบุรี

แม่น้ำตาปี

แม่น้ำปัตตานี

แม่น้ำโขง

แม่น้ำเมย

แม่น้ำแม่สอด

แม่น้ำกระบุรี

แม่น้ำปราณบุรี

แม่น้ำบางปะกง

แม่น้ำท่าจีน

แม่น้ำบางปะกง

ตอนที่ ๕ ประเทศสหภาพพม่า

บทที่ ๑๓

ประวัติโดยสังเขป

ประเทศพม่ามีอาณาเขตติดต่อกับไทย ประเทศนี้ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย อาณาเขตทางเหนือของพม่าติดต่อกับจีน ทิศตะวันตกติดต่อกับอินเดียและปากีสถาน ทางใต้ของพม่าเป็นทะเลใหญ่ (คือทะเลอันดามัน) ทางตะวันออกมีอาณาเขตติดต่อกับจีน ลาว และไทย พลเมืองในพม่ามีจำนวนมากเท่าๆ พลเมืองในประเทศไทย แต่ว่าในพม่านั้นมีคนหลายชาติอยู่ร่วมกัน พลเมืองเหล่านี้มีธรรมเนียมประเพณีและภาษาพูดแตกต่างกัน เข้ามาอยู่ร่วมภายใต้การปกครองของรัฐบาลเดียวกัน พลเมืองในพม่าส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าซึ่งมีอยู่ราวสองในสามของพลเมืองทั้งหมดในประเทศพม่า นอกจากนั้นเป็นพวกกะเหรี่ยง ไทยใหญ่ ฉีน กะฉีน อินเดีย และจีน ส่วนมอญซึ่งเคยมีอำนาจปกครองดินแดนบริเวณนี้มาก่อนพม่า ปัจจุบันนี้มีเหลืออยู่น้อยมาก ชื่อตามทางราชการของประเทศพม่าคือ "สหภาพพม่า"

ลักษณะทั่วไป

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ของพม่าเป็นป่าใหญ่และภูเขาสูง มีที่ราบใหญ่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำอิระวดี สะโตง และสาละวิน ถัดบริเวณลุ่มแม่น้ำทั้งสามนี้ออกไปเป็นบริเวณที่มีภูเขากั้นเขตแดนพม่ากับประเทศใกล้เคียง แม่น้ำอิระวดีเป็นแม่น้ำยาวที่สุดของพม่า ต้นน้ำอยู่ทางเหนือในบริเวณภูเขาติดต่อกับเขตประเทศจีน แม่น้ำนี้ไหลมาออกปากอ่าวทางตอนใต้ **ย่างกุ้ง** ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศสหภาพพม่า ตั้งอยู่ปากแม่น้ำอิระวดี **มัณฑะเล** ซึ่งเป็นเมืองใหญ่รองลงไป ตั้งอยู่ถัดขึ้นไปทางเหนือบนฝั่งแม่น้ำอิระวดี **มะละแหม่ง** เป็นเมืองท่าสำคัญของพม่า ตั้งอยู่ปากน้ำสาละวิน จากมะละแหม่งมีเส้นทางขนส่งติดต่อกับประเทศไทยได้สองทาง ทางหนึ่งเข้ามาทางอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอีกทางหนึ่งเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี

ประเทศสหภาพพม่าประกอบด้วยรัฐหรือแคว้นต่างๆ คือ **พม่า กะฉิ่น ชาน กะยาห์ กะเหรี่ยง** และ**ฉิ่น** รัฐพม่าอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำอิระวดีตอนใต้และแม่น้ำสะโตง บริเวณภูเขาทางภาคเหนือเป็นรัฐกะฉิ่น ทางตะวันออกเฉียงเหนือเป็นรัฐชานของพวกไทยใหญ่ ทางใต้ติดต่อกับเขตไทยเป็นรัฐกะยาห์และรัฐกะเหรี่ยง ส่วนรัฐฉิ่นนั้นอยู่ทางตะวันตกติดต่อกับอินเดีย

การตั้งถิ่นฐานของพลเมืองในพม่า

เมื่อหลายพันปีมาแล้ว พวกมอญ (หรือที่พม่าเรียกว่าตะเลง) ซึ่งเดิมอยู่ทางบริเวณเหนือของอินเดีย ได้อพยพเข้ามาในแหลมอินโดจีน และเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณประเทศพม่าก่อนผู้คนพวกอื่น ต่อมาในตอนต้นพุทธกาล พม่าซึ่งมีเชื้อสายมองโกลเช่นเดียวกับทิเบต พากันอพยพตามเข้ามาบ้าง และขับไล่พวกมอญที่อยู่เดิมให้ถอยร่นลงมาทางใต้ พม่าบางพวกเข้าไปอยู่ร่วมกับคนซึ่งอยู่กันมาแต่ดั้งเดิมทางบริเวณตะวันตก ต่อมากลายเป็นพวกยะไข่ (หรืออาระกัน) ในสมัยที่ชนชาติไทยพากันอพยพมาทางใต้ ไทยพวกหนึ่งเข้าไปตั้งมั่นอยู่ในดินแดนประเทศพม่า บริเวณตอนเหนือและตะวันออก ไทยพวกนี้ต่อมาได้ชื่อว่า "ไทยใหญ่" ส่วนพวกกะเหรี่ยงนั้นอพยพมาจากบริเวณทางทะเลทรายในเขตประเทศจีน และเข้ามา

สงครามราชาธิราช

แยกย้ายกันอยู่ทั่วไปในบริเวณภูเขาติดต่อกับเขตแดนไทยในตอนเหนือ ผู้คนชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตประเทศพม่านั้น ในตอนแรก ๆ ต่างก็แยกกันอยู่ สร้างบ้านเรือนอยู่กันตามลำพังพวกของตัว ต่อมาเมื่อราว พ.ศ. ๘๐๐ ชาวอินเดียได้เข้ามาติดต่อค้าขายทางเรือกับผู้คนในแหลมอินโดจีน ผู้คนในพม่าแถบริมฝั่งทะเลได้ติดต่อกับชาวอินเดีย และรับเอาวัฒนธรรมของชาวอินเดียมาปฏิบัติ เช่น ศาสนา ภาษา และศิลปะวิทยาการต่าง ๆ บริเวณดังกล่าวนั้นจึงเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้มากกว่าบริเวณอื่น ๆ

อาณาจักรมอญและพม่า

พวกมอญซึ่งอพยพเข้ามาในแหลมอินโดจีนก่อนผู้คนพวกอื่น ๆ ในพม่า มาตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณที่ลุ่มปากแม่น้ำอิระวดี และลุ่มแม่น้ำสาละวิน เมืองสำคัญของมอญครั้งกระโน้นคือเมือง **สะเทิม** เมื่อพวกพม่าอพยพเข้ามาในระยะเวลาต่อมา พวกพม่าได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ทางเหนือขึ้นไป มีเมือง**ตะโก้ง**และเมือง**พุกาม** เป็นศูนย์กลางการปกครองของพม่า พม่ามีอำนาจมากขึ้นในสมัย**พระเจ้าอโนรธามังช่อ** (หรืออนุรุทธมหาราช) ซึ่งครองราชย์อยู่ที่เมืองพุกาม มอญเสียเมืองสะเทิมให้แก่พม่าในราวปี พ.ศ. ๑๖๐๐ มอญตกอยู่ใต้อำนาจของพม่าตลอดมา อาณาจักรพุกามของพม่าแตกทำลายลงด้วยการรุกรานของพระเจ้ากุบไลข่าน (หรือหงวนสีโจ๊ว) แห่งจีน มอญจึงตั้งตัวเป็นอิสระขึ้นได้อีก ประมาณ พ.ศ. ๑๘๓๐ **มะกะโท** (หรือพระเจ้าฟ้ารั่ว) ตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นปกครองมอญ มีราชธานีอยู่ที่เมือง **หงสาวดี** (หรือพะโค)

เมื่ออาณาจักรพุกามแตกทำลายลงแล้ว ไทยใหญ่มีอำนาจขึ้นเหนือดินแดนที่เป็นอาณาเขตพุกามของพม่า กษัตริย์ไทยใหญ่ ซึ่งเข้ามามีอำนาจปกครองพม่า ตั้งราชธานีขึ้นที่เมือง**อังวะ** กษัตริย์ไทยใหญ่ที่ได้ปกครองพม่าองค์ต่อ ๆ มา พยายามขยายอำนาจเข้ามาในเขตมอญ มีการสู้รบติดพันกันอยู่หลายสิบปี ที่เรียกกันว่า "สงครามราชาธิราช"

ต่อมาพม่าอีกพวกหนึ่งมีอำนาจขึ้นในตองอู **พระเจ้าตะเบงชะเวตี้** แห่งตองอูยกกำลังมาตีหงสาวดีไว้ได้ราวปี พ.ศ. ๒๐๗๔ พม่าจึงย้ายราชธานีมาตั้งที่หงสาวดี ในตอนปลายรัชกาล มอญพยายามตั้งแข็งเมือง ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจพม่า **พระเจ้าบุเรงนอง** กษัตริย์องค์ต่อมาของพม่าปราบปรามมอญไว้ได้ และขยายอำนาจเข้ามาในเขตไทยและเขตลาว พม่าได้ปกครองดินแดนบริเวณนี้ทั้งหมด เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกู้อิสรภาพของไทยกลับคืนมาได้ ได้ขยายเขตของไทยเข้าไปในเขตของพม่า หัวเมืองมอญได้เข้ามาร่วมอยู่ภายใต้การปกครองของไทย

ต่อมามอญตั้งตัวเป็นอิสระขึ้นได้อีก ได้ขยายเขตเข้าไปปกครองดินแดนของชาวพม่า ภายหลังต่อมามอญเกิดแย่งราชสมบัติกันเอง บ้านเมืองเกิดการจลาจล พม่าจึงกลับมีอำนาจขึ้นได้อีก **พระเจ้าอลองพญา** กษัตริย์พม่า รวบรวมแว่นแคว้นต่าง ๆ ของชาวพม่าเป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้น และยกกำลังมาตีหงสาวดีได้ในปี พ.ศ. ๒๓๐๐ พม่าย้ายราชธานีมาตั้งอยู่ที่เมือง**ย่างกุ้ง** มอญเข้ามารวมอยู่ภายใต้การปกครองของพม่าโดยสิ้นเชิงตั้งแต่นั้นมา การขยายอาณาเขตของพระเจ้าอลองพญาเป็นไปในระหว่างระยะเวลาเดียวกับที่อังกฤษกำลังขยายอำนาจเข้ายึดครองดินแดนของชาวอินเดีย จนเกิดเป็นสงครามสู้รบกันในสมัยต่อมา ทำให้พม่าต้องสูญเสียความเป็นเอกราช ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ

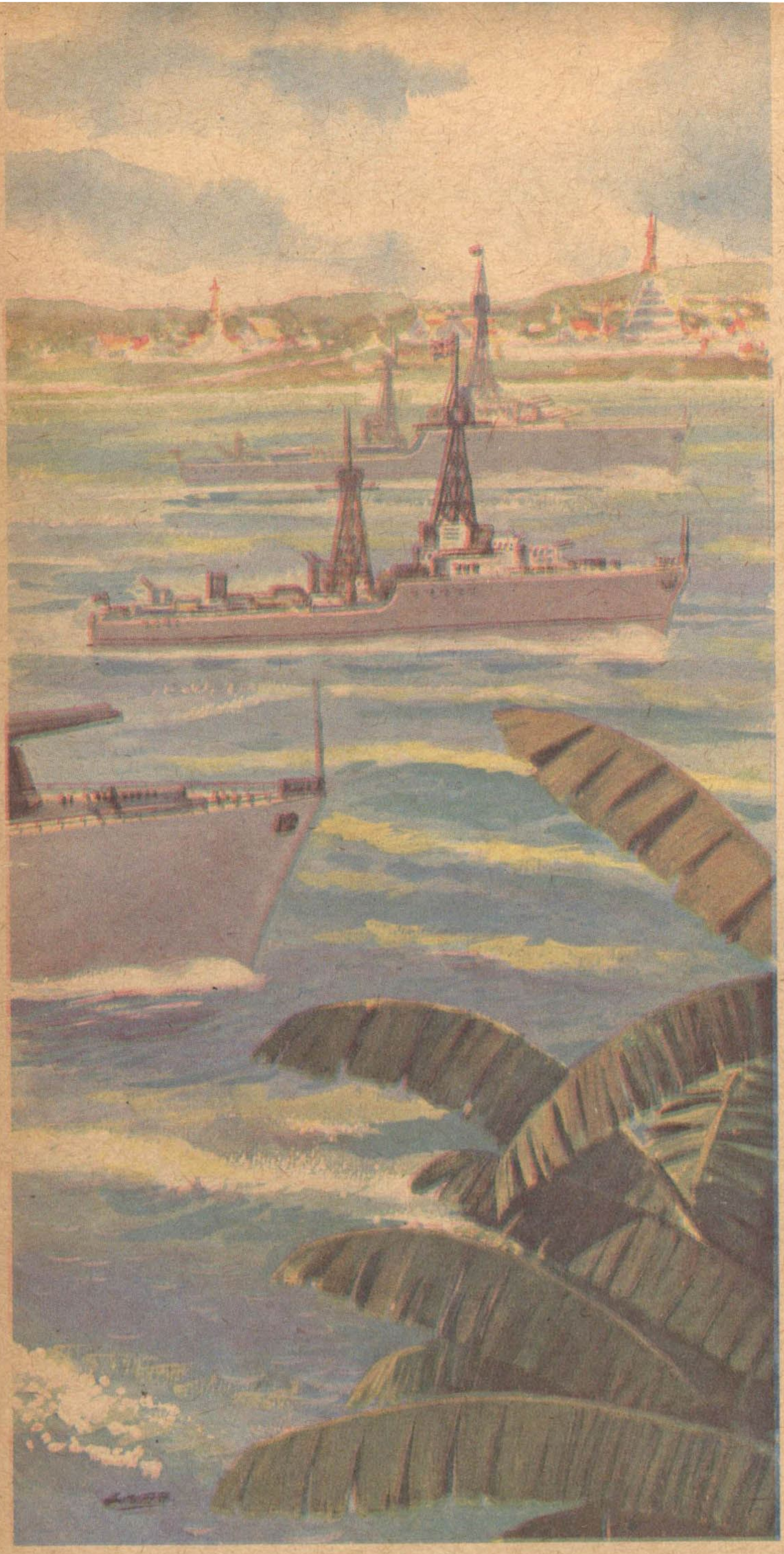

อังกฤษส่งกองทัพเรือเข้าไปในแม่น้ำอิระวดี

บทที่ ๑๕
พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ และการได้เอกราช

ในรัชกาลพระเจ้าปดุง (หรือโพดอพญา) พม่าแผ่อำนาจไปทางตะวันตกในเขตติดต่อกับอินเดีย ทำให้เกิดบาดหมางกับอังกฤษ ซึ่งเข้ายึดครองอินเดียอยู่ในสมัยนั้น ในรัชกาลนี้พม่ายกกองทัพไปตีแคว้นยะไข่ (หรืออาระกัน) มาไว้ในอำนาจ ในรัชกาลต่อมา คือ รัชกาลพระเจ้าจักกายแมง (หรือภาคะยีดอ) พม่าขยายเขตเข้าไปในอินเดีย ทำให้ผิดใจกับอังกฤษมากขึ้น อังกฤษส่งกำลังเข้าโจมตีพม่า มีการสู้รบติดพันกันเป็นศึกใหญ่รวม ๓ ครั้ง ในช่วงระยะเวลากว่าหกสิบปี เป็นผลให้พม่าเสียอิสรภาพตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปลายปี พ.ศ. ๒๔๒๘ พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษกว่าหกสิบปี เพิ่งได้รับอิสรภาพตั้งเป็นประเทศเอกราชขึ้นได้ใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๑

สงครามกับอังกฤษครั้งที่หนึ่ง

ในรัชสมัยพระเจ้าจักกายแมง พม่าเข้ายึดมณีปุระและอัสสัมไว้ในปี พ.ศ. ๒๓๖๖ ในปลายปีต่อมา พม่าส่งกำลังเข้าไปในเขตแดนเมืองจิตตะกอง ซึ่งขึ้นอยู่กับอังกฤษ อังกฤษส่งกำลังมาต้านทานจึงเกิดการสู้รบกับพม่า อังกฤษส่งกองทัพเรือเข้ามาในแม่น้ำอิระวดีและเข้าตีย่างกุ้ง ในปี พ.ศ. ๒๓๖๗ พม่าไม่ได้คาดว่าอังกฤษจะยกมาทางทะเล จึงส่งกองทัพใหญ่ไปคอยต่อสู้อยู่ที่ยะไข่และอัสสัม อังกฤษยึดได้ย่างกุ้งและเมืองต่างๆ อีกหลายเมือง คือ สิเรียม ทวาย มะริด และมะตะบัน พม่าถอนกำลังจากยะไข่มาต้านทานอังกฤษ แต่สู้กองทัพอังกฤษซึ่งมีอาวุธยุทธภัณฑ์ดีกว่าไม่ได้ พม่าถอนกำลังไปรักษาเส้นทางที่จะไปยังอังวะ

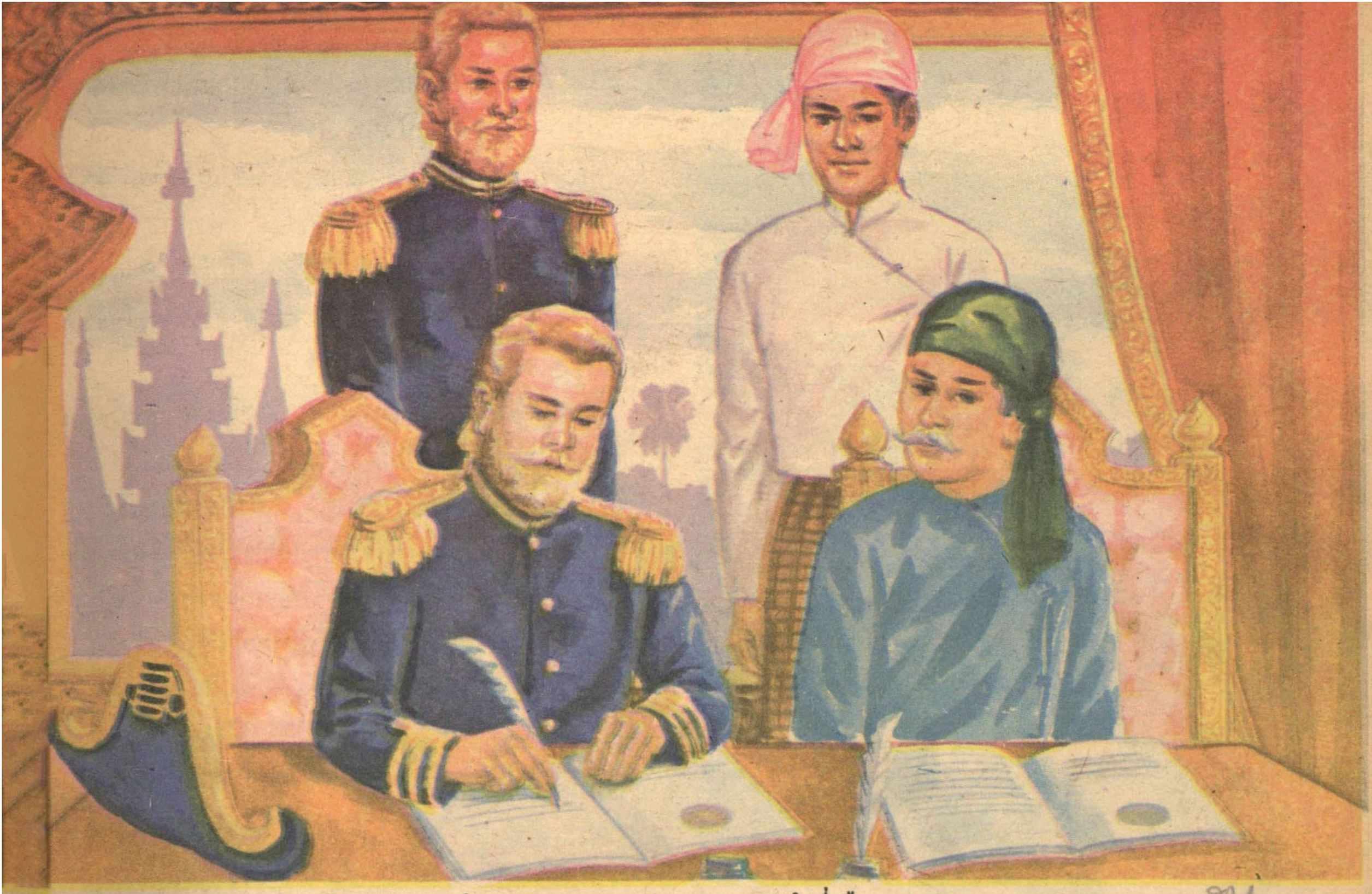

พม่ากับอังกฤษลงนามในสัญญาสงบศึกที่เมืองยันดะโบ

สา4
954.3
ส347ป

ไว้อย่างเข้มแข็ง อังกฤษก็ได้หงสาวดีและเมืองอื่นๆอีกหลายเมือง ทัพอังกฤษยกขึ้นไปถึงเมือง**ยันดะโบ** ซึ่งอยู่ห่างอังวะประมาณ ๗๐ กิโลเมตร พม่าจึงยอมจำนน

ตามสัญญาสงบศึกระหว่างพม่ากับอังกฤษ ซึ่งลงนามกันที่เมืองยันดะโบ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๖๘ (ค.ศ. ๑๘๒๖) มีความสำคัญคือ พม่ามอบแคว้นอาระกัน แคว้นอัสสัม และแคว้นตะนาวศรีให้แก่อังกฤษ พม่ายอมเสียค่าปรับให้แก่อังกฤษเป็นเงิน ๑๐ ล้านรูปี และพม่ากับอังกฤษตกลงกันจะทำสัญญาทางการค้าขายต่อกัน เป็นสัญญาอีกฉบับหนึ่งต่างหาก

สงครามกับอังกฤษครั้งที่สอง

รัชกาลพระเจ้าพุกามแมง ชาวอังกฤษในพม่าได้รับความเดือดร้อนมากขึ้นด้วยการกระทำของรัฐบาลพม่า จึงมีการสู้รบกันขึ้นอีกระหว่างพม่ากับอังกฤษในราวเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๓๙๕ อังกฤษยึดได้เมืองเมาะตะมะ พะสิม ย่างกุ้ง หงสาวดี และบรรดาหัวเมืองบริเวณปากแม่น้ำไว้ได้ทั้งหมด อังกฤษประกาศยึดครองดินแดนเหล่านี้ ซึ่งรวมกันเรียกว่า “แคว้นพะโค” ขณะนั้นพอดี **พระเจ้ามินดง** ยึดอำนาจขึ้นเป็นกษัตริย์พม่า พระองค์ปฏิเสธไม่ยอมทำสัญญาใดๆ กับอังกฤษ แต่ก็ทรงห้ามไม่ให้พม่ารบอังกฤษ การสงครามครั้งนี้

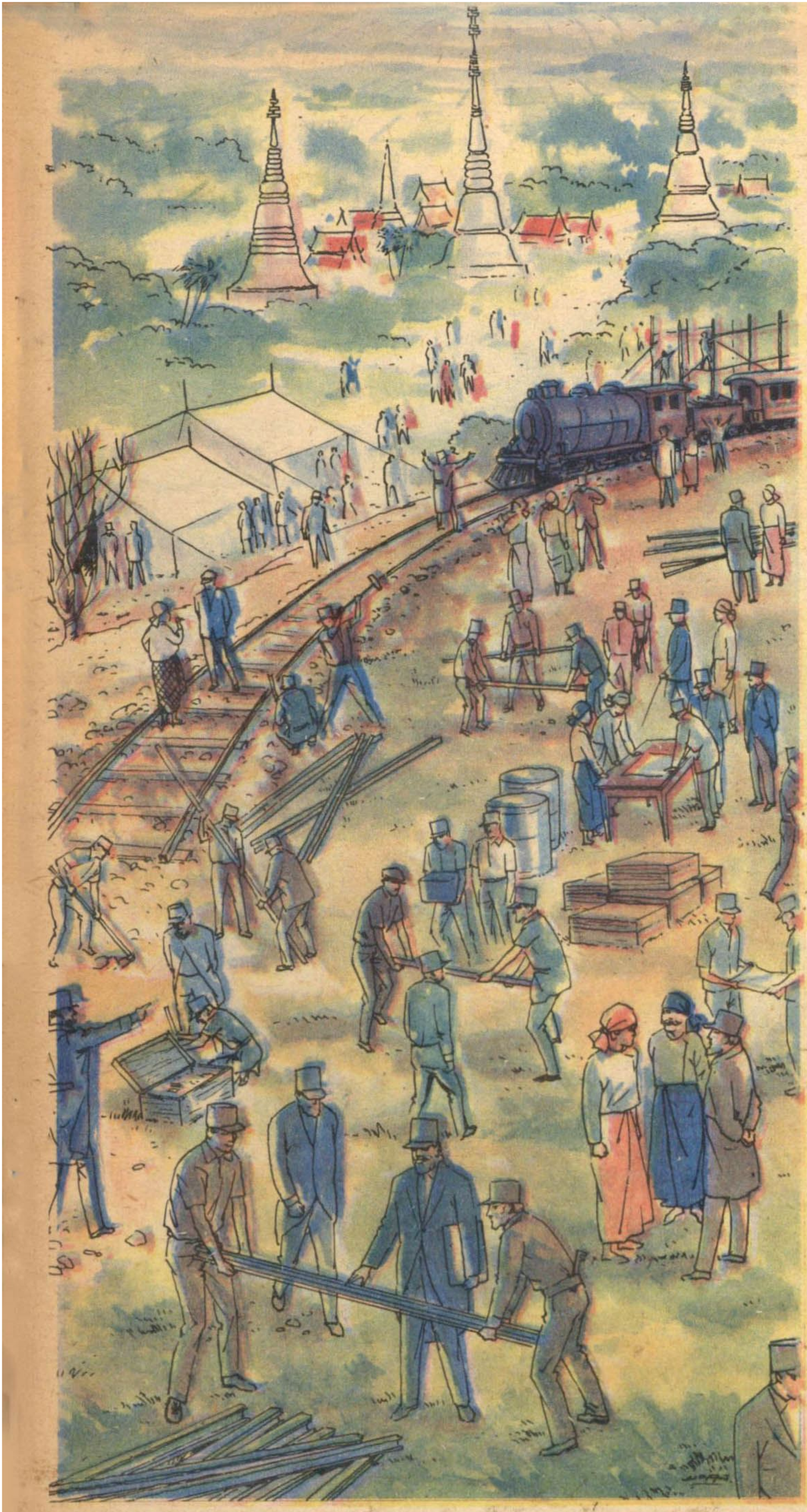

พม่ายอมให้ฝรั่งเศสสร้างทางรถไฟจากมัณฑะเล
ถึงเขตเวียดนามตอนเหนือ

จึงไม่มีการทำสัญญาสงบศึก พม่าต้องสูญเสียดินแดนและทรัพยากรไปเป็นจำนวนมาก

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๐๕ อังกฤษรวมแคว้นเหล่านี้เข้าเป็นเขตเดียวกัน คือ อาระกัน พะโค และตะนาวศรี เรียกว่า "พม่าของอังกฤษ" มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่ย่างกุ้ง และพยายามเจรจาขอทำสัญญาการค้ากับพม่าเป็นผลสำเร็จ

ในสมัยพระเจ้ามินดงนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับอังกฤษเป็นไปได้อย่างราบรื่น พระเจ้ามินดงไม่เพียงแต่รักสันติภาพเท่านั้น ยังทรงพระปรีชาสามารถในการปกครองบ้านเมือง เข้าพระทัยดีว่า การมีไมตรีกับอังกฤษเท่ากับเป็นการรักษาเอกราชของพม่าไว้ได้ นอกจากนี้ยังทรงมีไมตรีกับประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศสและอิตาลี ในรัชกาลนี้พม่าสร้างราชธานีใหม่ขึ้นที่มัณฑะเล

สงครามกับอังกฤษครั้งที่สาม

พระเจ้าทีบอ (หรือสีป้อ) ขึ้นครองราชย์ต่อจากพระเจ้ามินดง ในปี พ.ศ. ๒๔๒๑ พระราชวงศ์หลายสิบพระองค์ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ถูกจับขัง และต่อมาถูกประหารชีวิตเสียทั้งสิ้น พระเจ้าทีบอตกอยู่ในอำนาจของพระมเหสี (คือพระนางศุภยาลัต) ซึ่งเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง และความสัมพันธ์กับอังกฤษซึ่งเคยราบรื่นมาตลอดรัชสมัยพระเจ้ามินดงกลับตึงเครียดขึ้นอีก

การที่พม่าให้ประหารราชวงศ์เสียเป็นจำนวนมากนั้น ผู้แทนอังกฤษที่ประจำอยู่ ณ กรุงมัณฑะเลเห็นว่าเป็นการทารุณโหดร้ายมาก จึงยื่นคัดค้าน แต่พม่าไม่ฟังเสียง

ต่อมารัฐบาลพม่าได้ทำสัญญากับฝรั่งเศส พม่ายอมให้ฝรั่งเศสสร้างทางรถไฟจากมัณฑะเลถึงเขต

เวียดนามตอนเหนือ ให้ฝรั่งเศสเข้าไปตั้งธนาคารขึ้นในพม่า ฝรั่งเศสให้พม่ากู้เงินไปใช้จ่ายในการทำเหมืองแร่ทับทิม ความตกลงระหว่างพม่ากับฝรั่งเศสเป็นการตัดผลประโยชน์ของอังกฤษ อังกฤษไม่พอใจมาก พอดีมีกรณีบริษัทป่าไม้ของอังกฤษทำผิดสัญญา รัฐบาลพม่าเรียกค่าปรับ ๒ ล้านรูปี บริษัทจึงร้องเรียนต่อรัฐบาลอังกฤษ ได้มีการเจรจากันเรื่องนี้ระหว่างอังกฤษกับพม่า แต่ตกลงกันไม่ได้ ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ อังกฤษจึงยื่นคำขาดต่อพม่า ให้มีการพิจารณาคดีบริษัทป่าไม้นั้นเสียใหม่ โดยให้มีผู้แทนอังกฤษเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย ให้พม่าต้อนรับทูตของอังกฤษอย่างสมเกียรติ และว่าการใดๆ ที่รัฐบาลพม่าจะทำสัญญาความตกลงกับต่างประเทศนั้น ต้องให้เป็นไปตามคำแนะนำของอังกฤษ

ถ้าพม่ายอมตามคำขาดนี้ ก็เท่ากับว่ายอมให้อังกฤษมีอำนาจเหนือพม่าทั้งหมด ดังนั้นในเดือนพฤศจิกายน ปีนั้น รัฐบาลพม่าจึงตอบไม่ยอมทำตามคำขาดของอังกฤษ กองทัพของอังกฤษจึงเข้ายึดเมืองต่างๆ ของพม่าไว้ กำลังส่วนหนึ่งของอังกฤษเข้ายึดมัณฑะเลไว้ได้ อังกฤษส่งพระเจ้าทีบอและพระมเหสีไปประทับที่เมืองรัตนคีรีในเขตบอมเบย์ทางฝั่งตะวันตกของอินเดีย

อังกฤษประกาศเอาพม่าเป็นเมืองขึ้นของตน เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๘ ต่อมาอังกฤษได้รวมการปกครองพม่าเข้าไว้กับอินเดีย เท่ากับว่าพม่าเป็นแคว้นหนึ่งของอินเดีย ซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๐ อังกฤษจึงแยกพม่าออกจากอินเดีย ให้ชาวพม่ามีส่วนในการปกครองบ้านเมืองของตนเองได้บ้าง

ย่างกุ้ง เมืองหลวงของพม่า

การได้รับอิสรภาพ

พม่าได้ก่อตั้งพรรคการเมืองเรียกร้องอิสรภาพของตนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ เรียกว่า "ทะขีน" คนสำคัญของคณะกู้อิสรภาพได้แก่ **อูอองซาน อูนุ** และ **อูทันทุน** พวกนี้เรียกร้องให้อังกฤษปล่อยให้ชาวพม่ามีส่วนในการปกครองบ้านเมืองของตนเองได้ ต่อมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นเข้ายึดเมืองย่างกุ้งไว้ได้ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ คณะกู้อิสรภาพของพม่าจึงร่วมมือกับญี่ปุ่น มีการจัดตั้งรัฐบาลพม่าขึ้น การร่วมมือกับญี่ปุ่นครั้งนั้นพม่าหวังว่าจะได้รับอิสรภาพเป็นเอกราชขึ้นได้ แต่แท้จริงแล้วรัฐบาลพม่ากลับไปอยู่ใต้อำนาจของญี่ปุ่น ดังนั้น อูอองซานกับคณะกู้อิสรภาพพม่าจึงหันไปช่วยเหลืออังกฤษอย่างลับๆ ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายถอยออกจากพม่า อังกฤษส่งกำลังเข้าไปในพม่า อูอองซานจึงให้ความร่วมมือกับอังกฤษอย่างเต็มที่ อังกฤษรับรองว่าจะให้พม่ามีการปกครองของตนเอง และเป็นส่วนหนึ่งร่วมอยู่ในเครือจักรภพอังกฤษ

เมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้ไปแล้ว อูอองซานก็ได้เป็นหัวหน้าจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ ต่อมาในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ อูอองซานถูกคนร้ายยิงตาย อูนุจึงเป็นหัวหน้ารัฐบาลต่อมา และดำเนินการเรียกร้องให้พม่า

บทที่ ๑๔

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับไทย

เมื่อไทยตั้งประเทศขึ้นเป็นปึกแผ่นมั่นคงในแหลมอินโดจีน โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่กรุงสุโขทัย ขอมและมอญซึ่งเคยเป็นใหญ่ปกครองดินแดนบริเวณนี้อยู่แต่เดิมได้เสื่อมอำนาจลง ต่อมาขอมตกเข้ามาอยู่ใต้อำนาจของไทย และมอญตกไปอยู่ใต้อำนาจของพม่า พม่ากับไทยจึงมีเรื่องกระทบกระทั่งถึงกับมีการสู้รบเกิดขึ้นหลายครั้ง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๐๘๑ ในแผ่นดิน**พระไชยราชาธิราช** แห่งกรุงศรีอยุธยา เป็นต้นมา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในแผ่นดิน**พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ** พม่ายกกำลังเข้ามาตีหัวเมืองทางใต้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๒ กองทัพไทยขับไล่พม่าถอยกลับไป ต่อจากนั้นพม่าก็ไปมีเรื่องวิวาทกับอังกฤษ มีการสู้รบกันขึ้นจนพม่าตกไปเป็นอาณานิคมของอังกฤษ การสงครามระหว่างไทยกับพม่าจึงระงับไปตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๕๒ เป็นต้นมา คงมีแต่ความสัมพันธ์ในด้านการค้าขายติดต่อกันตลอดมาจนปัจจุบันนี้

เจดีย์ศรีสุริโยทัย

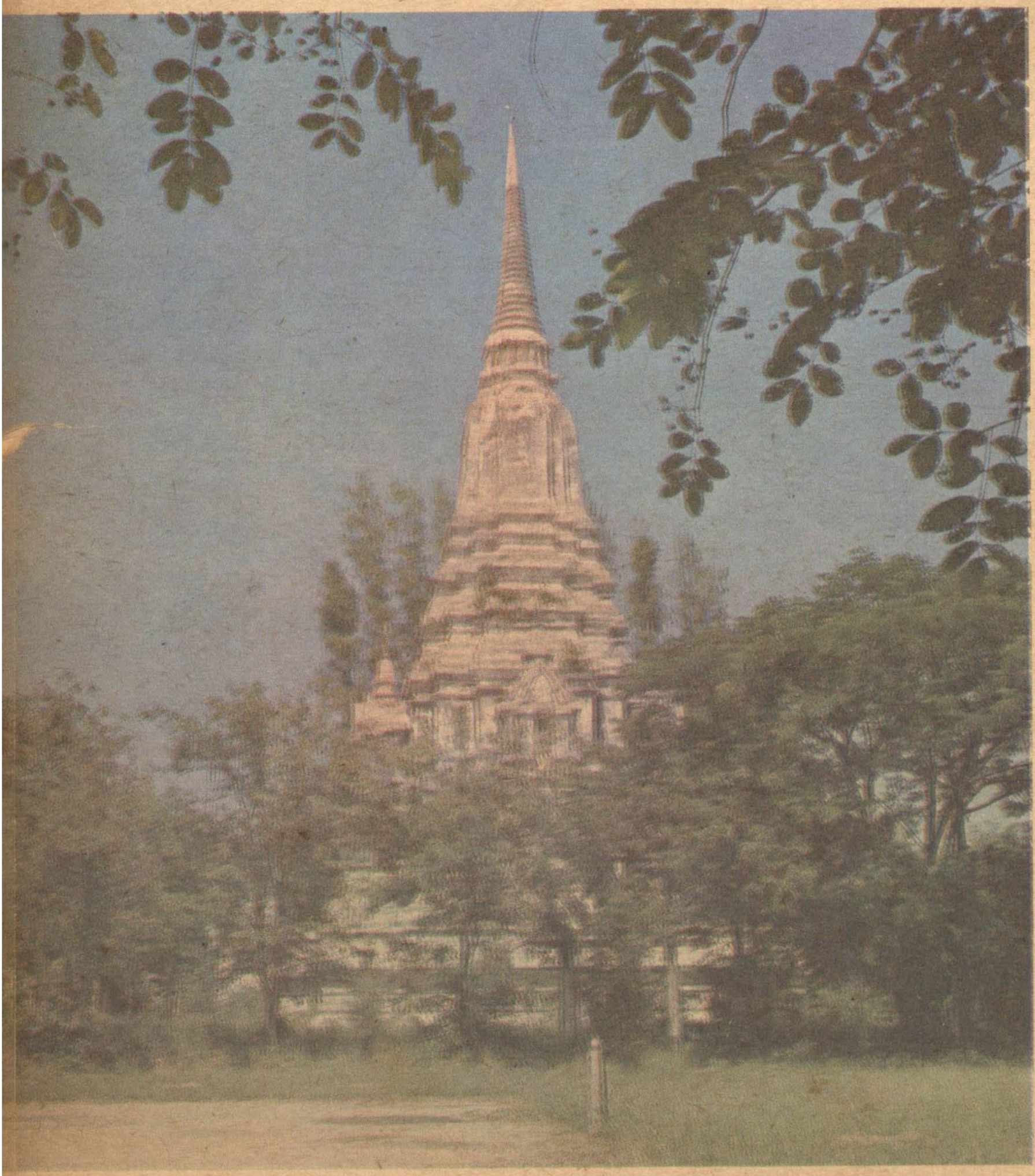

สงครามครั้งแรกระหว่างไทยกับพม่า

ในแผ่นดินพระเจ้าตะเบงชะเวตี้แห่งพม่า ได้ขยายอำนาจเข้ามาในเขตมอญ ชาวมอญที่ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจพม่า พากันหนีมาอยู่ที่เมืองเชียงตราน ซึ่งเป็นเมืองชายแดนของไทยสมัยนั้น ทัพพม่ายกตามเข้ามาตีเมืองนั้นในปี พ.ศ. ๒๐๘๑ สมเด็จพระไชยราชาธิราช จึงยกทัพไปตีเมือง

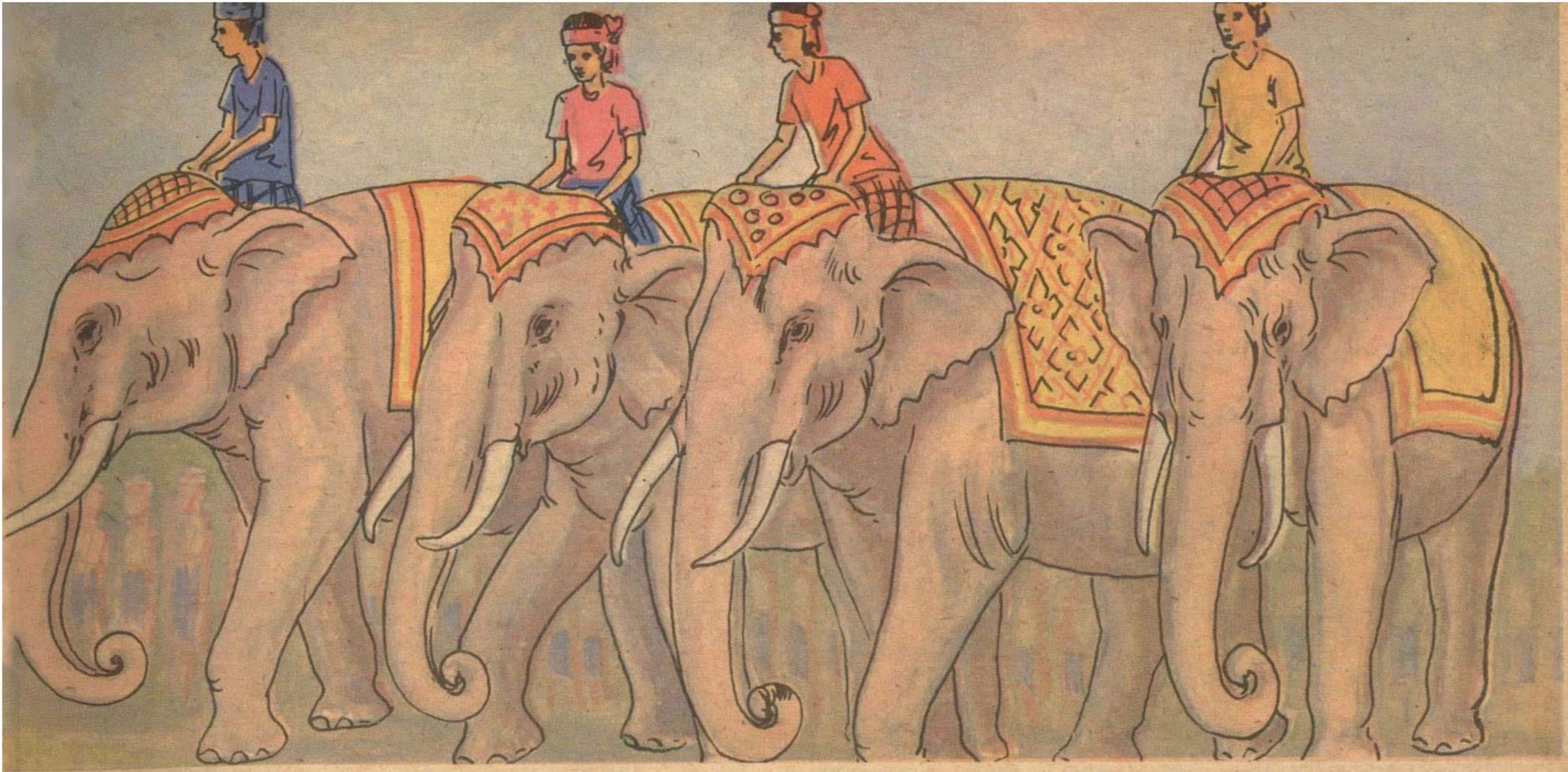

ไทยแพ้สงครามถูกพม่าปรับช้างเผือกถึง ๔ เชือก

เชียงตรานกลับคืนมาได้ เหตุการณ์ตอนนี้เป็นเหตุการณ์ครั้งแรกที่ทำให้ไทยกับพม่ามีเรื่องผิดพ้องหมองใจกัน และมีการสู้รบกันในรัชกาลต่อๆ มา

สงครามไทยกับพม่า พ.ศ. ๒๐๙๑

เมื่อสมเด็จพระไชยราชาธิราชสวรรคต มีเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นในกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระมหาจักรพรรดิได้ครองราชย์ต่อมา พระเจ้าตะเบงชะเวตี้เข้าพระทัยว่าไทยคงอ่อนแอลง เพราะเกิดการจลาจลสู้รบกันเอง จึงยกทัพมาตีไทย ทัพพม่ายกเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ ถึงเมืองสุพรรณบุรีและเลยมาถึงชานพระนคร พม่าล้อมพระนครอยู่สี่เดือนเศษทำอะไรไทยไม่ได้จึงยกกลับไป สงครามครั้งนี้ไทยต้องเสียสมเด็จพระศรีสุริโยทัย พระมเหสีของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ซึ่งโดยเสด็จไปในกองทัพด้วย

สงครามเรื่องช้างเผือก

เมื่อพระเจ้าตะเบงชะเวตี้แห่งพม่าสิ้นพระชนม์ลงแล้ว พระเจ้าบุเรงนองได้ครองราชย์ต่อมาและคิดการที่จะมาตีกรุงศรีอยุธยาอีก พระเจ้าบุเรงนองให้แต่งทูตอัญเชิญพระราชสาส์นมาทูลขอช้างเผือกไปกรุงหงสาวดีสองเชือก เมื่อไทยตอบปฏิเสธ พระเจ้าบุเรงนองจึงประกาศว่าไทยตัดไมตรี จึงให้จัดกองทัพมาตีไทย พม่ายกเข้ามาทางด่านแม่ละเมาเมืองตาก เข้าตีหัวเมืองฝ่ายเหนือของไทยไว้ได้ทั้งหมด แล้วยกลงมาล้อมกรุงศรีอยุธยาไว้ ไทยเสียหายมาก จึงต้องยอมรับเป็นไมตรีกับพม่าโดยมีข้อตกลงว่าไทยต้องให้ช้างเผือกแก่พม่าสี่เชือก และต้องส่งส่วยประจำปีแก่พม่า และไทยยอมให้พม่าเก็บผลประโยชน์ภาษีอากรในเมืองมะริดได้ด้วย

การเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า

เมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา พม่ายกทัพมาทำลายกรุงศรีอยุธยาสองครั้ง ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๑๑๒ และครั้งที่สองเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๐ การเสียกรุงศรีอยุธยา

แก่พม่าครั้งที่หนึ่งนั้นเป็นเหตุการณ์สืบเนื่องมาจากสงครามเรื่องช้างเผือก คือพระเจ้าบุเรงนองต้องการเอาไทยเป็นเมืองขึ้นโดยตรงของพม่า จึงยกทัพมาตีไทยอีกครั้งหนึ่ง สมเด็จพระมหินทราธิราชซึ่งขึ้นครองราชย์ต่อจากสมเด็จพระมหาจักรพรรดิในระหว่างที่พม่าล้อมกรุงศรีอยุธยาไว้ ไม่สามารถป้องกันพระนครไว้ได้ จึงเสียเมืองแก่พม่า ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๑๒๗ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงประกาศอิสรภาพไม่อยู่ใต้อำนาจของพม่าอีกต่อไป

พม่ายกมาตีกรุงศรีอยุธยาแตกเป็นครั้งที่สองในพระนเรศวรประกาศอิสรภาพที่เมืองแครง พ.ศ. ๒๑๒๗

อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช

แผ่นดินสมเด็จพระที่นั่งสุริยามรินทร์ เนื่องจากระยะนั้นมีการวุ่นวายเกิดขึ้นในราชวงศ์ มีการสู้รบกันทำให้กำลังป้องกันพระนครของไทยอ่อนแอลงมาก ต้องเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าเป็นครั้งที่สองในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ทัพพม่าที่ยกมาตีไทยครั้งนี้มิใช่กองทัพพระเจ้าแผ่นดินพม่ายกมาเอง แต่ให้แม่ทัพนายกองยกมาเท่านั้น ในปีนั้นเองสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงกู้อิสรภาพและรวบรวมคนไทยเข้ามาอยู่ภายใต้ปกครองเดียวกันได้อีกครั้งหนึ่ง

การเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าทั้งสองครั้งนี้ ประวัติศาสตร์บางคนมีความคิดเห็นว่าไม่ใช่เป็นการอิสรภาพ แต่เป็นลักษณะของการปล้นเมืองมาก

คือพม่ากวาดต้อนผู้คนและเก็บรวบรวมทรัพย์สมบัติเอาไป ปล่อยบ้านเมืองไว้ให้อยู่ในอำนาจการปกครองของไทยตามเดิม ระยะเวลาสิบห้าปีหลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรกนั้น เป็นระยะเตรียมการเพื่อทำลายอำนาจพม่าที่จะเข้ามาปราบปรามไทย การเสียกรุงครั้งที่สองนั้นเป็นลักษณะการปล้นเมืองโดยตรง พม่าไม่ได้มีอำนาจปกครองไทยแต่อย่างใด สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี จึงกอบกู้อิสรภาพได้ ในเวลาอันรวดเร็ว

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

เมื่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นศูนย์กลางการปกครองของไทยแล้ว ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ พระเจ้าปดุงแห่งพม่ายกทัพมาตีไทยในปี พ.ศ. ๒๓๒๘ พม่าจัดกำลังเป็นเก้าทัพยกมาตีกรุงเทพ ฯ ห้าทัพ ตีหัวเมืองฝ่ายเหนือสองทัพ และตีหัวเมืองฝ่ายใต้สองทัพ ไทยส่งกำลังไปต้านทาน และตีทัพพม่าถอยกลับไป ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๒๙ พม่ายกมาตีไทยอีก มีการรบใหญ่ที่ท่าดินแดง กาญจนบุรีพม่าแตกทัพกลับไป

ในต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ พระเจ้าปดุงจัดทัพพม่ายกมาตีหัวเมืองชายทะเลด้านตะวันตกของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๓๕๒ ต่อมาทางในกรุงได้จัดส่งกองทัพยกไปช่วย ตีกองทัพพม่าแตกถอยกลับไป ในสมัยพระเจ้าจักกายแมงซึ่งครองราชย์ต่อจากพระเจ้าปดุง พม่าเตรียมกำลังจะมาตีไทยอีก แต่เกิดกรณีพิพาทกันขึ้นกับอังกฤษ จึงไม่มีโอกาสมาตีไทยได้อีกเลย จนกระทั่งพม่าเสียอิสรภาพตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษไป

รบพม่าที่ท่าดินแดง กาญจนบุรี

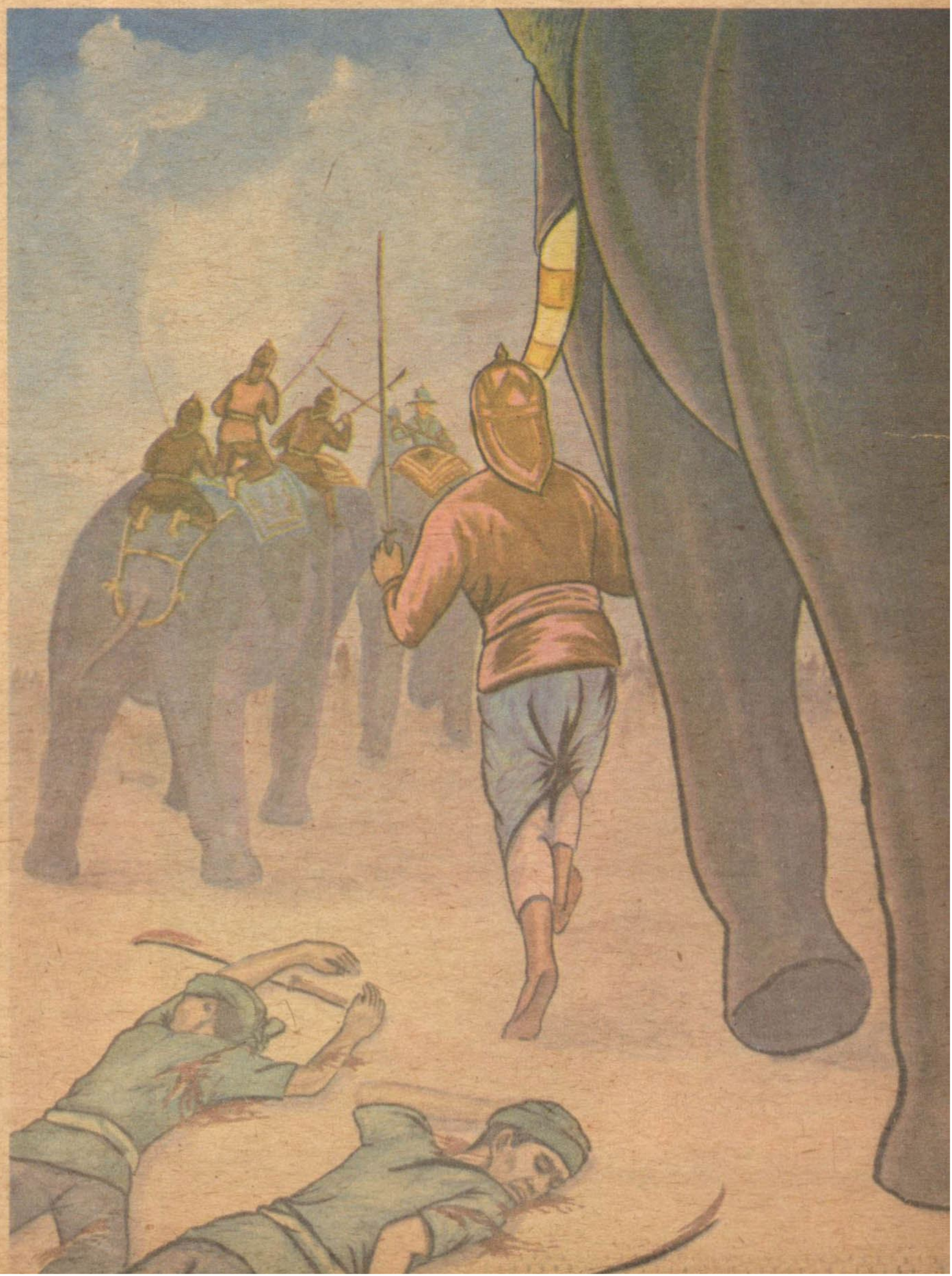

เป็นอิสระโดยแท้จริง รัฐสภาพม่าลงมติให้พม่าเป็นสาธารณรัฐ (คือมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ) และไม่เข้าร่วมอยู่ในเครือจักรภพอังกฤษ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ มีการลงนามในสัญญาความตกลงระหว่างรัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลพม่า อังกฤษให้พม่าเป็นเอกราชโดยสมบูรณ์ และตกลงถือเอาวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นวันประกาศอิสรภาพของพม่า ต่อมาในปีเดียวกันนี้เอง พม่าก็ได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. ให้เหตุผลว่าทำไมพม่าจึงเสียอิสรภาพตกไปเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ

๒. เหตุใดพม่าจึงเป็นประเทศสาธารณรัฐ ทั้งๆ ที่พม่าเคยมีกษัตริย์เป็นประมุขของประเทศมาแต่เดิม

๓. เหตุใดในประเทศพม่าจึงมีเหตุการณ์วุ่นวายสู้รบกันเองอยู่เสมอ จนกระทั่งอังกฤษเข้าไปมีอำนาจปกครองประเทศนั้น

๔. ให้เหตุผลว่าเหตุใดมอญซึ่งเคยเป็นอาณาจักรใหญ่มีอำนาจมาแต่ดั้งเดิมในเขตพม่าจึงหมดอำนาจไป และประเทศพม่าในปัจจุบันนี้ไม่มีรัฐใดเป็นของชนชาติมอญเลย

๕. หากว่าพม่ามิได้ตกไปเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับไทยจะเป็นไปในลักษณะใด - และน่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ผลตามมาจะเป็นอย่างไร

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่ประเทศพม่าโดยสังเขป แสดงบริเวณต่อไปนี้ ลงหมายเลขกำกับให้ตรงกัน คือ (๑) – (๖) รัฐทั้งหกของพม่า (๗) ดินแดนที่พม่าเสียให้แก่อังกฤษในสงครามครั้งที่หนึ่ง (๘) ดินแดนที่พม่าเสียให้แก่อังกฤษในสงครามครั้งที่สอง

๒. เขียนแผนที่พม่าโดยสังเขป แสดงบริเวณเหล่านี้ให้ลงหมายเลขกำกับให้ตรงกัน คือ (๑) เมืองหลวงของพม่าในปัจจุบันนี้ (๒) เมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองของพม่าสมัยพระเจ้าอโนรธามังช่อ (๓) เมืองซึ่งกษัตริย์ไทยใหญ่ตั้งเป็นราชธานีปกครองพม่า (๔) เมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองของมอญ สมัยพระเจ้าฟ้ารั่ว (๕) ราชธานีของพม่าสมัยพระเจ้ามินดง

๓. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่ายเกี่ยวกับสถานที่ โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมต่างๆของชาวพม่า

๔. ค้นคว้าจากหนังสือต่างๆ ในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับประวัติของบุคคลเหล่านี้ คือ อโนรธามังช่อ ตะเบงชะเวตี้ บุเรงนอง ทีบอ อูอองซานอูนุ

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. ใครบ้างเป็นกำลังสำคัญในการกู้อิสรภาพของพม่า

๒. พระเจ้าอลองพญามีความสำคัญอย่างไรเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพม่า

๓. เหตุใดพระเจ้าทีบอจึงไม่ยอมรับปฏิบัติตามคำขาดของอังกฤษ ซึ่งยื่นต่อพม่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๘

๔. ญี่ปุ่นมีบทบาทอย่างไรบ้างในการกู้อิสรภาพของพม่า

๕. “แคว้นพะโค” หมายถึงดินแดนบริเวณตอนใดของพม่า มีเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้างเกิดขึ้นในบริเวณนี้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพม่า

ตอนที่ ๖ ราชอาณาจักรลาว

บทที่ ๑๖
ประวัติโดยสังเขป

ราชอาณาจักรลาวมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย คืออยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อาณาเขตทางเหนือของราชอาณาจักรลาวติดต่อกับจีน ทางตะวันออกคือเวียดนาม ทางใต้คือกัมพูชา และทางตะวันตกเฉียงเหนือติดต่อกับสหภาพพม่า พลเมืองในราชอาณาจักรลาวปัจจุบันนี้เป็นเชื้อสายเดียวกับไทย คือสืบเชื้อสายมาจากชาวไทยที่อพยพมาจากภาคใต้ของจีนแต่ครั้งโบราณ คืออพยพลงมาตามลำแม่น้ำโขง และมาตั้งบ้านเมือง อยู่ในเขตราชอาณาจักรลาว เมื่อราวสองพันปีมาแล้ว คนชาติอื่นที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในราชอาณาจักรลาว ได้แก่ ชาวเวียดนามและชาวจีน นอกนั้นเป็นชาวเขา

ลาวเคยเป็นอิสระมาช้านาน และในระยะหลัง ๆ ได้เข้ามาอยู่ร่วมภายใต้การปกครองเดียวกันกับชาวไทย ราว พ.ศ. ๒๔๓๖ ลาวตกไปอยู่ใต้อำนาจการปกครองของฝรั่งเศส และต่อมาในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ลาวจึงได้รับเอกราชพ้นจากอำนาจของฝรั่งเศส ตั้งเป็นอิสระขึ้นได้อีก

ลักษณะทั่วไป

อาณาเขตของราชอาณาจักรลาว มีอยู่ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไทย แต่ว่ามีผู้คนอยู่ในราชอาณาจักรลาว ราวหนึ่งในสิบของผู้คนที่อยู่ในประเทศไทย

พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศนี้เป็นภูเขา มีทิวเขายาวกั้นเขตแดนเวียดนาม แม่น้ำสำคัญของราชอาณาจักรลาว คือ แม่น้ำโขง **เมืองเวียงจันทน์** ซึ่งเป็นเมืองหลวงของราชอาณาจักรลาว ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เมืองสำคัญของลาวอีกเมืองหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำโขง คือ **หลวงพระบาง** เมืองนี้เป็นเมืองที่ประทับของกษัตริย์ลาว กระแสน้ำในแม่น้ำโขงบริเวณที่อยู่ในเขตราชอาณาจักรลาวไหลเชี่ยวมาก จึงไม่สะดวกในการเดินเรือ

ประวัติดั้งเดิม

บรรพชนของชาวลาวซึ่งอพยพลงมาจากภาคใต้ของจีนนั้นคือชนชาติไทยพวกหนึ่ง ตอนแรก ๆ ผู้คนพวกนี้ตั้งบ้านเมืองอยู่กันเป็นอิสระหลายเมือง ต่อมาเมื่อราวปี พ.ศ. ๑๘๙๖ **พระเจ้าฟ้างุ้ม** ซึ่งเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองเซ่า (หลวงพระบาง) ได้ขยายอำนาจรวบรวมบรรดาหัวเมืองต่าง ๆ ที่แยกกันอยู่เป็นอิสระ เข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกันของพระองค์ อาณาจักรลาวที่ตั้งขึ้นใหม่นี้ เรียกว่า **"อาณาจักรลานช้าง"** มีราชธานีอยู่ที่หลวงพระบาง (หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่ากรุงศรีสัตนาคนหุต) ในสมัยนั้นชาวลาวนับถือพุทธศาสนากันแล้ว และได้พระพุทธรูปสำคัญองค์หนึ่งมาจากลังกา (คือพระบาง ซึ่งประดิษฐานอยู่ที่เมืองหลวงพระบางในปัจจุบันนี้)

อาณาเขตของกรุงศรีสัตนาคนหุตได้ขยายกว้างขวางออกไปในรัชสมัย **พระเจ้าสามแสนไทย** ซึ่งครองราชย์ต่อจากพระเจ้าฟ้างุ้ม พระองค์ทรงนำแบบแผนการปกครองของไทยศรีอยุธยาไปใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ ทรงทำนุบำรุงพุทธศาสนา อาณาจักรลานช้างเจริญรุ่งเรืองมาก มีการไปมาถึงกันได้ทั้งในเขตไทยและเขตเวียดนาม

เมื่อราวปี พ.ศ. ๒๐๒๑ เวียดนามส่งกองทัพมารุกรานหลวงพระบาง ลาวสู้ไม่ได้จึงเสียเมืองแก่เวียดนาม ต่อมาไม่นาน **พระเจ้าแท่นคำ** รวบรวมกำลังขับไล่ชาวเวียดนามออกไปจากเขตลาว ลาวจึงกลับเป็นอิสระขึ้นได้ใหม่

ในสมัยพระเจ้าโพธิสราช (หรือโพธิสาร) ซึ่งครองราชย์อยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๒๐๖๓ — พ.ศ. ๒๐๙๐ โปรดให้ย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่เวียงจันทน์ ซึ่งเป็นย่านกลางการค้าขายติดต่อกับไทยและเวียดนามได้ดีกว่าหลวงพระบาง ในรัชสมัยนี้ลาวได้ปกครองเชียงใหม่ด้วย พระเจ้าโพธิสราชให้พระโอรสชื่อ**พระเชษฐาธิราช**ไปครองเชียงใหม่ ต่อมาพระเชษฐาธิราชก็ได้สืบราชสมบัติปกครองทั้งเวียงจันทน์และเชียงใหม่ หลังจากพระเชษฐาธิราชสิ้นพระชนม์ลงแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๑๑๗ อาณาเขตของกรุงศรีสัตนาคนหุตและอาณาเขตเชียงใหม่ได้ตกไปอยู่ใต้อำนาจของพม่าสมัยพระเจ้าบุเรงนอง

ต่อมาในราวปี พ.ศ. ๒๑๓๕ **เจ้าหน่อแก้วกุมาร** กู้อิสรภาพของลาวขึ้นได้อีกครั้งหนึ่ง มีกษัตริย์สืบเชื้อสายต่อมาอีกหลายองค์ ต่อมาลาวได้แยกออกเป็นสองส่วน คือ ลาวเหนือและลาวใต้ ลาวเหนือมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่หลวงพระบาง ลาวใต้มีศูนย์กลางอยู่ที่เวียงจันทน์ ลาวทั้งสองพวกนี้ขาดความสามัคคีปรองดองกัน มีการสู้รบกันหลายครั้งจนหมดอำนาจลง และเข้ามารวมอยู่ภายใต้การปกครองของไทยสมัยกรุงธนบุรี และตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศสในสมัยต่อมา

บทที่ ๑๗

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับไทย

ชาวลาวและชาวไทยมีบรรพชนเป็นพวกเดียวกัน คือชนชาติไทยที่ตั้งหลักแหล่งมั่นคงมาแต่ดั้งเดิมในเขตประเทศจีนปัจจุบันนี้ การอพยพของชนชาติไทยลงมาสู่แหลมอินโดจีน ทำให้ผู้คนเหล่านี้แยกย้ายกันตั้งบ้านเมืองอยู่ห่างไกลกัน ต่างก็มีธรรมเนียมประเพณีและลักษณะความเป็นอยู่แตกต่างกันไป แต่ก็ยังมีบางส่วนของวัฒนธรรมที่เห็นได้ว่าคล้ายคลึงกันอยู่มาก ผู้คนในราชอาณาจักรลาวและผู้คนในประเทศไทยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันโดยใกล้ชิดมากขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา มาในสมัยกรุงธนบุรี อาณาเขตของราชอาณาจักรลาวก็ได้เข้ามารวมอยู่ในอาณาเขตของประเทศไทย ลาวแยกออกไปจากไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๖ โดยลาวตกไปอยู่ในอำนาจของฝรั่งเศสในปีนั้น ลาวเพิ่งเป็นอิสระขึ้นได้เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

สมัยศรีอยุธยา

ในสมัยพระเชษฐาธิราชแห่งราชอาณาจักรลาว ซึ่งตรงกับแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยา ลาวเป็นไมตรีสนิทสนมกับไทยเป็นอย่างดี ถึงกับจัดกองทัพยกมาช่วยต่อสู้พม่าที่ยกมาตีกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. ๒๑๑๑ เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ แล้ว พม่าได้ยกไปทำลายกรุงศรีสัตนาคนหุต ลาวจึงตกอยู่ใต้อำนาจของพม่าเช่นเดียวกับไทย

สมัยธนบุรี

ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี **พระวอ** ซึ่งเป็นขุนนางผู้ใหญ่เมืองเวียงจันทน์ เกิดวิวาทถึงกับรบพุ่งกันขึ้นกับ**เจ้าบุญสาร** (หรือที่ลาวเรียกว่าองค์บุญ) เจ้าผู้ครองเวียงจันทน์ พระวอสู้ไม่ได้จึงหลบหนีมาอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีปัจจุบันนี้ ต่อมาไทยยกไปตีจำปาศักดิ์ พระวอจึงอ่อนน้อมต่อไทย ครั้นกองทัพไทยกลับแล้วเจ้าบุญสารจัดกองทัพมาจับพระวอฆ่าเสีย สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงมีรับสั่งให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) เป็นแม่ทัพยกไปตีเวียงจันทน์ในปี พ.ศ. ๒๓๒๑ **เจ้าอินทาสม** ผู้ครองหลวงพระบาง เกรงว่าจะถูกไทยย่ำยีด้วย จึงขออ่อนน้อมต่อไทย หลวงพระบางจึงส่งกำลังมาช่วยเหลือกองทัพไทยตีเวียงจันทน์ได้ เจ้าบุญสารหนีไป ไทยได้ให้พระยาสุโภรั้งเมืองไว้ ไม่ช้าเจ้าบุญสารได้กลับมาฆ่าพระยาสุโภเสีย สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดให้ **เจ้านันทเสน** เป็นเจ้าผู้ครองเวียงจันทน์ขึ้นต่อไทย กรุงศรีสัตนาคนหุตซึ่งมีอาณาเขตตั้งแต่เวียงจันทน์ ตลอดถึงหลวงพระบางและจำปาศักดิ์ จึงเข้ามารวมอยู่ในเขตของไทยตั้งแต่นั้นตลอดมา การไปตีเมืองเวียงจันทน์ครั้งนี้ ไทยได้อัญเชิญพระแก้วมรกตและพระบางลงมาด้วย (สำหรับพระบาง ไทยได้คืนให้ไปในภายหลัง)

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ เจ้านันทเสนได้ถูกถอดออกจากตำแหน่งเจ้าผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ เพราะเป็นกบฏ เจ้าอินทรวงศ์ได้รับราชสมบัติครองเมืองเวียงจันทน์แทน เจ้าอินทรวงศ์ได้ตั้งเจ้าอนุวงศ์เป็นอุปราช

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๔๘ **เจ้าอนุวงศ์** ได้รับราชสมบัติขึ้นปกครองเวียงจันทน์ จึงคิดแข็งอำนาจไม่ขึ้นกับไทยอีกต่อไป ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าฯ **เจ้าราชบุตร** (โย้) ซึ่งเป็นราชบุตรเจ้า

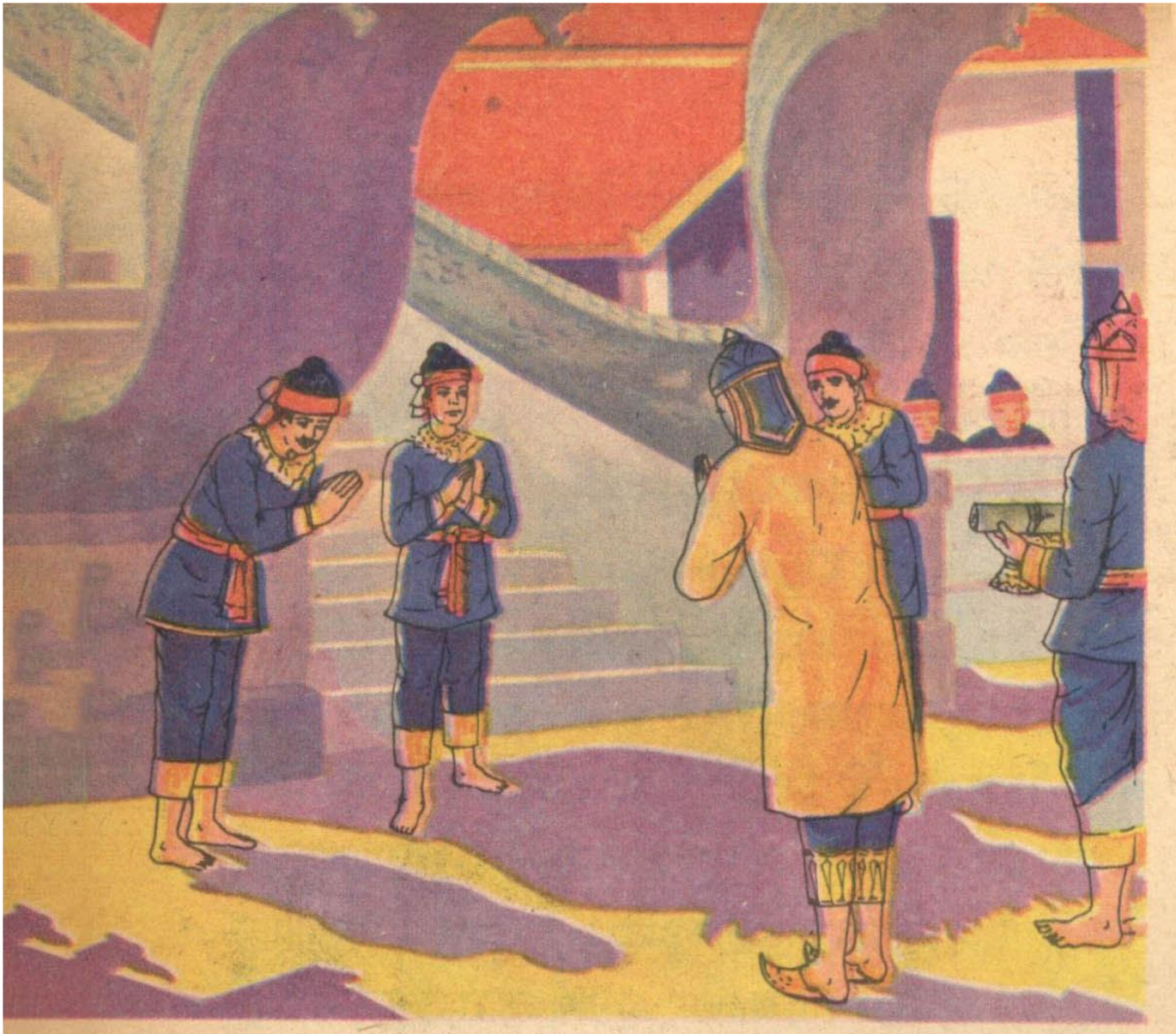

ตั้งเจ้าอนุวงศ์ครองเวียงจันทน์

อนุวงศ์ ได้ทำความดีความชอบด้วยการปราบกบฏที่จำปาศักดิ์ซึ่งแข็งอำนาจต่อไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าฯ โปรดให้เจ้าราชบุตรเป็นผู้ครองนครจำปาศักดิ์ ด้วยเหตุนี้เองอำนาจของเวียงจันทน์จึงขยายลงมาถึงจำปาศักดิ์ เมื่อสิ้นแผ่นดินรัชกาลที่ ๒ เจ้าอนุวงศ์เข้ามากรุงเทพฯ ในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพ เจ้าอนุวงศ์ได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ขอพระราชทานครอบครัวชาวเมืองเวียงจันทน์ที่ไทยกวาดต้อนมาแต่ครั้งก่อน ๆ กลับคืนไปเวียงจันทน์ แต่ไม่ทรงอนุญาต ต่อมาเจ้าอนุวงศ์จึงไปเป็นไมตรีกับกษัตริย์เวียดนาม เพื่อเตรียมการแข็งเมืองให้พ้นจากอำนาจของไทย

ขณะนั้นมีข่าวลือไปถึงเมืองเวียงจันทน์ว่าอังกฤษจะรบไทยเรื่องเมืองไทรบุรี ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๓๖๙ เจ้าอนุวงศ์จึงถือโอกาสตั้งเป็นอิสระ และจัดกองทัพยกมาตีไทย ทัพเวียงจันทน์ยกล่วงเข้ามาในเขตไทยโดยไม่ได้รับการต่อต้าน เพราะเจ้าอนุวงศ์ใช้อุบายลวงพวกกรมการเมืองรายทางที่ผ่านมาว่าจะยกมาช่วยไทยรบอังกฤษ ทัพเจ้าอนุวงศ์ยกมาตั้งมั่นอยู่ที่เมืองนครราชสีมา และส่งทัพหน้าเข้ามาถึงสระบุรี ทางกรุงเทพฯ ทราบข่าวศึกเวียงจันทน์จึงจัดกองทัพขึ้นไปต้านทาน ทัพเจ้าอนุวงศ์ถูกตีถอยกลับไป ทัพไทยยกตามไปตีได้เมืองเวียงจันทน์ เจ้าอนุวงศ์หนีไปได้ แต่ต่อมาก็ถูกพวกลาวด้วยกันจับตัวส่งมาให้ไทย เจ้าอนุวงศ์ถูกนำตัวมากรุงเทพฯ และจำขังไว้จนตาย ส่วนทางเวียงจันทน์นั้น ไทยรื้อกำแพงเมืองและป้อมปราการเสียสิ้น และไม่ได้แต่งตั้งให้ใครเป็นเจ้าปกครองอีกเลย เป็นอันสิ้นสุดกษัตริย์สายที่ครองเวียงจันทน์

ส่วนทางหลวงพระบางซึ่งยังเป็นประเทศราชของไทยนั้น ได้มีเจ้าผู้ครองสืบต่อมาอีกหลายองค์จนถึงสมัย **พระเจ้าอุ่นคำ** ซึ่งครองหลวงพระบางมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๑๓ อันเป็นระยะเดียวกันกับที่ฝรั่งเศสเข้าไปมีอำนาจอยู่ในเวียดนาม และพยายามที่จะแผ่อำนาจเข้าไปในเขตของลาว ได้มีเหตุการณ์ยุ่งยากเกิดขึ้น คือในปี พ.ศ. ๒๔๑๗ พวกฮ่อซึ่งเป็นชาวจีนพวกหนึ่งอยู่ทางใต้ของจีนยกกำลังเข้ามาในเขตลาวจะเข้ายึดหลวงพระบางและเวียงจันทน์ พระเจ้าอุ่นคำกษัตริย์ลาวจึงขอกำลังไทยไปช่วยขับไล่ฮ่อให้พ้นไปจากเขตลาว

ต่อมาพวกฮ่อรวบรวมกำลังยกเข้ามาตีหลวงพระบางอีกในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ ฮ่อเผาเมืองและกวาดต้อนผู้คนและทรัพย์สินไปหมดสิ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ โปรดให้จัดกองทัพยกไปปราบฮ่อและจัดการบ้านเมืองหลวงพระบางจนเป็นที่เรียบร้อย พระเจ้าอุ่นคำทรงสละราชสมบัติให้โอรสชื่อ **พระเจ้าสักรินทร์** ขึ้นครองหลวงพระบางแทนพระองค์

บทที่ ๑๘
ลาวตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส และการได้เอกราช

ฝรั่งเศสหลังจากได้มีอำนาจในญวนแล้ว ก็พยายามแผ่อำนาจไปในลาวโดยได้ขอทำสัญญาความตกลงกับไทย ตั้งสถานกงสุลขึ้นที่หลวงพระบาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๒๙ เมื่อพวกฮ่อก่อการกำเริบเข้าปล้นเมืองหลวงพระบาง และไทยปราบปรามราบคาบลงแล้ว ฝรั่งเศสจึงส่งกำลังเข้าไปในเขตสิบสองจุไทย อ้างว่าเพื่อคอยปราบปรามพวกฮ่อ ฝรั่งเศสไม่ยอมถอนกำลังออกจากบริเวณนั้น แม้ว่าฝ่ายไทยจะทักท้วงประการใดก็ตาม เป็นอันว่าฝรั่งเศสเข้ายึดครองดินแดนส่วนนี้ไปตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๑ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๓๖ ฝรั่งเศสส่งกำลังจากพนมเปญขึ้นไปตามลำแม่น้ำโขง และใช้วิธีการรุนแรงเพื่อบังคับไทยให้ยกดินแดนบริเวณฝั่งตะวันออก (หรือฝั่งซ้าย) ของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส ในปีนั้นฝรั่งเศสบังคับให้ไทยลงนามในสัญญา ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ไทยต้องเสียดินแดนบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขงและเกาะต่าง ๆ ในแม่น้ำโขงทั้งหมดให้แก่ฝรั่งเศส เป็นอันว่าดินแดนในราชอาณาจักรลาวซึ่งเคยรวมอยู่ภายใต้การปกครองของไทยได้ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสเกือบทั้งหมด ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ ไทยต้องยอมยกดินแดนบริเวณฝั่งตะวันตก (หรือฝั่งขวา) ของแม่น้ำโขง คือดินแดนในราชอาณาจักรลาวส่วนที่เหลืออยู่ให้แก่ฝรั่งเศส เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับจันทบุรีที่ฝรั่งเศสยึดเอาไว้ ฝรั่งเศสได้หน่วงเหนี่ยวยึดจันทบุรีไว้อีก ๒ ปี ต่อมาจึงได้คืนให้ไทย ราชอาณาจักรลาวได้ตกไปอยู่ใต้การปกครองของฝรั่งเศสโดยสิ้นเชิงตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ฝรั่งเศสให้**พระเจ้าสักรินทร์** กษัตริย์แห่งราชอาณาจักรลาว ซึ่งขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๒ ดำรงตำแหน่งประมุขของราชอาณาจักรลาวต่อไปตามเดิม มีราชธานีอยู่ที่หลวงพระบาง

ลาวสมัยอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสยอมให้กษัตริย์ลาวมีอำนาจปกครองอยู่ที่เมืองหลวงพระบางเท่านั้น ดินแดนส่วนอื่น ๆ ในราชอาณาจักรลาวนั้นอยู่ภายใต้การบริหารของฝรั่งเศส ศูนย์กลางการบริหารอยู่ที่เวียงจันทน์ มีข้าหลวงชาวฝรั่งเศสเป็นหัวหน้ารัฐบาล ทำหน้าที่ปกครองดินแดนของลาว และขึ้นต่อข้าหลวงใหญ่ของฝรั่งเศสซึ่งประจำอยู่ที่ไซ่ง่อน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ญี่ปุ่นเข้าครอบครองดินแดนต่าง ๆ ซึ่งเป็นเขตอยู่ในปกครองของฝรั่งเศสในแหลมอินโดจีน ญี่ปุ่นสนับสนุนให้ลาวประกาศตั้งเป็นอิสระ ไม่อยู่ใต้การปกครองของฝรั่งเศสอีกต่อไป

การได้อิสรภาพ

ต่อมาในวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ **พระเจ้าศรีสว่างวงศ์** กษัตริย์ลาว ซึ่งครองราชย์อยู่ที่หลวงพระบาง ทรงประกาศให้อาณาเขตหลวงพระบางเป็นอิสระพ้นจากอำนาจการปกครองของฝรั่งเศส เมื่อญี่ปุ่นหมดอำนาจไปจากอินโดจีนแล้ว ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ **เจ้าเพชรราช** ซึ่งเป็นอุปราช จึงประกาศรวมเขตลาวเหนือ (คือเขตหลวงพระบาง) และเขตลาวใต้ (คือเขตเวียงจันทน์) เข้าเป็นประเทศเดียวกันเรียกว่า "พระราชอาณาจักรลาว"

ฝรั่งเศสพยายามจะกลับเข้าไปมีอำนาจปกครองดินแดนส่วนนี้อีกแต่ทำไม่สำเร็จ เนื่องด้วยเหตุการณ์ภายนอกบีบบังคับ และเหตุการณ์ภายในอันสืบเนื่อง

มาจากความต้องการเอกราชของผู้คนในราชอาณาจักร-ลาว ฝรั่งเศสต้องโอนอ่อนผ่อนตาม ได้มีการตกลงทำสัญญาชั่วคราวกันขึ้นระหว่างรัฐบาลฝรั่งเศสกับรัฐบาลลาว เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ฝรั่งเศสรับรองว่ากษัตริย์ลาวมีอำนาจในการปกครองดินแดนที่เป็นราชอาณาจักรลาว มีการเตรียมการให้อิสรภาพแก่ราชอาณาจักรลาว จัดให้มีการประชุมรัฐสภาเพื่อร่างรัฐธรรมนูญที่จะใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ในระยะนั้นลาวยังรวมอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ต่อมาเมื่อมีการลงนามในสัญญาความตกลงกันที่ปารีส ระหว่างรัฐบาลฝรั่งเศสและรัฐบาลลาว เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ลาวจึงพ้นจากอำนาจการปกครองของฝรั่งเศสเป็นประเทศเอกราชประเทศหนึ่งในเอเชียอาคเนย์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ลาวก็ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ

วัดธาตุหลวง เวียงจันทน์

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. ให้เหตุผลว่าทำไมลาวจึงตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส

๒. หากว่าญี่ปุ่นไม่เข้ายึดครองดินแดนที่เป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสในอินโดจีน เหตุการณ์น่าจะเป็นไปอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะที่จะเกิดขึ้นในราชอาณาจักรลาว

๓. หากว่าลาวไม่ได้แตกแยกออกเป็นสองส่วน คือเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง เหตุการณ์ในราชอาณาจักรลาวน่าจะเป็นอย่างไรบ้าง

๔. โดยที่ผู้คนส่วนใหญ่ในราชอาณาจักรลาวและผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศไทย ต่างสืบเชื้อสายมาจากบรรพชนที่เป็นชนชาติไทยด้วยกัน ถ้าราชอาณาจักรลาวกับประเทศไทยรวมเป็นประเทศเดียวกันเสีย นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไร จะมีผลดีและผลเสียหายอย่างไรบ้าง

๕. ลักษณะภูมิประเทศของราชอาณาจักรลาวมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของผู้คนในประเทศนั้นอย่างไรบ้าง

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่สังเขปราชอาณาจักรลาว แสดงบริเวณต่อไปนี้ ลงหมายเลขกำกับให้ตรงกันคือ

(๑) เมืองหลวงของราชอาณาจักรลาว

(๒) เมืองที่ประทับของกษัตริย์ลาว

(๓) เมืองซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าฯ โปรดให้เจ้าราชบุตร (โย้) ปกครอง

(๔) บริเวณที่ฝรั่งเศสเข้ายึดครองเอาไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๑

๒. ค้นคว้าจากหนังสือต่างๆ ในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับประวัติของบุคคลเหล่านี้ คือ พระเชษฐาธิราช เจ้าอนุวงศ์ พระเจ้าสักรินทร์ พระเจ้าศรีสว่างวงศ์

๓. ค้นคว้าจากหนังสือต่างๆ ในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องการกู้อิสรภาพของลาว

๔. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่ายเกี่ยวกับสถานที่ โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมต่างๆ ของลาว

๕. เตรียมหัวข้อสำหรับเขียนเรียงความเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับประเทศไทย"

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. ลาวกับไทยมีเชื้อสายเดียวกัน อพยพลงมาจากจีนตอนใต้ด้วยกัน ทำไมลาวจึงแยกตั้งเป็นประเทศหนึ่งต่างหาก

๒. สิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เดิมอยู่ในราชอาณาจักรลาว ปัจจุบันนี้ตกมาอยู่ในประเทศไทย และชาวไทยถือว่าเป็นของสำคัญคู่บ้านคู่เมือง สิ่งนั้นคืออะไร ไทยได้สิ่งนั้นมาอย่างไร เมื่อใด

๓. เหตุใดเจ้าอนุวงศ์จึงยกกำลังเข้ามากวาดต้อนผู้คนในเขตไทย มีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไร

๔. ฮ่อมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในราชอาณาจักรลาวอย่างไรบ้าง

๕. ปัจจุบันนี้ประชาชนในราชอาณาจักรลาวแตกแยกกันเป็นสองพวก เกี่ยวด้วยความคิดเห็นทางการเมืองไม่ตรงกัน เรื่องนี้มีเหตุการณ์เป็นมาอย่างไรบ้าง

ไ ท ย

ล า ว

สุรินทร์

เขาพระวิหาร

อรัญประเทศ

ศรีโสภณ

นครวัด

เสียมราฐ

ทะเลสาบ

พระตะบอง

กำปงธม

แม่น้ำโขง

สตึงแตรง

จันทบุรี

ตราด

โพธิสัตว์

กำปงชะนัง

กำปงจาม

พนมเปญ

เวียดนามใต้

อ่าวไทย

กำปอต

ไซ่ง่อน

เรียม

ทะเลจีนใต้

ตอนที่ ๗ ประเทศกัมพูชา

บทที่ ๑๙

ประวัติโดยสังเขป

ประเทศกัมพูชาอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย อาณาเขตทางเหนือของประเทศนี้ติดต่อกับราชอาณาจักรลาว ทางตะวันออกติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม (หรือเวียดนามใต้) ทางใต้ของประเทศกัมพูชาเป็นทะเลใหญ่ คืออ่าวไทย พลเมืองในประเทศกัมพูชาในปัจจุบันนี้มีจำนวนราวหนึ่งในห้าของประเทศไทย พลเมืองส่วนใหญ่ในกัมพูชาเป็นชาวเขมร อีกส่วนหนึ่งเป็นคนเชื้อสายมลายู ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่มาแต่ดั้งเดิมในบริเวณนั้น นอกนั้นเป็นชาวเวียดนามและชาวจีน ซึ่งไปตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศกัมพูชา

ลักษณะทั่วไป

ลักษณะภูมิประเทศของกัมพูชาแบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือบริเวณติดต่อกับเขตแดนประเทศไทยเป็นที่ราบสูง นอกนั้นเป็นที่ราบลุ่ม ตอนกลางประเทศมีทะเลสาบใหญ่ แม่น้ำโขงไหลผ่านที่ราบตอนกลางของประเทศกัมพูชาไปออกทะเลในเขตเวียดนามใต้ เมืองพนมเปญซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศกัมพูชาตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง แม่น้ำโขงมีต้นน้ำอยู่ในทิเบต ไหลผ่านลงมาทางตะวันออกเฉียงใต้ กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับราชอาณาจักรลาว แล้วไหลผ่านเข้าไปในอาณาเขตของราชอาณาจักรลาว กัมพูชา และเวียดนามใต้ ไปออกปากอ่าวใกล้เมืองไซ่ง่อน สาขาของแม่น้ำโขงไหลเข้าไปในเขตเวียดนามก็มี ไหลเข้ามาในเขตไทยก็มี สาขาสายหนึ่งไหลไปลงทะเลสาบในกัมพูชา

ประวัติดั้งเดิม

ชนชาติเขมรโบราณหรือที่เรียกว่าพวกขอม ที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งมั่นคงอยู่ในบริเวณแหลมอินโดจีนนั้น แต่เดิมแยกกันอยู่เป็นสามพวก พวกหนึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณที่เป็นประเทศกัมพูชา และส่วนหนึ่งของประเทศสาธารณรัฐเวียดนามในปัจจุบันนี้ ดินแดนนี้เรียกว่า **"อาณาจักรพนม"** (หรือตามจดหมายเหตุของจีนเรียกว่า "ฟูนัน") พวกหนึ่งตั้งมั่นอยู่ทางเหนือขึ้นไป บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงทางภาคใต้ของราชอาณาจักรลาว เรียกว่า **"อาณาจักรเจนละ"** อีกพวกหนึ่งอยู่บริเวณริมฝั่งทะเลในประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม เรียกว่า **"อาณาจักรจามปา"**

ต่อมาอาณาจักรพนม (หรือฟูนัน) เป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้น มีชาวอินเดียเข้ามาติดต่อและตั้งบ้านเรือนอยู่ร่วมกับชาวเขมร ชาวอินเดียนำความรู้ วัฒนธรรม และศาสนาฮินดูมาเผยแพร่ ชาวอินเดียได้มาเป็นกษัตริย์ปกครองชาวเขมร จนถึงราวปลายศตวรรษที่ ๑๑ แห่งพุทธกาล อาณาจักรเจนละมีอำนาจขึ้นแทนอาณาจักรพนมแตกทำลายลง ดินแดนและผู้คนตกเข้าไปอยู่ใต้อำนาจของเจนละ ชาวเจนละเลยรับเอาแบบอย่างวัฒนธรรมของชาวอินเดียไปปฏิบัติเช่นเดียวกับชาวพนม **พระเจ้ามเหนทรวรมัน**กษัตริย์เจนละรวมอาณาจักรพนมและอาณาจักรเจนละเข้าด้วยกัน แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า "กัมพุชเทศ" ต่อมาภายหลังนิยมเรียกกันว่า "กัมพูชา" อาณาจักรกัมพูชาเป็นปึกแผ่นอยู่ได้ จนถึงราว พ.ศ. ๑๓๐๐ ก็แตกแยกออกเป็นสองส่วน คือ กัมพูชาลุ่ม และกัมพูชาดอน กัมพูชาลุ่มได้แก่บริเวณที่เป็นที่ต่ำ คืออาณาเขตประเทศกัมพูชา

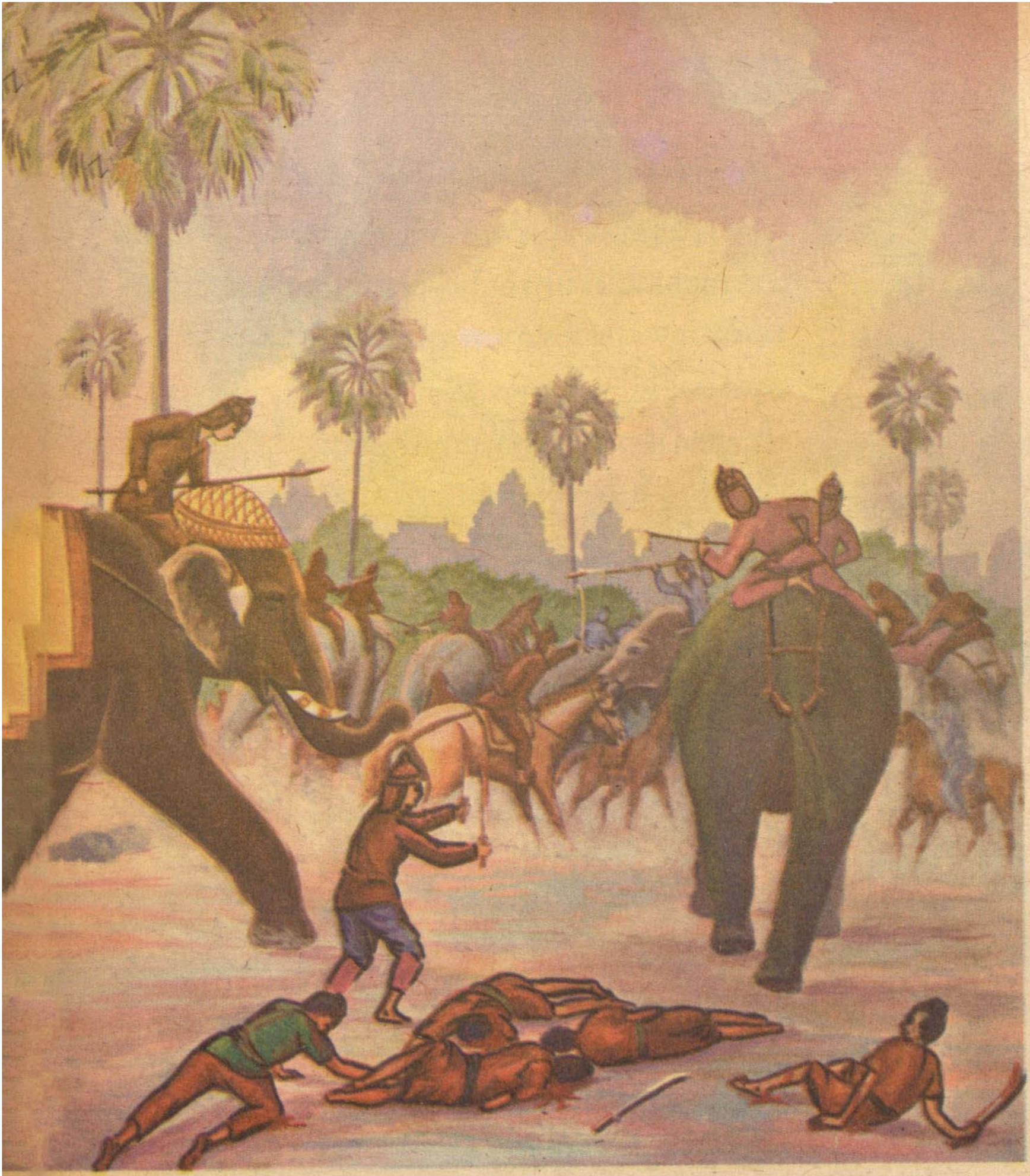

กองทัพศรีอยุธยาตีนครธมของกัมพูชา

ปัจจุบันนี้ กัมพูชาตอนคือเขตที่สูงบริเวณจังหวัดนครราชสีมา อุดรธานี ไปถึงเวียงจันทน์

กษัตริย์ที่สำคัญพระองค์หนึ่งของกัมพูชา คือ **พระเจ้าชัยวรมันที่ ๒** ซึ่งครองราชย์อยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๑๓๔๕—พ.ศ. ๑๔๑๒ พระองค์เป็นเชื้อสายกษัตริย์ชาวอินโดนีเซีย ซึ่งเข้ามามีอำนาจปกครองกัมพูชา ได้รวบรวมกัมพูชาลุ่มและกัมพูชาตอนเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ได้เป็นผู้สร้างอาณาจักรกัมพูชาขึ้นใหม่ และสร้างราชธานีขึ้นที่**นครธม** กษัตริย์องค์ต่อ ๆ มาได้ขยายอำนาจของกัมพูชาออกไปกว้างขวางมาก อาณาจักรจามปาตกเข้ามาอยู่ใต้อำนาจของกัมพูชา ระยะเวลาตอนนี้เป็นสมัยที่กัมพูชาเจริญรุ่งเรืองมาก ในรัชกาลพระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒ ได้สร้างเทวสถานพระนารายณ์ขึ้นที่นครวัด ใช้เวลาสร้างถึง ๓๐ ปี เป็นโบราณสถาน ที่แสดงถึงศิลปกรรมยอดเยี่ยมของชาวกัมพูชาสมัยนั้นให้ปรากฏมาจนทุกวันนี้

ตั้งแต่รัชกาล**พระเจ้าชัยวรมันที่ ๘** (พ.ศ. ๑๗๘๖—พ.ศ. ๑๘๓๘) เป็นต้นมา กัมพูชาเสื่อมอำนาจลง ระยะเวลาตอนนี้ชาวไทยได้ตั้งอาณาจักรสุโขทัย และเริ่มมีอำนาจมากขึ้น การที่ไทยมีอำนาจมากขึ้นทำให้กัมพูชาเสียหาย คือขาดทั้งรายได้ และกำลังคนที่จะมาบูรณะเทวสถานและสิ่งก่อสร้างต่างๆ การเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นซึ่งทำให้กัมพูชาเสื่อมอำนาจลง คือ ชาวกัมพูชาหันมานับถือพุทธศาสนา ทำให้เทวสถานและสิ่งก่อสร้างตามศาสนาฮินดูขาดการบำรุงรักษา ตั้งแต่กัมพูชาหมดอำนาจลงแล้ว มีการย้ายราชธานีกันบ่อยครั้ง บางคราวย้ายเพราะมีภัยจากการสงครามกับไทย บางคราวย้ายเพราะมีการแย่งชิงราชสมบัติกันเอง

บทที่ ๒๐

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับไทย

ครั้งโบราณกัมพูชาเคยเป็นอาณาจักรใหญ่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีอำนาจทั่วบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้มาจนถึงบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมาเมื่อชนชาติไทยอพยพลงมาตั้งหลักแหล่งอยู่มั่นคงในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา กัมพูชาก็เสื่อมอำนาจลง ไทยจึงขับไล่เขมรออกไปจากเขตแดนไทย นอกจากนี้เขมรยังมีการสู้รบกับผู้คนชาติอื่นอีก ทำให้หมดอำนาจลง กัมพูชาตกมาอยู่ใต้อำนาจของไทยเป็นเวลาหลายร้อยปี จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ. ๒๔๑๐ กัมพูชาจึงพ้นจากอำนาจของไทย และตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส กัมพูชาเพิ่งได้รับอิสรภาพหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

สมัยกรุงศรีอยุธยา

ไทยเริ่มเกี่ยวข้องกับกัมพูชามากขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (อู่ทอง) ไทยยกทัพไปตีนครธมเมื่อปี พ.ศ. ๑๘๙๕ กัมพูชาตกเข้ามาอยู่ใต้การปกครองของไทย ต่อมาในแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (สามพระยา) กัมพูชาส่งกำลังเข้ามาตีหัวเมืองไทยชายแดน ดังนั้นในปี พ.ศ. ๑๙๗๔ พระองค์จึงยกทัพไปตีกัมพูชา ทัพไทยล้อมนครธมอยู่หกเดือนก็ตีได้ พระเจ้าธรรมาโศกราชกษัตริย์กัมพูชาสิ้นพระชนม์ ไทยกวาดต้อนผู้คนชาวกัมพูชาเข้ามาไว้ในเขตไทย สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ โปรดให้ราชโอรสไปเป็นกษัตริย์ปกครองกัมพูชา แต่อยู่ได้ไม่นานก็สิ้นพระชนม์ ไทยไม่ส่งใครไปปกครองกัมพูชาอีก ต่อมาชาวกัมพูชาจึงรวบรวมกันตั้งราชธานีขึ้นใหม่ที่เมืองพนมเปญ เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๗๗

การสงครามระหว่างไทยกับกัมพูชามีอีกครั้งหนึ่งในแผ่นดินพระนเรศวรมหาราช ไทยยกทัพไปตีเมืองละแวกซึ่งเป็นเมืองหลวงของกัมพูชาสมัยนั้น นักพระสัตถากษัตริย์กัมพูชาถูกสำเร็จโทษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๓๖ หลังจากนี้แล้วไทยกับกัมพูชาไม่มีเรื่องสู้รบกันอีก จนสิ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา

สมัยกรุงธนบุรี

ในขณะที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ทางกัมพูชามีการแย่งราชสมบัติกันขึ้นระหว่างพระนารายณ์ราชา (นักองค์ตน) กับพระรามราชา (นักองค์นนท์) ต่อมาพระนารายณ์ราชาขอกำลังเวียดนามมาช่วย พระรามราชาสู้ไม่ได้จึงอพยพครอบครัวมาพึ่งไทย พระเจ้ากรุงธนบุรีให้มีหนังสือไปบอกกล่าวพระนารายณ์ราชาให้ส่งเครื่องราชบรรณาการต่อไทยดังที่กัมพูชาเคยปฏิบัติมาแต่เดิม พระนารายณ์ราชาตอบมาว่า พระเจ้ากรุงธนบุรีมิได้สืบเชื้อสายกษัตริย์จึงไม่ยอมอ่อนน้อม พระเจ้ากรุงธนบุรีจึงให้จัดทัพไปตีกัมพูชา ในปี พ.ศ. ๒๓๑๒ เมื่อตีได้เมืองพระตะบองและเสียมราฐแล้ว ทัพไทยก็กลับ ในปีต่อมาไทยยกทัพไปตีกัมพูชาอีกครั้งหนึ่ง ไทยยึดได้เมืองบันทายเพชร (หรือพุทไธเพชร) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของกัมพูชาไว้ได้ พระนารายณ์ราชาหนีไปเวียดนาม ไทยตั้งให้พระรามราชาเป็นกษัตริย์ปกครองกัมพูชา กัมพูชาจึงกลับมาขึ้นอยู่กับไทยดังแต่ก่อน ส่วนพระนารายณ์ราชานั้นต่อมาได้ปรองดองกับพระรามราชา และยอมลดพระองค์ดำรงตำแหน่งเป็นมหาอุปโยราชอยู่ ณ เมืองบันทายเพชร

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๒๘ เกิดเหตุวุ่นวายขึ้นในกัมพูชาอีก สิ้นเจ้านายที่จะปกครอง เหลือแต่นักองค์เอง ซึ่งเป็นโอรสพระนารายณ์ราชา และมีชนมายุเพียง

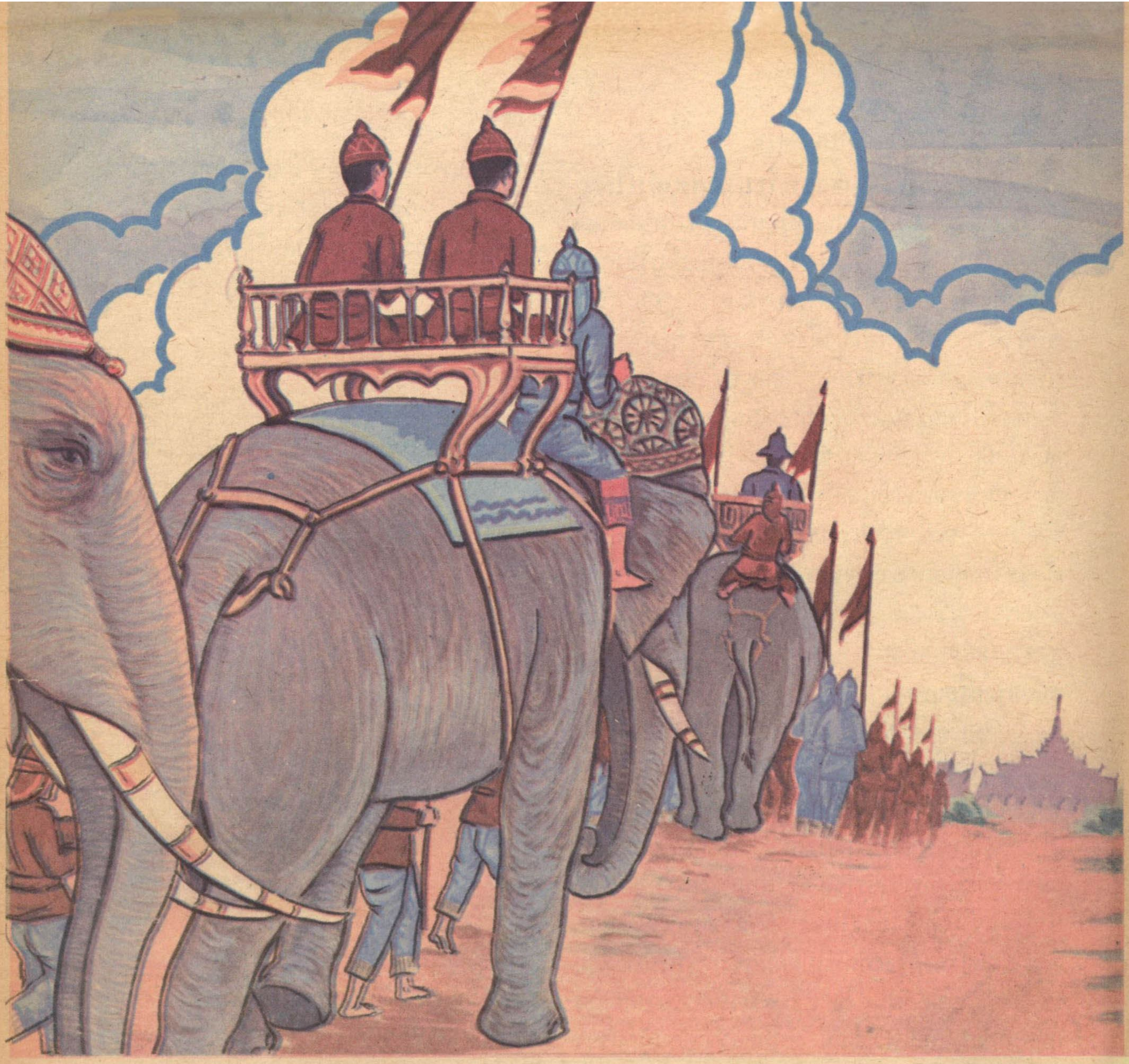

โปรดตั้งนักองค์เองออกไปครองกัมพูชา

๔ ปี นักองค์เองขึ้นเป็นกษัตริย์ มีฟ้าทะละหะ (มู) เป็นผู้สำเร็จราชการ ตอนนี้กัมพูชาไปอ่อนน้อมต่อเวียดนาม พระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดให้จัดทัพยกไปตีกัมพูชา เพื่อจะให้กรมขุนอินทรพิทักษ์โอรสเป็นกษัตริย์ปกครองกัมพูชา ทัพไทยตีได้เมืองต่าง ๆ หลายเมือง ก็พอดีเกิดการจลาจลขึ้นในกรุงธนบุรี ทัพไทย

ต้องยกกลับ

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

เหตุการณ์ทางกัมพูชาต่อมาปรากฏว่าฟ้าทะละหะ (มู) ถูกฆ่าตาย พระยายมราช (แบน) ขึ้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทน ต่อมาเกิดศึกติดเมือง พระยายมราชจึงพานักองค์เองเข้ามาพึ่งไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ ทรงรับเลี้ยงดูนักองค์เองเป็นอย่างดี ต่อมาเมื่อข้าศึกทางกัมพูชาแตกพ่ายไปแล้ว จึงโปรดให้พระยายมราชเป็นเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ไปเป็นผู้สำเร็จราชการปกครองกัมพูชาไปก่อน ต่อมาเมื่อนักองค์เองทรงเติบโตขึ้นแล้ว ได้โปรดให้อุปสมบท และจึงทรงแต่งตั้งให้เป็น**สมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดี** ไปปกครองกัมพูชา ส่วนเจ้าพระยาอภัยภูเบศรนั้นให้ครองเมืองพระตะบองและเสียมราฐ สองเมืองนี้ขึ้นต่อไทยโดยตรง กัมพูชาจึงแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ กัมพูชาส่วนในขึ้นกับไทยโดยตรง และกัมพูชาส่วนนอกซึ่งมีสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดีเป็นกษัตริย์ปกครองอยู่เป็นประเทศราชของไทย สมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดีปกครองกัมพูชาอยู่ราว ๔ ปี ก็ทิวงคต พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ ทรงแต่งตั้งนักองค์จันทร์ ซึ่งเป็นราชบุตรสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดีขึ้นเป็น**สมเด็จพระอุทัยราชา** ปกครองกัมพูชาต่อไป

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ สวรรคต สมเด็จพระอุทัยราชามิได้เสด็จเข้ามาถวายบังคมพระบรมศพ เป็นแต่ให้นักองค์สงวนซึ่งเป็นพระมหาอุปโยราชเข้ามาแทน ต่อมาไทยมีศึกพม่า สมเด็จพระอุทัยราชามิได้จัดทัพมาช่วย ขุนนางผู้ใหญ่ของกัมพูชาหลายคนซึ่งยังนับถือไทยอยู่ จึงเรียกเกณฑ์กองทัพเพื่อยกมาช่วยไทย สมเด็จพระอุทัยราชามีรับสั่งให้ประหารชีวิตขุนนางเหล่านั้นเสีย ตอนนี้กัมพูชาหันไปฝักใฝ่กับเวียดนามมากขึ้นและแตกแยกกันเป็นสองพวก พวกหนึ่งนับถือไทย คือฝ่ายพระมหาอุปโยราช พวกหนึ่งนับถือเวียดนาม คือฝ่ายสมเด็จพระอุทัยราชา ต่อมาเกิดการสู้รบกันขึ้นระหว่างชาวกัมพูชาสองพวกนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ โปรดให้ส่งกองทัพไทยไปไกล่เกลี่ย สมเด็จพระอุทัยราชากลับต่อสู้ และขอกำลังเวียดนามมาช่วย ทำให้ไทยกับเวียดนามสู้รบกันเรื่องกัมพูชาเป็นเวลาหลายปี

ต่อมาเมื่อสมเด็จพระอุทัยราชาทิวงคต เวียดนามได้สนับสนุนให้โอรสขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองกัมพูชาและส่งคนมาเป็นผู้สำเร็จราชการ ชาวกัมพูชาที่ไม่ยอมอ่อนน้อมต่อเวียดนามพากันหนีมาพึ่งไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า ฯ พระองค์โปรดให้**นักองค์ด้วง** ซึ่งเป็นเชื้อสายพระมหาอุปโยราช (นักองค์สงวน) เข้ามาประทับอยู่ที่กรุงเทพ ฯ ต่อมาได้มีการสู้รบกันอีกระหว่างไทยกับเวียดนามเรื่องกัมพูชา ที่สุดก็ตกลงกันได้ว่าไทยกับญวนจะร่วมดูแลเขมรส่วนนอก พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอภิเษกนักองค์ด้วงเป็นกษัตริย์ปกครองกัมพูชา ทรงพระนามว่า **สมเด็จพระหริรักษ์รามาอิศราธิบดี**

สมเด็จพระหริรักษ์ ฯ ให้โอรส คือนักองค์ราชาวดีเข้ามาถวายตัวอยู่ในกรุงเทพ ฯ จนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ จึงกลับไปอยู่กัมพูชา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๐๓ นักองค์ราชาวดีได้ขึ้นครองราชย์ต่อจากพระบิดา ทรงพระนามว่า **สมเด็จพระนโรดมพรหมบริรักษ์** กัมพูชาส่วนนอกยังคงอยู่ใต้อำนาจของไทยต่อมาได้เพียง ๓ ปี ก็ตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส

บทที่ ๒๑
กัมพูชาตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส และการได้เอกราช

เมื่อสมเด็จพระนโรดมพรหมบริรักษ์ขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองกัมพูชาได้ไม่นาน ก็มีเรื่องวิวาทกับพวกอนุชา ถึงกับมีการสู้รบกันขึ้น สมเด็จพระนโรดมสู้ไม่ได้ จึงเสียเมืองอุดงฤาชัย ซึ่งเป็นเมืองหลวงของกัมพูชาในขณะนั้นให้แก่ฝ่ายศัตรู พระองค์หนีมาประทับอยู่ที่เมืองพระตะบอง ต่อมาจึงเข้ามากรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า ฯ โปรดให้จัดทัพไปช่วยปราบกบฏให้ และให้สมเด็จพระนโรดมพรหมบริรักษ์กลับไปครองราชย์อยู่ที่อุดงฤาชัยตามเดิม

ความตกลงระหว่างไทยกับฝรั่งเศสเรื่องกัมพูชา

เมื่อฝรั่งเศสขยายอำนาจเข้าไปในเวียดนาม และได้ปกครองดินแดนของชาวเวียดนามแล้ว ฝรั่งเศสถือว่าตนมีอำนาจเหนือกัมพูชา ซึ่งเคยอยู่ใต้อำนาจเวียดนามมาก่อน ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๐๖ ฝรั่งเศสจึงส่งกำลังเข้าไปในกัมพูชา บังคับให้สมเด็จพระนโรดม-พรหมบริรักษ์ทำสัญญาอยู่ใต้อารักขาของฝรั่งเศส

ในการทำสัญญาเข้าอยู่ใต้การปกครองของฝรั่ง-ไทยส่งทัพไปช่วยปราบกบฏให้เขมรในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า ฯ

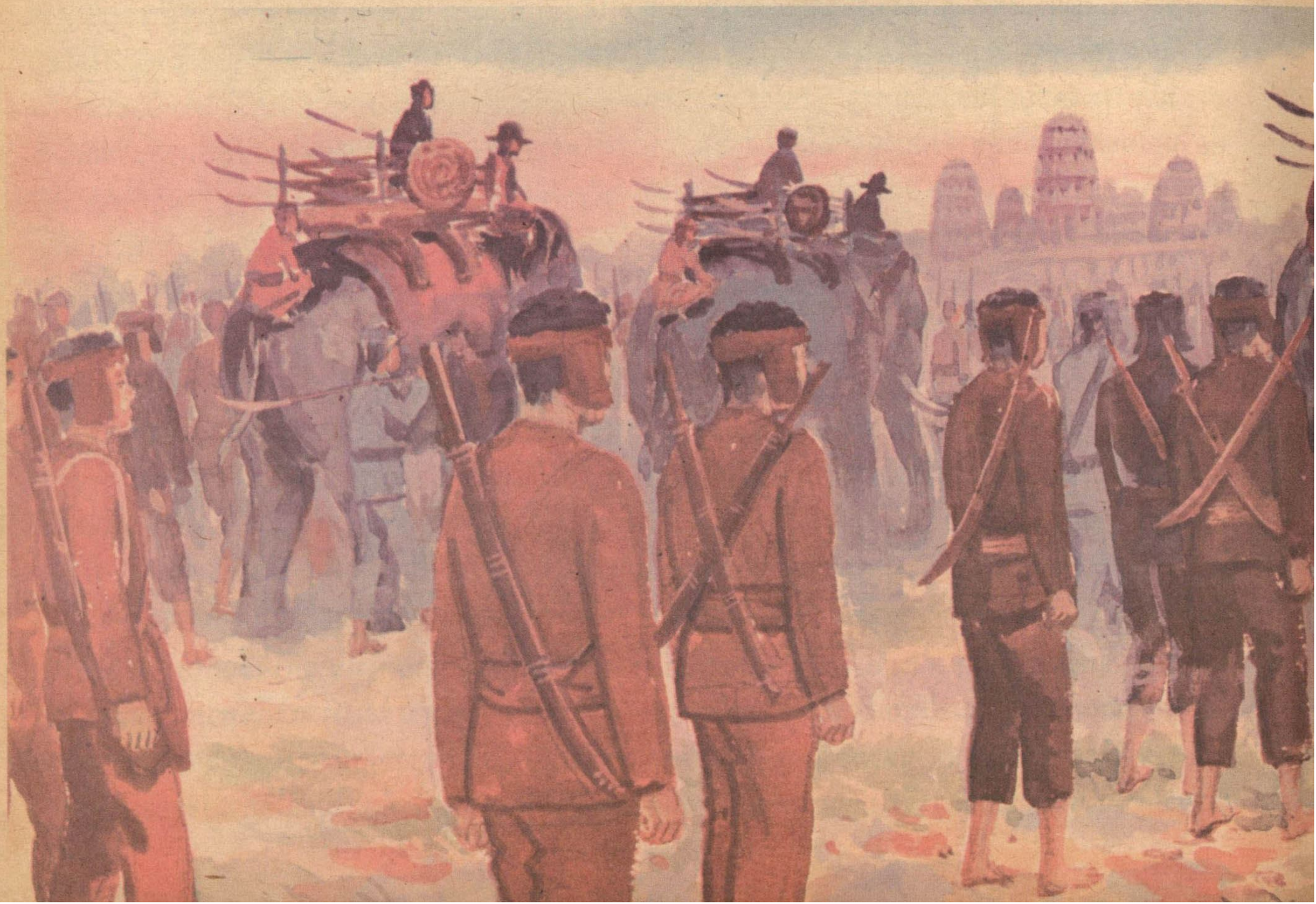

เศสครั้งนั้น สมเด็จพระนโรดม ฯ ทรงมีหนังสือมากราบบังคมทูลต่อมาภายหลังว่าทำไปด้วยการถูกบังคับ ไม่สามารถขัดขวางทัดทานได้ ต่อมาฝรั่งเศสใช้อิทธิพลบังคับให้ไทยตกลงทำสัญญายกกัมพูชาให้อยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ตามสัญญาฉบับนั้นซึ่งลงนามเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๑๐ มีความสำคัญคือ ไทยรับรู้อำนาจปกครองของฝรั่งเศสเหนือกัมพูชา เป็นอันว่าฝรั่งเศสได้ปกครองดินแดนของชาวกัมพูชา ที่เรียกว่ากัมพูชาส่วนนอกโดยเด็ดขาดตั้งแต่นั้นมา ส่วนดินแดนที่เรียกว่ากัมพูชาส่วนในนั้นยังอยู่ในความ

ปกครองของไทย ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๔๗ แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ฯ ฝรั่งเศสบีบบังคับไทยให้ทำสัญญามอบมณฑลบูรพา (ซึ่งประกอบด้วยเมืองพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ) ให้แก่ฝรั่งเศส เป็นอันว่ากัมพูชาทั้งสองส่วนตกไปอยู่ใต้อำนาจการปกครองของฝรั่งเศสโดยสิ้นเชิง

กัมพูชาสมัยอยู่ใต้อำนาจฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสยอมให้กัมพูชามีกษัตริย์เป็นประมุขของประเทศได้ตามเดิม แต่อำนาจในการปกครองประเทศนั้นอยู่ที่ผู้สำเร็จราชการของฝรั่งเศส ซึ่งประจำอยู่ที่กรุงพนมเปญ ผู้สำเร็จราชการของฝรั่งเศสผู้นี้ขึ้นต่อผู้สำเร็จราชการที่ประจำอยู่ที่ไซ่ง่อน ในประเทศเวียดนามอีกชั้นหนึ่ง

กษัตริย์กัมพูชาซึ่งเป็นประมุขของชาวกัมพูชาต่อจากสมเด็จพระนโรดมพรหมบริรักษ์ คือ สมเด็จพระศรีสวัสดิ์ สมเด็จพระมณีวงศ์ และสมเด็จพระนโรดมสีหนุ

การได้อิสรภาพ

เมื่อสงครามโลกเกิดขึ้นในปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ทางด้านทวีปเอเชีย ญี่ปุ่นเข้ายึดครองดินแดนที่อยู่ในอำนาจการปกครองของฝรั่งเศสทางด้านอินโดจีน ญี่ปุ่นปล่อยให้ชาวกัมพูชามีส่วนในการปกครองบ้านเมืองของตนเองได้ รัฐบาลกัมพูชาที่จัดขึ้นตอนนั้นมี **ซันงอกทัน** เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาเมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้และหมดอำนาจลงแล้ว ได้มีการออกเสียงในกัมพูชาให้กัมพูชาเป็นเอกราช พ้นจากอำนาจการปกครองของฝรั่งเศส แต่เมื่อสงครามโลกยุติลงแล้ว ฝรั่งเศสเข้าไปมีอำนาจปกครองกัมพูชาไว้ตามเดิม รัฐบาลใหม่ของกัมพูชาได้ลงนามกับรัฐบาลฝรั่งเศสเมื่อวันที่๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๙ รับรองว่าฝรั่งเศสมีอำนาจในการปกครอง

กัมพูชาดังเช่นสมัยก่อนญี่ปุ่นเข้ายึดครอง

ต่อมาในวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญสำหรับเป็นหลักในการปกครองประเทศ กัมพูชามีกษัตริย์เป็นประมุข มีคณะรัฐมนตรีและมีรัฐสภา ตอนนี้ชาวกัมพูชามีส่วนในการปกครองบ้านเมืองของตนเองได้ แต่ว่ายังไม่เป็นประเทศเอกราช

กัมพูชาได้รับเอกราชสมบูรณ์ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. เหตุใดกัมพูชาซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองมาก จึงเสื่อมอำนาจลงในระยะต่อมา

๒. หากว่าเจ้านายที่มีอำนาจปกครองกัมพูชาไม่แตกสามัคคีกัน เหตุการณ์ในกัมพูชาจะเป็นอย่างไรบ้าง ในระยะเวลาก่อนตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส

๓. ถ้ากัมพูชายังรวมอยู่ในเขตประเทศไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ เหตุการณ์จะเป็นไปในลักษณะใด

๔. ที่กล่าวว่า "การที่ชาวเขมรหันมานับถือพุทธศาสนาตามแบบอย่างชาวไทย ทำให้บ้านเมืองทรุดโทรมลง เพราะสิ้นก่อสร้างต่าง ๆ ตามศาสนาฮินดูขาดการบำรุงรักษา" นั้น นักเรียนมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร

๕. หากว่าไทยไม่ยอมลงนามในสัญญายกกัมพูชาให้แก่ฝรั่งเศสในปี พ.ศ. ๒๔๑๐ นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไรต่อไป

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่สังเขปประเทศกัมพูชาและบริเวณใกล้เคียง แล้วแสดงอาณาเขตบริเวณเหล่านี้ คือ อาณาจักรพนม อาณาจักรเจนละ และอาณาจักรจามปา

๒. ในแผนที่สังเขปนั้น ให้แสดงที่ตั้งของเมืองเหล่านี้ ลงหมายเลขกำกับไว้ให้ตรงกัน คือ (๑) ราชธานีของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๒ (๒) เมืองหลวงปัจจุบันของประเทศกัมพูชา (๓) เมืองซึ่งไทยขอให้เจ้าพระยาอภัยภูเบศรปกครอง (๔) ราชธานีของกัมพูชาสมัยสมเด็จพระนโรดมพรหมบริรักษ์

๓. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่ายเกี่ยวกับสถานที่ โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวกัมพูชา

๔. ค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้ เกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลเหล่านี้ คือ ชัยวรมันที่ ๒ นโรดมสีหนุ อภัยภูเบศร ซันงอกทัน

๕. เตรียมหัวข้อสำหรับเขียนเรียงความเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับไทย"

ช่วยกันค้นและหาคำตอบ

๑. เหตุใดวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของกัมพูชาในสมัยโบราณจึงเป็นแบบอย่างวัฒนธรรมของชาวอินเดีย

๒. กัมพูชาลุ่มกับกัมพูชาดอน มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร

๓. เมืองเหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับประเทศไทย คือ พระตะบอง เสียมราฐและศรีโสภณ

๔. มีผู้กล่าวว่า "กัมพูชามิได้ตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศสในคราวเดียวหมดทั้งประเทศ" ให้ช่วยกันหาคำตอบมาอธิบายให้ชัดเจน

๕. "มณฑลบูรพา" คือดินแดนบริเวณส่วนใดของกัมพูชา มีเหตุการณ์เกี่ยวข้องอย่างไรกับประวัติความเป็นมาของประเทศไทย

ตอนที่ ๘ ประเทศเวียดนามเหนือ และประเทศเวียดนามใต้

บทที่ ๒๒
ประวัติโดยสังเขป

ประเทศเวียดนามเหนือและประเทศเวียดนามใต้อยู่ถัดออกไปทางทิศตะวันออกของประเทศไทย มีราชอาณาจักรลาวคั่นอยู่ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเหนือ และมีประเทศกัมพูชาคั่นอยู่ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามใต้ ประเทศเวียดนามเหนือมีชื่อเรียกตามทางราชการว่า **"สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม"** ประเทศเวียดนามใต้ มีชื่อเรียกตามทางราชการว่า **"สาธารณรัฐเวียดนาม"** พลเมืองส่วนใหญ่ในประเทศทั้งสองนี้ เป็นชาวเวียดนาม (หรือที่มักเรียกกันว่า ชาวญวน) คนพวกอื่นที่อยู่ร่วมกับชาวเวียดนามได้แก่ ชาวจีน นอกนั้นก็มีชาวไทย ชาวแม้ว และอื่นๆ

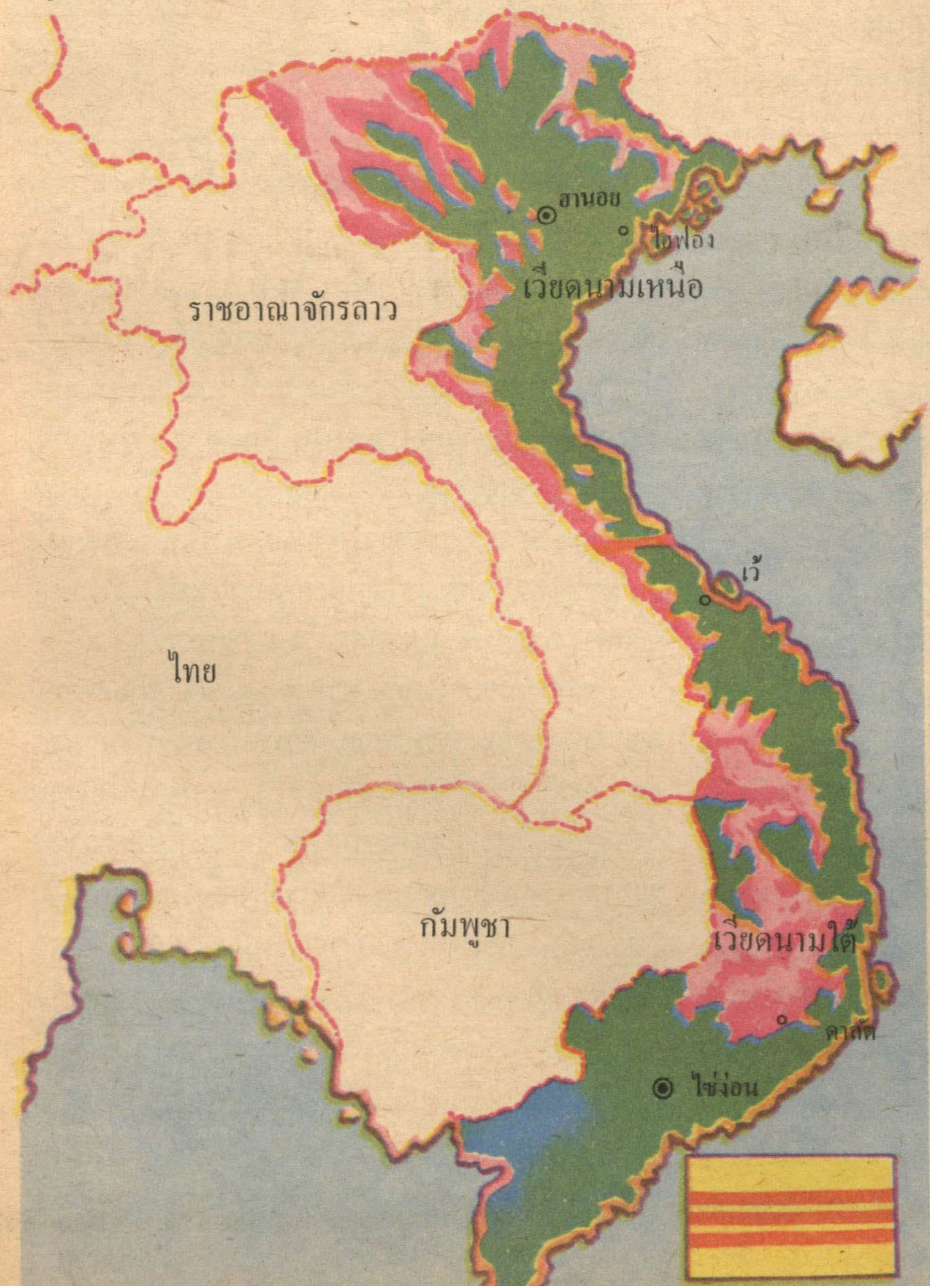

ลักษณะทั่วไป

อาณาเขตประเทศเวียดนามเหนือ ทางเหนือติดต่อกับเขตประเทศจีน และทางตะวันตกมีพืดเขายาวกั้นเขตแดนติดต่อกับราชอาณาจักรลาว ทางทิศตะวันออกเป็นฝั่งทะเล ทางใต้จดเส้นขนานที่ ๑๗ ใต้เส้นขนานที่ ๑๗ ลงมาเป็นอาณาเขตของประเทศเวียดนามใต้ ทางทิศตะวันออกและทางใต้ของประเทศนี้เป็นฝั่งทะเล ทางทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศกัมพูชาและราชอาณาจักรลาว

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของประเทศทั้งสองนี้เป็นที่แคบยาวริมฝั่งทะเล แม่น้ำแดงเป็นแม่น้ำสำคัญอยู่ในเขตเวียดนามเหนือ แม่น้ำโขงซึ่งมีต้นน้ำอยู่ในทิเบต ไหลผ่านอาณาเขตของราชอาณาจักรลาวและประเทศกัมพูชาไปออกปากอ่าว ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของเวียดนามใต้ เมืองสำคัญได้แก่ **ฮานอย** ซึ่งเป็นเมืองหลวงของเวียดนามเหนือ และ **ไซ่ง่อน** ซึ่งเป็นเมืองหลวงของเวียดนามใต้

การตั้งถิ่นฐานของชาวเวียดนาม

พลเมืองซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นอาณาเขตประเทศเวียดนามเหนือและประเทศเวียดนามใต้ ส่วนใหญ่ได้แก่ชาวเวียดนาม (หรือชาวญวน) ชาวเวียดนามเหล่านี้แต่เดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ในอาณาเขตตอนใต้ของประเทศจีน เมื่อหลายพันปีมาแล้วคนเหล่านี้ได้อพยพลงมาตั้งมั่นอยู่ในบริเวณเวียดนามเหนือ (หรือที่เรียกว่าตังเกี๋ย) แล้วจึงขยายเขตลงมาทางใต้ ระหว่างนี้ชาวเวียดนามได้สู้รบกับชาวจีนและตกอยู่ใต้อำนาจของชาวจีน แม้บางครั้งชาวเวียดนามจะตั้งตัวเป็นอิสระขึ้นได้ ไม่นานก็ตกไปอยู่ใต้อำนาจของจีนอีก ชาวเวียดนามตกอยู่ใต้อำนาจของชาวจีนเป็นเวลานับพันปี ชาวเวียดนามจึงมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่คล้ายคลึงจีนมาก

บริเวณที่ชาวเวียดนามเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่นั้นเป็นที่อยู่ของพวกเขมร จามปา และมลายู อยู่มาก่อน จึงมีการสู้รบกันระหว่างชาวเวียดนามกับเจ้าของถิ่น มีแพ้มีชนะ จนในที่สุดเวียดนามเป็นฝ่ายมีชัย ตั้งมั่นอยู่ในบริเวณนี้ได้ ชนชาติที่เราเรียกว่าชาวเวียดนามหรือชาวญวนในปัจจุบันนี้ จึงเป็นชาติผสมในหมู่ชนชาติเวียดนามเดิม ชาวจีน ชาวมลายู ชาวจามปาและชาวเขมร

อาณาจักรแรกของเวียดนามคือ "นามเวียด" ซึ่งตั้งมั่นเป็นอิสระไม่ขึ้นกับจีน เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๓๐๐ อาณาเขตส่วนใหญ่อยู่ในเวียดนามเหนือ (คำว่านามเวียดต่อมาภายหลังได้กลายมาเป็นเวียดนามไป) ต่อมาเมื่อราว พ.ศ. ๔๐๐ เวียดนามตกไปเป็นเมืองขึ้นของจีนอีก และตกเป็นเมืองขึ้นของจีนตลอดมากว่าพันปี การที่ชาวจีนเข้ามาปกครองชาวเวียดนาม ทำให้ชาวเวียดนามรับเอาวัฒนธรรมของชาวจีนมาปฏิบัติ เป็นต้นว่า ภาษา ศาสนา ประเพณี และศิลปะวิทยาการต่างๆ

ต่อมาเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๑๔๘๒ เวียดนามมีอำนาจขึ้นได้อีก จึงตั้งตัวเป็นอิสระไม่ขึ้นกับจีน และขยายอำนาจเข้าปกครองดินแดนซึ่งพวกจามปาครอบครองอยู่ ชาวเวียดนามขับไล่ชาวจามปาให้ถอยร่นลงมาทางใต้ ตอนนี้เวียดนามเข้มแข็งมากขึ้น แม้ว่าในราว พ.ศ. ๑๙๕๐ กองทัพจีนยกมาตีเวียดนามเหนือ (หรือตังเกี๋ย) ได้ ต่อมาไม่นานเวียดนามก็ตั้งตัวเป็นอิสระได้อีก และขยายเขตลงมาทางใต้ เข้าครอบครองบริเวณที่พวกจามปาเคยเป็นใหญ่ไว้ได้ทั้งหมด การขับไล่อำนาจจีนไปได้หมดและการรวมจามปาเข้าไว้ในอาณาเขตเวียดนาม แสดงว่าเวียดนามสมัยนั้นมั่นคงมากแล้ว

การแบ่งแยกประเทศ

เวียดนามสมัยนั้นมีกษัตริย์ปกครองอยู่ที่ฮานอย แต่อำนาจในการปกครองบ้านเมืองโดยแท้จริงนั้นอยู่ที่ข้าราชการผู้ใหญ่สองตระกูล คือ ตระกูลตรินห์กับตระกูลเหงียน ตระกูลทั้งสองนี้พยายามแข่งอำนาจเหนือกันตลอดมา ในที่สุดอาณาเขตเวียดนามจึงแบ่งออกเป็นสองภาค ภาคเหนืออยู่ในอำนาจของตระกูลตรินห์ มีศูนย์กลางอยู่ที่ฮานอย ภาคใต้อยู่ในอำนาจของตระกูลเหงียน มีศูนย์กลางอยู่ที่เว้

ต่อมาชาวเวียดนามทางภาคใต้ขยายอาณาเขตเข้ามาในดินแดนของชาวเขมร ได้ครอบครองบริเวณที่เรียกว่า "โคจินจีน" ซึ่งมีเมืองไซ่ง่อนเป็นเมืองสำคัญ บริเวณนี้มีชาวเขมรและชาวมลายูอยู่ปนกัน เมื่อเวียดนามมีอำนาจเหนือดินแดนบริเวณนี้ จึงส่งทหารมาควบคุม ต่อมาในราวปี พ.ศ. ๒๒๒๓ มีชาวจีนพากันอพยพหนีภัยจากประเทศจีนเข้ามาอยู่ในเวียดนาม ชาวจีนเหล่านี้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ นานเข้าชาวจีนเหล่านี้ได้กลายเป็นเวียดนามไปหมด

การรวมเป็นอาณาจักรเดียวกัน

เมื่อราวปี พ.ศ. ๒๓๑๖ พวกโจรไตซอน (หรือไกเซิน) ได้ก่อการจลาจลขึ้นในเขตเวียดนามใต้ พวกนี้ก่อการกบฏและเข้ายึดกรุงเว้ไว้ได้ พวกไตซอนจึงตั้งตัวขึ้นเป็นใหญ่ในเขตนี้ ต่อมาไม่นานพวกไตซอนก็รุกเข้าไปในเวียดนามเหนือและตีได้เมืองฮานอย พวกไตซอนซึ่งเป็นพวกโจรมาก่อนก็ได้เป็นใหญ่ปกครองดินแดนประเทศเวียดนามทั้งหมด ในราวปี พ.ศ.๒๓๒๘

เมื่อกบฏไตซอนมีอำนาจเข้าแย่งชิงราชบัลลังก์ไปจากกษัตริย์เวียดนามนั้น เจ้านายตระกูลเหงียนคนหนึ่งชื่อ **เหงียนอานห์** (หรือที่ไทยเรียกว่าองเชียงสือ) ได้หนีเข้ามาเมืองไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงให้ความอุปการะ ไทยจัดกองทัพส่งไปปราบกบฏไตซอนแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาเหงียนอานห์จึงกลับไปเวียดนาม

เหงียนอานห์รวบรวมกำลังชาวเวียดนาม และได้รับความช่วยเหลือจากชาวฝรั่งเศส ซึ่งเข้าไปตั้งหลักแหล่งอยู่ในเวียดนามในสมัยนั้น มีการสู้รบกับพวกไตซอนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๓๐ เป็นต้นมา กองทัพของเหงียนอานห์ตีได้เมืองต่างๆหลายเมือง คือ ไซ่ง่อน เว้ และตูราน และรุกขึ้นไปทางเหนือ ตีได้ฮานอยใน ปี พ.ศ.๒๓๔๕ เหงียนอานห์ตั้งตัวขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองชาวเวียดนามทั้งหมด ทรงพระนามว่า **พระเจ้าญาลอง**

พระเจ้าญาลองโปรดปรานพวกฝรั่งเศสมาก เพราะได้เป็นกำลังสำคัญในการปราบกบฏไตซอนและช่วยให้พระองค์ขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองเวียดนาม พวกบาทหลวงฝรั่งเศสได้รับอนุญาตให้เผยแพร่คริสต์ศาสนาได้ทั่วไป เมื่อสิ้นรัชสมัยพระเจ้าญาลองเป็นต้นมา ความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันระหว่างชาวเวียดนามกับชาวฝรั่งเศสลดหย่อนลง เนื่องด้วยฝรั่งเศสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองของชาวเวียดนาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๐๒ เป็นต้นมา ฝรั่งเศสส่งกำลังเข้ายึดเมืองต่าง ๆ ของชาวเวียดนาม และที่สุดในปี พ.ศ. ๒๔๒๖ ฝรั่งเศสก็ได้ครอบครองดินแดนของชาวเวียดนามทั้งหมด ชาวเวียดนามตกอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศสตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงได้รับเอกราชตั้งเป็นอิสระขึ้นได้ใหม่ แต่แบ่งแยกกันเป็นสองประเทศ คือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (หรือเวียดนามเหนือ) และประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม (หรือเวียดนามใต้)

บทที่ ๒๓

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทย

ในสมัยกรุงสุโขทัยและสมัยกรุงศรีอยุธยา กล่าวได้ว่าเวียดนามกับไทยไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อกันแต่อย่างใด เพราะไม่มีเหตุการณ์ใดที่ชักนำให้ประเทศทั้งสองเข้ามาเกี่ยวข้องกัน จนถึงสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ เวียดนามกับไทยจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนามประการหนึ่ง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศกัมพูชาอีกประการหนึ่ง

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนาม

เมื่อกบฏไตซอนก่อการจลาจลขึ้นในเวียดนามและยึดกรุงเว้ไว้ได้ เจ้านายตระกูลเหงียนคนหนึ่งไทยเรียกชื่อว่า **องเชียงซุน** ได้หนีเข้ามาพึ่งไทยในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ต่อมาองเชียงซุนถูกกล่าวหา

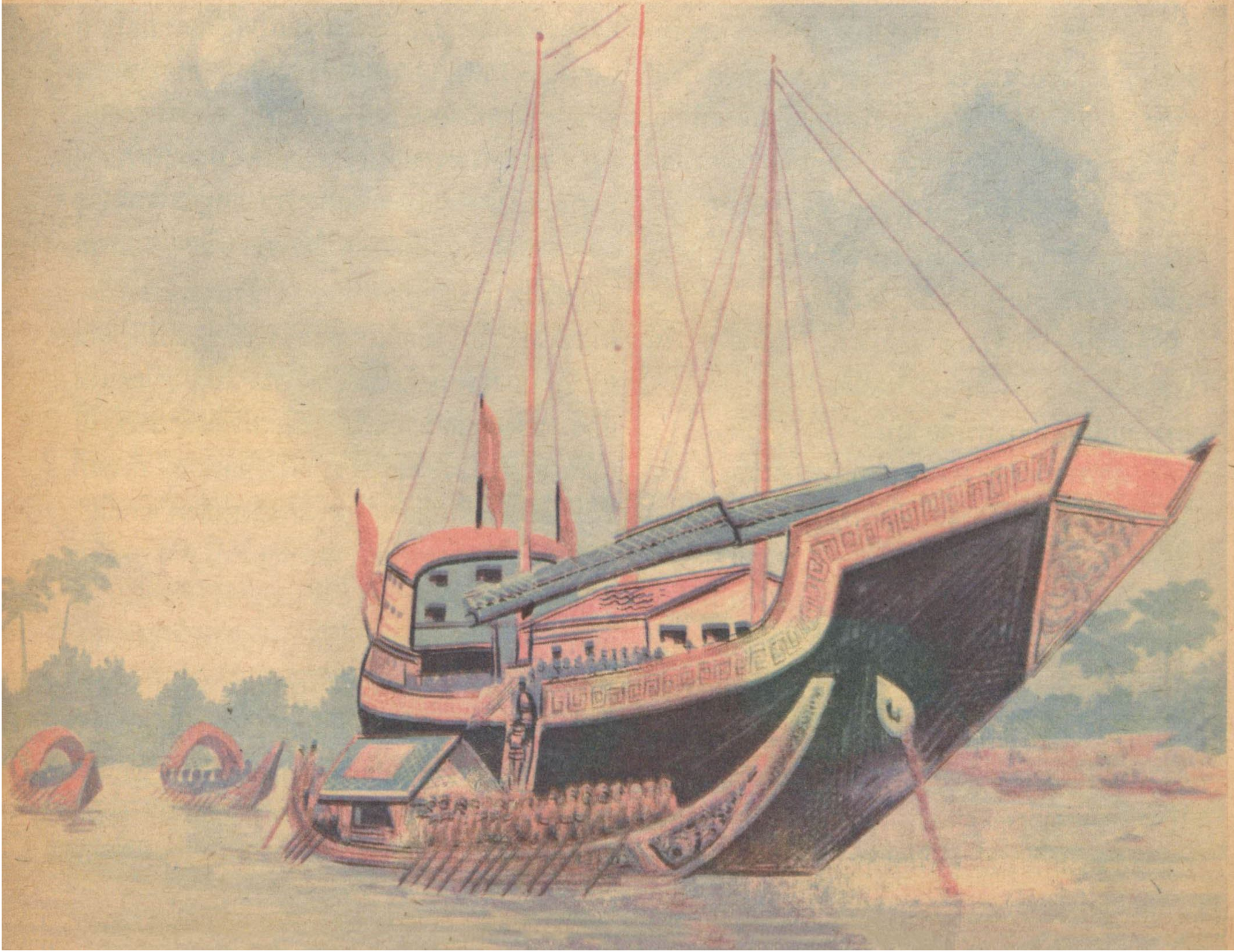

พระเจ้าญาลองมีพระราชสาส์นมาขอเมืองบันทายมาศ

ว่าไม่สวามิภักดิ์ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีมีรับสั่งให้ประหารชีวิตเสีย

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ **เหงียนอานห์** (หรือที่ไทยเรียกว่าองเชียงสือ) ซึ่งเป็นหลานขององเชียงซุน ไม่สามารถต้านทานกำลังของพวกไตซอนได้ หลังจากที่พยายามรวบรวมกำลังต่อสู้อยู่ที่เมืองไซ่ง่อน จึงเข้ามาพึ่งไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ ทรงรับเลี้ยงดูเป็นอย่างดี และยังได้โปรดให้จัดกองทัพออกไปช่วยตีเมืองไซ่ง่อนคืนให้แก่องเชียงสือถึงสองครั้งด้วยกัน คือ ในปี พ.ศ.๒๓๒๖ และในปี พ.ศ. ๒๓๒๗ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะพวกไตซอนมีกำลังเข้มแข็งมาก และไทยมีภาระต้องทำสงครามรบพุ่งกับพม่าอยู่ ไม่สามารถจัดรวบรวมเป็นกองทัพใหญ่ส่งไปได้ องเชียงสือเห็นว่าหมดโอกาสที่จะขอกองทัพไทยไปช่วยได้ จึงลอบหนีไปและเขียนหนังสือทูลลาไว้ ในระหว่างที่องเชียงสือกลับไปรวบรวมกำลังกู้บ้านกู้เมืองของตนนั้น ไทยก็ยังให้ความช่วยเหลือจัดส่งอาวุธและเสบียงอาหารไปให้ เมื่อองเชียงสือได้เป็นพระเจ้าญาลองปกครองเขตประเทศเวียดนามทั้งหมดได้แล้ว ไทยกับเวียดนามก็มีสัมพันธไมตรีต่อกันเป็นอย่างดี

เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับประเทศกัมพูชา

เมื่อสิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ พระเจ้าญาลองแห่งเวียดนามแต่งทูตสองคณะมายังกรุงเทพ ฯ คณะหนึ่งเพื่อถวายบังคมพระบรมศพ คณะหนึ่งเพื่อถวายบังคมพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ คราวนี้พระเจ้าญาลองมีราชสาส์นมาขอเมืองบันทายมาศ (หรือพุทไธมาศ) ซึ่งอยู่ในเขตกัมพูชา เป็นเมืองอยู่ริมทะเล ติดต่อระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาไปมาถึงกันได้สะดวก ไทยไม่ประสงค์จะเป็นอริกับเวียดนาม จึงยกเมืองนี้ให้เวียดนามไป

ในตอนปลายรัชกาลพระเจ้าญาลอง เวียดนามพยายามแผ่อำนาจเข้าไปในกัมพูชา เจ้านายซึ่งปกครองประเทศกัมพูชาสมัยนั้นแตกสามัคคีกัน แยกเป็นสองพวก พวกหนึ่งยังจงรักภักดีต่อไทย อีกพวกหนึ่งไปฝักใฝ่กับเวียดนามและขอกำลังเวียดนามมาให้ความคุ้มครอง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ โปรดให้จัดกองทัพไทยยกไปไกล่เกลี่ยให้เจ้านายเขมรทั้งสองพวกนั้นคืนดีกันเสีย เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๓๔๕ เจ้านายเขมรที่ฝักใฝ่กับเวียดนามขัดขืน หนีไปอยู่ในเขตเวียดนาม ไทยไม่ต้องการเป็นศัตรูกับเวียดนาม จึงตกลงกันให้ **สมเด็จพระอุทัยราชา** ปกครองกัมพูชาอยู่ที่เมืองพนมเปญ

ในรัชกาลพระเจ้ามินมาง เวียดนามสนับสนุนให้ **เจ้าอนุวงศ์** ผู้ครองเวียงจันทน์แข็งอำนาจต่อไทย ซึ่งมีอำนาจปกครองเหนือประเทศลาวอยู่ในสมัยนั้น เมื่อไทยยกกำลังไปปราบเวียงจันทน์ เจ้าอนุวงศ์หนีไปในเขตเวียดนาม เวียดนามให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี สัมพันธไมตรีอันดีต่อกันระหว่างไทยกับเวียดนามจึงเสื่อมคลายลง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๗๔ ไทยจัดกองทัพบกยกไปขับไล่กำลังเวียดนามในกัมพูชา และจัดกองทัพเรือยกไปตีหัวเมืองของชาวเขมรและชาวเวียดนามแถบชายทะเล การสู้รบครั้งนี้ไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบจึงถอนกำลังกลับ เวียดนามจึงมีอำนาจเหนือกัมพูชามากยิ่งขึ้น ไทยกับเวียดนามมีการสู้รบกันต่อมาอีกหลายครั้งเกี่ยวกับเรื่องกัมพูชา เป็นเวลาช้านานถึง ๑๔ ปี ที่สุดตกลงกันได้โดยกัมพูชาตกมาอยู่ภายใต้การปกครองของไทยตามเดิม

ฝรั่งเศสพยายามส่งกำลังเข้ายึดเมืองเว้

บทที่ ๒๔
เวียดนามตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส และการได้เอกราช

การที่ฝรั่งเศสมีส่วนช่วยเหลือปราบกบฏไตซอน ทำให้ฝรั่งเศสเข้าไปมีอิทธิพลอยู่ในเวียดนาม ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองของชาวเวียดนามมากขึ้น ชาวเวียดนามก็ไม่พอใจ นอกจากนี้ยังมีกรณีบาดหมางกันขึ้นระหว่างชาวเวียดนามกับชาวฝรั่งเศสเกี่ยวกับเรื่องศาสนา เป็นเหตุให้ไมตรีที่มีต่อกันเป็นอย่างดีในสมัยพระเจ้าญาลองนั้นลดหย่อนลง ในรัชกาล**พระเจ้ามินมาง** ซึ่งครองราชย์ต่อจากพระเจ้าญาลอง ชาวฝรั่งเศสถูกลงโทษถึงตายหลายคน รวมทั้งชาวเวียดนามที่นับถือศาสนาคริสต์ด้วย ในรัชกาล**พระเจ้าเถี่ยวตรี** ต่อจากพระเจ้ามินมาง เหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นหลายครั้ง ฝรั่งเศสพยายามส่งกำลังเข้าไปยึดเมืองเว้ โดยอ้างว่าเพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของชาวฝรั่งเศส แต่เวียดนามต้านทานไว้ได้

ฝรั่งเศสเข้ายึดครองเวียดนามใต้

ในรัชกาลพระเจ้าตือดึก (พ.ศ. ๒๓๙๐—๒๔๒๖) ชาวฝรั่งเศสยังคงถูกเบียดเบียนอยู่เช่นเดิม ฝรั่งเศสส่งกำลังมารบเวียดนามหลายครั้ง แต่ก็ไม่เกิดผลอันใด ฝรั่งเศสคงยึดได้หัวเมืองชายทะเลบางเมืองเท่านั้น นอกจากนั้นจีนซึ่งเคยมีอิทธิพลเหนือชาวเวียดนาม ยังสนับสนุนจะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเวียดนามด้วย จึงทำให้ชาวเวียดนามกระทำการทารุณต่อชาวฝรั่งเศสหนักมือขึ้นอีก ดังนั้นฝรั่งเศสจึงส่งทัพใหญ่เข้าตีเวียดนาม ฝรั่งเศสตีได้เมืองไซ่ง่อนเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๒ และตีเมืองต่าง ๆ ได้อีกหลายเมือง เวียดนามจึงขอทำสัญญา

สงบศึกกับฝรั่งเศส ตามสัญญาสันติภาพ ซึ่งลงนามเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๐๕ เวียดนามถูกบังคับให้ยกเมืองไซ่ง่อน และเมืองอื่นๆ บริเวณนั้นให้แก่ฝรั่งเศส และยอมเสียค่าปรับให้ด้วย พร้อมทั้งรับรองว่าจะไม่รังเกียจคริสต์-ศาสนา เวียดนามต้องเปิดเมืองท่าให้ฝรั่งเศสเข้าไปค้าขายอีกหลายเมือง

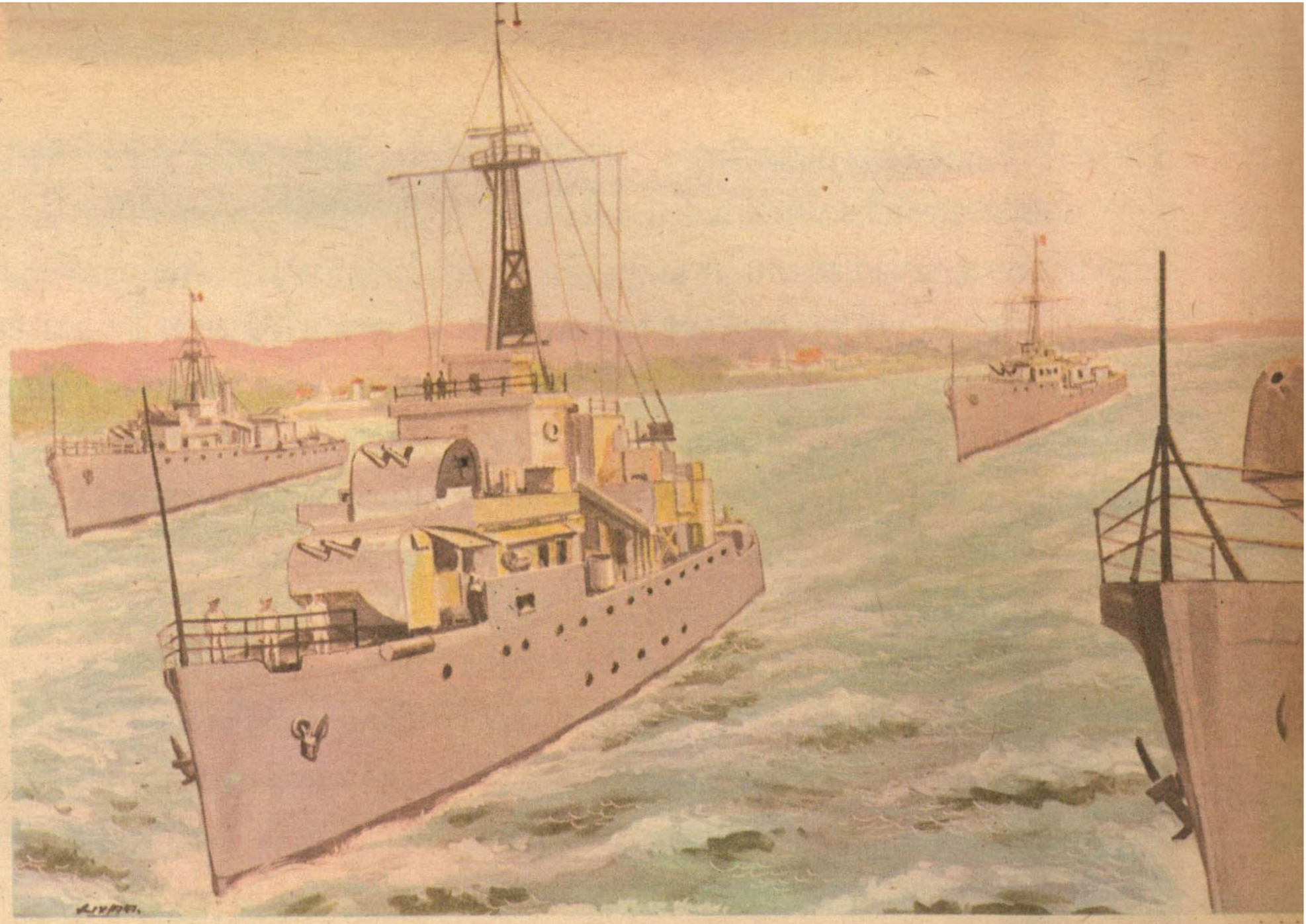

รัฐบาลฝรั่งเศสที่ปารีสส่งกองทัพเรือมาช่วย

ฝรั่งเศสเข้ายึดครองเวียดนามเหนือ

ฝรั่งเศสได้เวียดนามใต้ไว้ในอำนาจแล้ว ยังไม่พอใจ ต้องการจะได้เวียดนามเหนือไว้ในอำนาจของตนอีก มีการสู้รบเกิดขึ้นอีกหลายครั้ง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๕ ดินแดนในบริเวณปากแม่น้ำแดง ซึ่งมีเมืองฮานอยเป็นเมืองสำคัญ ก็ตกไปอยู่ในยึดครองของฝรั่งเศส

เวียดนามขอกำลังจีนมาช่วย กองทัพฝรั่งเศสต้านทานกองทัพจีนไม่ได้ แม่ทัพฝรั่งเศสตายในที่รบ รัฐบาลฝรั่งเศสที่ปารีสจึงส่งกองทัพเรือมาช่วย ทัพฝรั่งเศสเข้าตีเมืองเว้ และบังคับให้ **พระเจ้าหัมหงี** กษัตริย์เวียดนามลงนามในสัญญาสงบศึก เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๒๖

ตามสัญญา พ.ศ. ๒๔๒๖ ฝรั่งเศสได้ดินแดนอีกหลายแห่ง และเวียดนามต้องมอบกิจการต่างๆ ภายในประเทศหลายอย่างให้ฝรั่งเศสจัดทำ เท่ากับว่าเวียดนามเป็นประเทศในอารักขาของฝรั่งเศส จีนไม่พอใจที่ฝรั่งเศสเรียกร้องเช่นนี้กับเวียดนาม จึงส่งกำลังทั้งทางบกและทางเรือมารบฝรั่งเศสในเขตเวียดนามเหนือ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๒๗ ฝรั่งเศสจึงเป็นฝ่ายชนะเด็ดขาด จีนรับรองว่าฝรั่งเศสมีอำนาจปกครองเวียดนามทั้งหมด

เวียดนามสมัยอยู่ในปกครองของฝรั่งเศส

การที่ฝรั่งเศสได้ปกครองเวียดนามนั้น ฝรั่งเศสต้องทำสงครามสู้รบอยู่หลายปี มิใช่ว่าสู้รบกันครั้งเดียวก็ได้ยึดครองเวียดนามหมดทั้งประเทศ ฝรั่งเศสเข้าตีและยึดครองเมืองต่างๆ ไว้ได้ทีละเมืองสองเมือง จนได้ตลอดทั้งประเทศ พระเจ้าหัมหงีกษัตริย์เวียดนามเวลานั้น เมื่อเสียเมืองใหญ่ๆ ก็เสด็จหนีภัยไปอาศัยอยู่ตามภูเขา ภายหลังฝรั่งเศสจับตัวได้ ในปี พ.ศ. ๒๔๓๑

จึงส่งตัวไปไว้ที่แอลจีเรียในแอฟริกา

เมื่อฝรั่งเศสได้เวียดนามไว้ในอำนาจทั้งหมดแล้ว จึงจัดการปกครองโดยแบ่งออกเป็นสามเขต คือ เขตตังเกี๋ยหรือเวียดนามเหนือ เขตอันหนำหรือเขตเวียดนามกลาง และเขตโคจินจีนหรือเวียดนามใต้ เขตเวียดนามใต้ซึ่งมีเมืองไซ่ง่อนเป็นเมืองสำคัญนั้น ฝรั่งเศสปกครองเองโดยตรง ถือเท่ากับว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส ให้มีผู้แทนไปเข้าร่วมประชุมในรัฐสภาแห่งชาติของฝรั่งเศส ส่วนเขตเวียดนามเหนือและเขตเวียดนามกลางนั้น ฝรั่งเศสปกครองอย่างประเทศราช คือมีกษัตริย์ชาวเวียดนามปกครอง กษัตริย์เป็นผู้ลงพระนามในประกาศต่าง ๆ โดยมีข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสเป็นผู้ถวายคำแนะนำ ข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสนั่นเองที่เป็นผู้มีอำนาจแท้จริงในการปกครองบ้านเมืองของชาวเวียดนาม

การได้อิสรภาพ

ฝรั่งเศสปกครองดินแดนของชาวเวียดนามมาเกือบร้อยปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เกิดสงครามขึ้นทางด้านยุโรป ในปีต่อมาฝรั่งเศสพ่ายแพ้สงคราม รัฐบาลใหม่ของฝรั่งเศสภายใต้การยึดครองของเยอรมันจึงตกลงกับญี่ปุ่น ให้ญี่ปุ่นเข้าครอบครองบรรดาเมืองขึ้นต่าง ๆ ของฝรั่งเศสในอินโดจีน (คือ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา)

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลงในปี พ.ศ.๒๔๘๘ ฝรั่งเศสเข้าปกครองเวียดนามตามเดิม ชาวเวียดนามไม่ต้องการอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส จึงพากันต่อต้านขบวนการกู้ชาติของชาวเวียดนาม มีหัวหน้าสำคัญชื่อ **โฮชิมินห์**

ฝรั่งเศสต้องการกลับเข้าครอบครองเวียดนามโดยไม่ต้องใช้กำลังทหาร จึงรับปากว่าจะให้เวียดนามมีการปกครองตนเองได้มากขึ้น แต่การเจรจาเรื่องนี้ไม่ตกลงกันได้ ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ เวียดนามจึงประกาศเป็นประเทศอิสระ กษัตริย์เวียดนามสมัยนั้นคือ**พระเจ้าเบาได๋**สละราชสมบัติ เวียดนามจึงเปลี่ยนเป็นประเทศสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ โฮชิมินห์เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของสาธารณรัฐเวียดนามที่ตั้งขึ้นใหม่นั้น ฝรั่งเศสไม่รับรองประเทศใหม่นี้ และส่งกำลังเข้าปราบปราม จึงมีการสู้รบกันขึ้น กองทัพของสาธารณรัฐเวียดนามถอยขึ้นไปอยู่ในเขตเวียดนามเหนือ ฝรั่งเศสเข้าครอบครองเขตเวียดนามตอนใต้ และสถาปนาพระเจ้าเบาได๋ขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองเวียดนามต่อไป ฝรั่งเศสยังเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองอยู่

ฝรั่งเศสไม่สามารถปราบปรามเวียดนามอิสระซึ่งตั้งมั่นอยู่ในเขตเวียดนามเหนือ การสู้รบยังคงติดพันกันอยู่ ต่อมาประเทศต่าง ๆ หลายประเทศได้จัดให้มีการประชุมกันขึ้นที่เมืองเจนีวา ในประเทศสวิส เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ผลของการประชุมครั้งนี้ฝรั่งเศสยอมให้ประเทศต่าง ๆ ในอินโดจีนที่เคยเป็นเมืองขึ้นของตนมาก่อน ตั้งเป็นประเทศอิสระ คือ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เวียดนามนั้นให้แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ประเทศเวียดนามเหนือและประเทศเวียดนามใต้

ประเทศเวียดนามเหนือหรือสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม มีโฮชิมินห์เป็นประธานาธิบดี มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองฮานอย ส่วนประเทศเวียดนามใต้นั้นมีพระเจ้าเบาได๋เป็นประมุขของประเทศ และมีโงดินเดียมเป็นนายกรัฐมนตรี ศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองไซ่ง่อน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ราษฎร

ในประเทศเวียดนามใต้ออกเสียงให้มีการปกครองแบบสาธารณรัฐ และเลือกโงดินเดียมเป็นประธานาธิบดีของประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม ส่วนพระเจ้าเบาได๋นั้นพ้นจากตำแหน่งประมุขของประเทศไป และเสด็จไปประทับอยู่ในประเทศฝรั่งเศส

ดินแดนของชาวเวียดนามยังคงแบ่งกันอยู่เป็นประเทศอิสระสองประเทศ จนบัดนี้ก็ยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. ให้เหตุผลว่าทำไมเวียดนามจึงตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส

๒. หากว่าญี่ปุ่นไม่เข้ายึดครองดินแดนที่เป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสในอินโดจีน เหตุการณ์น่าจะเป็นไปอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะที่จะเกิดขึ้นในประเทศเวียดนาม

๓. หากว่าฝรั่งเศสไม่ให้การสนับสนุนพระเจ้าญาลองจนปราบกบฏไตซอนได้ราบคาบ เหตุการณ์ในเวียดนามจะเป็นอย่างไรต่อไป

๔. ในบรรดาประเทศทั้งหลายในแหลมอินโดจีน ประเทศเวียดนามเท่านั้นที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมจีนมากที่สุด เหตุใดจึงเป็นไปได้เช่นนั้น

๕. เหตุใดกษัตริย์ของชาวเวียดนามจึงเสื่อมความนิยม ไม่สามารถดำรงตำแหน่งประมุขของประเทศได้อีกต่อไป

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่สังเขปประเทศเวียดนามและบริเวณใกล้เคียง แล้วแสดงบริเวณเหล่านี้ ลงหมายเลขกำกับให้ตรงกัน คือ (๑) เมืองหลวงของประเทศเวียดนามเหนือ (๒) เมืองหลวงของประเทศเวียดนามใต้ (๓) เมืองหลวงของประเทศเวียดนามก่อนการเสียอำนาจให้แก่กบฏไตซอน (๔) เมืองซึ่งไทยยกให้เวียดนามในแผ่นดินพระเจ้าญาลอง

๒. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่าย เกี่ยวกับสถานที่ โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมของชาวเวียดนาม

๓. ค้นคว้าในห้อง หรือสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลเหล่านี้ คือ เหงียนอานห์ เบาได๋ โฮชิมินห์ โงดินเดียม

๔. ค้นคว้าในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้ เกี่ยวกับเรื่องราวของการกู้อิสรภาพของเวียดนาม

๕. เตรียมหัวข้อสำหรับเขียนเรียงความ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับไทย"

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. ทำไมดินแดนของชาวเวียดนามจึงแยกออกเป็นสองประเทศ

๒. เหตุใดเวียดนามจึงยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ

๓. กบฏไตซอนมีความสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประเทศเวียดนาม

๔. องเชียงสือคือใคร มีบทบาทสำคัญอย่างไรเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเวียดนาม

๕. "เวียดนามมิได้ตกไปอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศสทั้งหมดในคราวเดียวกัน" ช่วยกันหารายละเอียดมาอธิบายคำกล่าวนี้

ตอนที่ ๙ ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์

บทที่ ๒๕
ประวัติโดยสังเขป

ดินแดนซึ่งเป็นประเทศเอกราช อยู่ติดต่อกับเขตแดนของประเทศไทยทางภาคใต้นั้น มีชื่อเรียกตามทางราชการว่า **"ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย"** มาเลเซียเป็นประเทศเดียวในเอเชียซึ่งมีคนต่างด้าวเข้าไปตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นจำนวนมาก เท่า ๆ กับชาวพื้นเมือง อาณาเขตของประเทศสหพันธ์มาเลเซียมีเนื้อที่ประมาณสามในห้าของประเทศไทย พลเมืองในมาเลเซียมีอยู่ประมาณหนึ่งในสามของประเทศไทย ส่วนบริเวณที่เป็นเกาะอยู่ทางใต้สุดของแหลมมลายูนั้น เป็นประเทศเอกราชอีกประเทศหนึ่ง คือ **"ประเทศสิงคโปร์"** ประเทศนี้มีพลเมืองกว่าล้านคน ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนซึ่งเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ร่วมกับชาวมลายูเจ้าของถิ่นเดิม

ลักษณะทั่วไป

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของประเทศสหพันธ์มาเลเซียเป็นที่สูง มีทิวเขาซึ่งติดต่อยาวเหยียดจากเขตในประเทศไทยลงไปถึงปลายสุดของแหลมมลายู แม่น้ำสั้น ๆ หลายสายไหลจากตอนกลางของประเทศลงสู่ทะเลทางด้านตะวันออก (คืออ่าวไทย) และทะเลทางด้านตะวันตก (คืออ่าวเบงกอล และช่องมะละกา) แม่น้ำสำคัญของประเทศนี้ คือ แม่น้ำเประซึ่งไหลลงสู่ทะเลทางด้านตะวันตก แม่น้ำปาหัง เป็นแม่น้ำสำคัญอีกสายหนึ่ง ไหลลงสู่ทะเลทางด้านตะวันออก

ประเทศสหพันธ์มาเลเซียปัจจุบันนี้ประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ รวม ๑๓ รัฐ คือ **ยะโฮร์ เกดาห์** (หรือไทรบุรี) **กลันตัน เนกรีเซมบิลัน ปาหัง เประ ปะลิส สลังงอ ตรังกานู มะละกา ปีนัง ซาบาห์** และ **ซาราวัก** รัฐต่าง ๆ เหล่านี้สิบเอ็ดรัฐแรกอยู่ในเขตแหลมมลายู แต่เดิมเรียกว่า "สหพันธ์มาลายา" ต่อมารัฐต่าง ๆ อีกสองรัฐซึ่งอยู่ในเขตเกาะบอร์เนียว คือ ซาบาห์ และซาราวัก ได้เข้ามารวมอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน

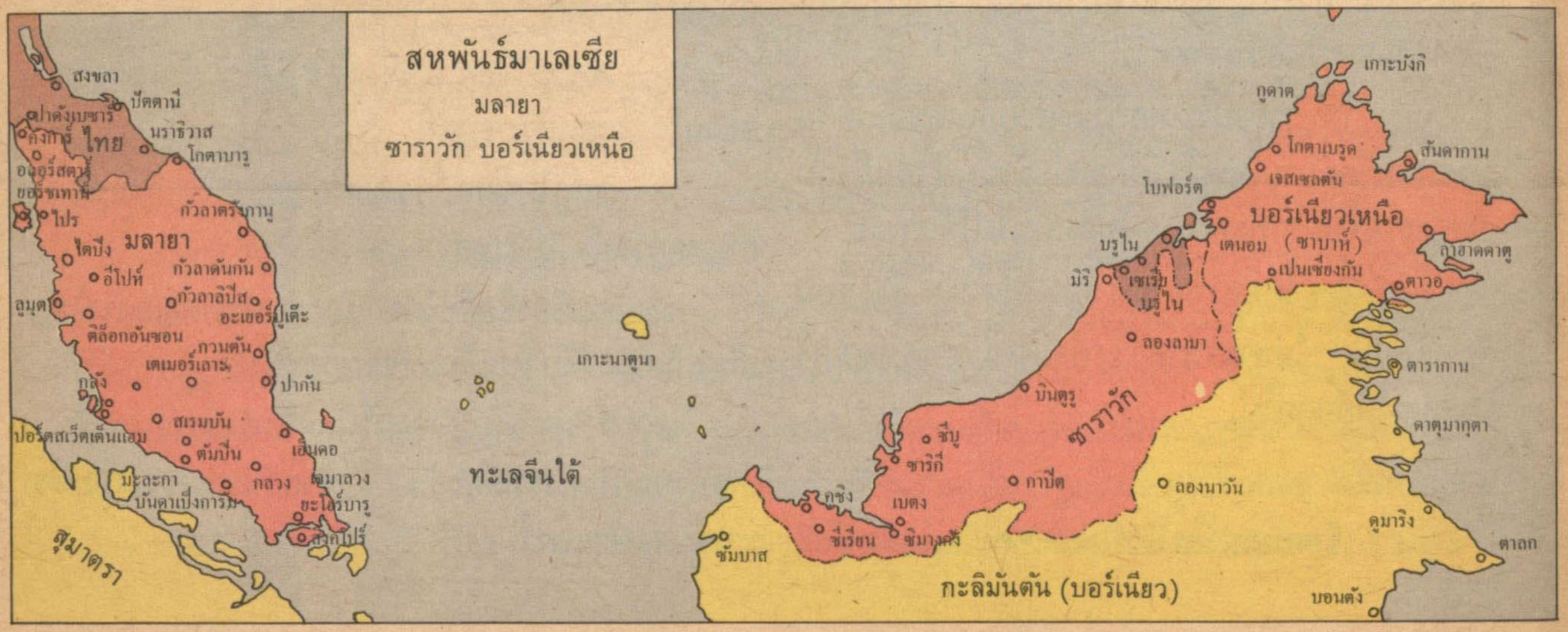

นิกริโต

จึงเปลี่ยนชื่อประเทศเสียใหม่เป็น "สหพันธ์มาเลเซีย" เมืองหลวงของประเทศสหพันธ์มาเลเซีย คือ **กัวลาลัมเปอร์** อยู่ในรัฐสลังงอ

ส่วนประเทศสิงคโปร์นั้นเป็นเกาะใหญ่อยู่ทางใต้ลงไป เมืองหลวงคือเกาะใหญ่ทั้งเกาะ ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางการปกครองและเมืองท่าสำคัญด้วย

ประวัติดั้งเดิม

มนุษย์ดั้งเดิมที่ตั้งหลักแหล่งอยู่ในบริเวณประเทศทั้งสองนี้เป็นพวกคนป่าที่เรียกว่า นิกริโต ซึ่งมีอยู่หลายพวก ที่รู้จักกันมากคือ ซาไก (หรือเงาะ) ต่อมามีคนพวกหนึ่งเคลื่อนย้ายลงมาจากบริเวณตอนกลางของทวีปเอเชีย เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในแหลมมลายูและบริเวณเกาะต่าง ๆ เชื่อกันว่าเป็นบรรพบุรุษของชาวมลายูปัจจุบัน

ต่อมาชาวอินเดียได้แล่นเรือมาถึงบริเวณนี้ และมีการค้าขายติดต่อกับชาวมลายูที่ตั้งบ้านเมืองอยู่บริเวณนี้ เมื่อไปมาค้าขายบ่อย ๆ เข้าก็เกิดชอบพอคุ้นเคยกัน ชาวอินเดียมาตั้งบ้านเรือนอยู่กันมากขึ้น วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวอินเดียก็แพร่หลายทั่วไปในบริเวณนี้ ชาวอินเดียที่มาตั้งหลักแหล่งอยู่ร่วมกับชาวมลายูนั้นเป็นพวกนับถือศาสนาฮินดู จึงก่อสร้างสถานที่บูชาและบ้านเรือนขึ้นตามแบบอย่างของตน วัฒนธรรมของชาวอินเดียได้แพร่หลายทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ราวสองร้อยปีก่อนพุทธศักราช และมาเสื่อมลงตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อศาสนาอิสลามได้เข้ามารุ่งเรืองขึ้นแทนที่ศาสนาฮินดู

ชาวอินเดียมีอำนาจปกครองบ้านเมืองอยู่ในดินแดนของชาวมลายู และรุ่งเรืองมากในสมัย "อาณาจักรศรีวิชัย" ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองปาเลมบังทางภาคใต้ของเกาะสุมาตรา (ซึ่งเป็นเขตของประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบันนี้) เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ ต่อมาอีกราวห้าร้อยปี อาณาจักรศรีวิชัยได้ขยายเขตครอบคลุมดินแดนบริเวณแหลมมลายูทั้งหมด กษัตริย์แห่งศรีวิชัยได้นำเอาพุทธศาสนานิกายมหายานไปเผยแพร่พร้อม ๆ กับการขยายอาณาเขต อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมลงในราวศตวรรษที่ ๑๙ ศูนย์กลางความเจริญของผู้คนบริเวณนี้ย้ายไปอยู่ที่เกาะชวา ที่เรียกว่า "อาณาจักรมัชปาหิต" อาณาจักรมัชปาหิตหมดอำนาจลงในราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ชาวอาหรับได้นำศาสนาอิสลามมาเผยแพร่ในบริเวณนี้ตั้งแต่ราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๐ มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองมะละกา ต่อมาศาสนาอิสลามได้แพร่หลายทั่วไปในหมู่ชาวมลายู

ตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๑ เป็นต้นมา ชาวยุโรปได้เข้ามาค้าขายแข่งกับชาวอาหรับทางบริเวณแหลมมลายู ชาวยุโรปหลายชาติได้เข้ามามีอำนาจยึดเมืองต่าง ๆ ไว้หลายเมือง จนถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕ อังกฤษจึงได้ปกครองดินแดนที่เป็นประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๐ จึงได้เป็นเอกราช

บทที่ ๒๖

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับไทย

ดินแดนในบริเวณแหลมมลายู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซียในปัจจุบันนี้ แต่เดิมเคยรวมอยู่ในอาณาเขตไทยสมัยพระเจ้ารามคำแหงมหาราช เมืองสำคัญของไทยในบริเวณนี้ได้แก่มะละกา โปรตุเกสส่งกำลังเข้ามายึดเอาเมืองนี้ไปราว พ.ศ. ๒๐๕๔ ต่อมาเมืองนี้ได้ตกไปอยู่ในการยึดครองของฮอลันดาและของอังกฤษ และรวมอยู่ในเขตประเทศมาเลเซีย ในระยะเวลาต่อมา ส่วนประเทศสิงคโปร์นั้นก็เคยรวมอยู่ในอาณาเขตของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเช่นเดียวกัน

แต่ก่อนนั้นพลเมืองในมาเลเซียมิได้รวมอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเดียวกัน แต่แยกกันอยู่เป็นบ้านเมืองอิสระหลายเมือง บ้านเมืองอิสระเหล่านี้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทยมาก ได้แก่รัฐเกดาห์ (หรือไทรบุรี) และรัฐอื่น ๆ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับเกดาห์ ในระยะเวลาก่อนที่จะตกไปอยู่ในปกครองของอังกฤษนั้น รัฐเหล่านี้อยู่ภายใต้การปกครองของไทย

ไทรบุรีเคยรวมอยู่ในเขตการปกครองของไทยมาแต่เดิม ต่อมาเมื่อไทยเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ แล้วไทรบุรีจึงเป็นอิสระ ไทรบุรีเป็นอิสระอยู่ตลอดสมัยกรุงธนบุรี จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ ไทรบุรีกลับมาอ่อนน้อมต่อไทยดังแต่ก่อน ก่อนที่ไทรบุรีจะกลับมาขึ้นกับไทยนั้น ได้ยินยอมให้อังกฤษเช่าเกาะปีนัง (หรือเกาะหมาก) ไป โดยหวังว่าจะยึดอังกฤษเป็นที่พึ่งหากว่าไทรบุรีถูกไทยโจมตี แต่เมื่อไทรบุรีมาขึ้นกับไทยแล้ว พระยาไทรบุรีจึงขอเกาะปีนังคืนจากอังกฤษ แต่ไม่สำเร็จ เกิดการสู้รบกันขึ้นในปี พ.ศ. ๒๓๓๔ ไทรบุรีแพ้ จึงต้องยอมให้อังกฤษเช่าปีนังต่อไป ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๔๓ อังกฤษบังคับไทรบุรีขอเช่าดินแดนบริเวณแผ่นดินใหญ่ตรงข้ามเกาะปีนัง (ที่อังกฤษเรียกว่ามณฑลเวลสเลย์)

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ ไทรบุรีได้จัดกองทัพยกมาช่วยไทยรบพม่าที่ยกมาตีหัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันตกของไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๒ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๕๓ ทัพไทรบุรียกไปตีเมืองเประ เอามาเป็นเมืองขึ้นของไทย พระยาไทรบุรีมีความดีความชอบได้เลื่อนขึ้นเป็นเจ้าพระยาไทรบุรี ต่อมาภายหลังเจ้าพระยาไทรบุรีกลับไปสนับสนุนพม่าในการรุกรานไทย เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าเจ้าพระยาไทรบุรีแข็งอำนาจต่อไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ โปรดให้พระยานครศรีธรรมราชยกกองทัพไปปราบปราม กองทัพไทยตีเมืองไทรบุรีได้ในปี พ.ศ. ๒๓๖๔ เจ้าพระยาไทรบุรีหนีไปอยู่เกาะปีนัง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ โปรดให้แต่งตั้งผู้อื่นปกครองเมืองไทรบุรีแทน ต่อมาเชื้อสายเจ้าพระยาไทรบุรีเข้ามายึดเมืองไทรบุรีคืนไปได้ แต่ฝ่ายไทยก็ตีกลับคืนมาได้อีก โดยที่มีเหตุการณ์วุ่นวายเกิดขึ้นเช่นนี้เอง ต่อมาอาณาเขตไทรบุรีจึงแบ่งออกเป็น ๔ เมือง คือ ไทรบุรี กะบังปาสู ปะลิส และสตูล โปรดให้เชื้อสายเจ้าพระยาไทรบุรีอยู่ปกครองเมืองทั้งสี่นี้ ขึ้นต่อรัฐบาลไทยที่กรุงเทพ ฯ เมืองเหล่านี้อยู่ในปกครองของไทยตลอดมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๕๒ จึงตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ เว้นแต่สตูลที่ยังคงรวมอยู่ในเขตไทยตลอดมาจนปัจจุบันนี้

บทที่ ๒๗
มลายาตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ และการได้เอกราช

ชาวโปรตุเกสเป็นชาวยุโรปพวกแรกที่เข้ามาติดต่อกับผู้คนในมาเลเซีย และเข้ายึดครองเมืองมะละกาซึ่งเป็นเมืองสำคัญในสมัยนั้น ต่อมาชาวฮอลันดาและชาวอังกฤษจึงมีอำนาจครอบครองเมืองนี้ต่อจากชาวโปรตุเกส ต่อจากนั้นอังกฤษได้แผ่อำนาจเข้าปกครอง

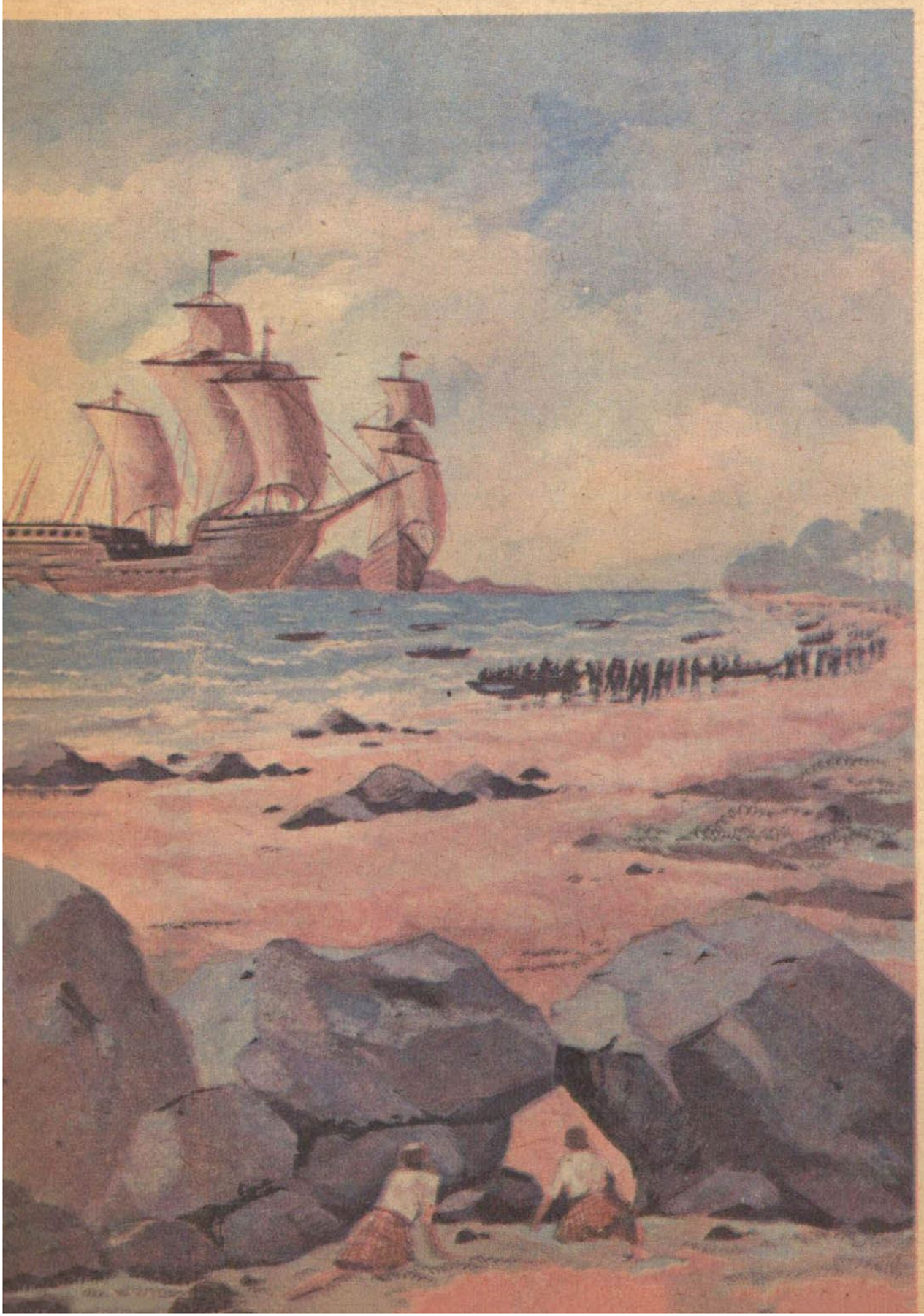

โปรตุเกสตีเมืองมะละกา

ดินแดนที่เป็นอาณาเขตประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ไว้ทั้งหมด

ชาวโปรตุเกสเข้ายึดเมืองมะละกา

ตั้งแต่ชาวยุโรปรู้จักเส้นทางเดินเรืออ้อมแหลมตอนใต้ของทวีปแอฟริกามาถึงอินเดียได้แล้ว ชาวโปรตุเกสเป็นชาวยุโรปพวกแรกที่ไปมาค้าขายทางตะวันออก พวกนี้เข้ายึดเมืองต่าง ๆ ในอินเดียไว้ได้หลายเมือง ประมาณปี พ.ศ. ๒๐๕๒ ชาวโปรตุเกสคุมกองเรือมาถึงอ่าวเมืองมะละกา และขอเปิดการติดต่อค้าขายกับชาวเมือง ชาวอาหรับและชาวอินเดียซึ่งมาติดต่อค้าขายอยู่ก่อนเกรงว่าพวกตนจะเสียผลประโยชน์ไป จึงแนะนำมิให้สุลต่านผู้ครองมะละการับเป็นไมตรีด้วย ดังนั้นจึงมีการสู้รบกันขึ้น กองเรือโปรตุเกสถูกตีแตกถอยไป

ต่อมาอีกสองปี โปรตุเกสส่งกองเรือ ๑๖ ลำมาที่อ่าวมะละกา ขอให้ส่งตัวชาวโปรตุเกสที่มะละกาควบคุมตัวไว้เมื่อสองปีก่อน และขอให้เปิดการค้าขายต่อกัน มะละกาไม่ยอมตกลงตามคำเรียกร้องของโปรตุเกส เกิดการสู้รบกันขึ้นอีก ชาวมะละกาต่อสู้เข้มแข็งมาก แต่ต้านทานกองเรือของชาวโปรตุเกสไม่ได้ ภายในสองสัปดาห์โปรตุเกสก็ยึดเมืองไว้ได้ เมื่อโปรตุเกสยึดครองมะละกาไว้ได้แล้ว (ราว พ.ศ. ๒๐๖๑) จึงแต่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทยที่กรุงศรีอยุธยา เพราะทราบว่ามะละกาเป็นเมืองขึ้นของไทย สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ทรงเห็นว่ามะละกาอยู่ห่างไกลก็รับเป็นไมตรีด้วย

ฮอลันดาเข้าครอบครองมะละกา

โปรตุเกสมีอำนาจอยู่ทางตะวันออกจนถึงราวศตวรรษที่ ๒๐ แห่งพุทธศาสนา จึงเสื่อมอำนาจลง

ฮอลันดาและอังกฤษเข้ามามีอำนาจแทน ฮอลันดาเข้ามาค้าขายบริเวณแหลมมลายูกันมากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๑๖๒ ฮอลันดาเข้ายึดเมืองจาการ์ตาในหมู่เกาะชวาแล้วเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ว่า บะตาเวีย ฮอลันดาขยายอำนาจเข้าปกครองบริเวณหมู่เกาะใกล้เคียงทั้งหมด ทางบริเวณช่องมะละกานั้นมีเมืองใหญ่อยู่ ๓ เมือง คือ อะจิน (หรืออัดแจ) ยะโฮร์ และมะละกา โปรตุเกสได้สร้างป้อมปราการขึ้นไว้อย่างมั่นคงที่มะละกา ฮอลันดาพยายามผูกมิตรกับเจ้าครองเมืองที่เป็นชาวมลายูที่ยะโฮร์และอะจิน เพื่อเข้าตีมะละกาซึ่งอยู่ในอำนาจของโปรตุเกส มีการสู้รบกันหลายครั้งระหว่างโปรตุเกสและฮอลันดา จนถึงปี พ.ศ. ๒๑๕๗ ฮอลันดาจึงยึดเมืองมะละกาไว้ได้

อังกฤษเข้าไปมีอำนาจอยู่ในเขตมาเลเซีย

อังกฤษพยายามทุกทางที่จะแข่งขันกับฮอลันดาในเรื่องการค้าขายทางเอเชีย ตอนแรกๆ นั้นอังกฤษสู้ฮอลันดาไม่ได้ อังกฤษจึงตั้งศูนย์กลางการค้าของตนอยู่ที่อินเดีย ต่อมามีการสู้รบกันขึ้นระหว่างอังกฤษและฮอลันดาในทวีปยุโรป ผลที่สุดฮอลันดาเป็นฝ่ายแพ้ ฮอลันดาจึงหมดอำนาจไปจากบริเวณแหลมมลายู

อังกฤษได้เกาะปีนังไว้แล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๙ และได้ครอบครองเกาะสิงคโปร์จากสุลต่านยะโฮร์เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๒ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๖๗ อังกฤษรับโอนเมืองมะละกาไปจากฮอลันดา ต่อมาระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๑๗ – พ.ศ. ๒๔๕๒ อังกฤษได้ครอบครองดินแดนบริเวณแหลมมลายูทั้งหมด คือ รัฐเประ รัฐสลังงอ รัฐปาหัง และรัฐเนกรีเซมบิลัน อังกฤษได้ทำสัญญาตกลงกับไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ โดยไทยยกรัฐเหล่านี้ให้อยู่ในความปกครองของอังกฤษ คือ กลันตัน เกดาห์ (หรือไทรบุรี) ตรังกานู และปะลิส

เมื่ออังกฤษได้เข้าครอบครองดินแดนในบริเวณแหลมมลายูทั้งหมดแล้ว อังกฤษจัดการปกครองดินแดนเหล่านี้ โดยแยกเป็น ๓ ส่วน คือ

(๑) ดินแดนที่อังกฤษปกครองโดยตรง เรียกว่า **The Straits Settlements** ได้แก่เกาะเหล่านี้ คือ สิงคโปร์ ปีนัง มะละกา และเกาะอื่นๆ บริเวณนั้นรวมทั้งอาณาเขตบริเวณแผ่นดินใหญ่สองแห่ง คือตรงข้ามเกาะปีนังที่เรียกว่า เวลสเลย์ และบริเวณที่เป็นแหลมเล็กๆ ติดต่อรัฐเประที่เรียกว่า ดินดิงส์

(๒) ดินแดนที่มีสุลต่านเป็นประมุข มีอยู่ ๔ รัฐ ได้แก่ เประ สลังงอ เนกรีเซมบิลัน และปาหัง รัฐทั้งสี่นี้ปกครองร่วมกันเป็นสหพันธ์ เรียกว่า **The Federated Malay States** อังกฤษจัดการปกครองโดยตั้งคณะบริหารขึ้น เรียกว่า "คณะมนตรีสหพันธ์" มีข้าหลวงอังกฤษเป็นประธาน

(๓) ดินแดนที่มีสุลต่านเป็นประมุขมีอยู่ ๕ รัฐ ได้แก่ ยะโฮร์ เกดาห์ (ไทรบุรี) ปะลิส กลันตัน และตรังกานู แต่ละรัฐปกครองกันเองตามคำแนะนำของข้าหลวงใหญ่อังกฤษ รัฐทั้ง ๕ นี้ เรียกว่า **The Unfederated Malay States**

ส่วนรัฐอื่นๆ ในเขตประเทศมาเลเซีย ได้แก่รัฐซาบาห์ และรัฐซาราวัก รัฐทั้งสองนี้อยู่ในเขตบริเวณตอนเหนือและฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียว ทั้งสองรัฐตกเข้ามาอยู่ในอารักขาของอังกฤษตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๒๔ แห่งพุทธศาสนา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ อังกฤษจึงปรับปรุงการปกครองรัฐทั้งสองนี้ โดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่มาปกครอง ขึ้นโดยตรงต่อรัฐบาลอังกฤษ

การจัดตั้งประเทศสหพันธ์มลายาขึ้นเป็นอิสระ

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ญี่ปุ่นส่งกำลังเข้ายึดครองดินแดนในปกครองของอังกฤษในแหลมมลายู ญี่ปุ่นสนับสนุนให้ชาวมลายูเข้าร่วมในการปกครองบ้านเมืองของตนได้ ต่อมาเมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้ไปแล้ว อังกฤษเข้าไปมีอำนาจปกครองดินแดนบริเวณนี้ตามเดิม ผู้คนในดินแดนนี้ต้องการปกครองบ้านเมืองของตนเป็นอิสระ มากกว่าที่จะมาอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษอีกต่อไป ดังนั้นจึงพากันเรียกร้องขออิสรภาพ ได้มีการเจรจากันหลายปีเกี่ยวกับการจัดตั้งดินแดนบริเวณนี้ขึ้นเป็นประเทศอิสระ

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้มีการรวมรัฐต่าง ๆ เข้าด้วยกันใหม่ คือรัฐทั้งหลายของชาวมลายูรวม ๙ รัฐ มารวมกับปีนังและมะละกา เป็น ๑๑ รัฐด้วยกัน จัดตั้งเป็นประเทศสหพันธ์ เรียกว่า "ประเทศสหพันธ์มลายา" ประมุขของสหพันธ์มลายาคือข้าหลวงใหญ่อังกฤษ ต่อจากนั้นได้มีการเตรียมงานต่าง ๆ เพื่อให้พลเมืองในบริเวณนี้มีสิทธิในการปกครองบ้านเมืองของตนเองได้มากขึ้นตามลำดับ ส่วนสิงคโปร์นั้นมิได้เข้ารวมอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกันของสหพันธ์มลายา

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรกันเป็นครั้งแรก **ตนกู อับดุลราห์มัน** (หรือ ตุงกู อับดุลเราะห์มาน) ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศสหพันธ์มลายา

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้มีการประชุมเรื่องประเทศสหพันธ์มลายาที่ลอนดอน ที่ประชุมตกลงให้พลเมืองในมลายาได้เป็นอิสระปกครองประเทศของตนเอง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ส่วนประมุขของประเทศนั้นตกลงกันว่า ให้บรรดารัฐทั้งหลายที่มีสุลต่านเป็นประมุข รวม ๙ รัฐ คือ เประ สลังงอ เนกรีเซมบิลัน ปาหัง ยะโฮร์ เกดาห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ตกลงกัน คือให้สุลต่านซึ่งเป็นประมุขของรัฐเหล่านั้นเลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประมุขของประเทศ ตำแหน่งประมุขหรือพระราชาธิบดีของประเทศสหพันธ์มลายา เรียกว่า "ยัง ดีเปอร์ตวน อากอง" พระราชาธิบดีแห่งมลายาอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๕ ปี พระราชาธิบดีองค์แรกของมลายาคือ **ตวนกู อับดุลราห์มัน** ซึ่งเป็นสุลต่านของรัฐเนกรีเซมบิลัน เมืองศูนย์กลางการปกครองของประเทศสหพันธ์มลายา คือกัวลาลัมเปอร์อยู่ในรัฐสลังงอ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ประเทศสหพันธ์มลายาก็ได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ

ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ดินแดนในปกครองของอังกฤษ คือ ซาบาห์ ซาราวัก และสิงคโปร์ ได้เข้ามารวมกับสหพันธ์มลายา ใช้ชื่อใหม่ว่า "ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย" ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายนปีนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ สิงคโปร์ได้แยกออกไปจากสหพันธ์มาเลเซีย

ประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์ยังไม่รวมกับสหพันธ์มลายาในตอนแรก เพราะว่าพลเมืองส่วนใหญ่ของรัฐนี้เป็นชาวจีน ชาวสิงคโปร์พยายามขอแยกเป็นอิสระ แต่อังกฤษไม่ยอม ต่อมาในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒ อังกฤษยอมให้ชาวสิงคโปร์จัดการปกครองบ้านเมืองของตนเองได้ แต่อังกฤษยังคงควบคุมในด้านการป้องกันประเทศและในด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ได้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร **หลีกวนยิว** ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของสิงคโปร์ ในปลายปีนั้น อินเจ๊ะ **ยูซุฟ บิน อิสฮัก** ได้รับแต่งตั้งเป็นประมุขของ

ประเทศนี้ ตำแหน่งประมุขแห่งประเทศนี้เรียกว่า "ยังดีเปอร์ตวน เนการา"

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ สิงคโปร์ได้ประกาศเป็นประเทศอิสระ และเข้ารวมอยู่ในประเทศสหพันธ์-มาเลเซีย สิงคโปร์รวมอยู่ในสหพันธ์มาเลเซียมาจนถึงวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ จึงแยกออกไปจากสหพันธ์ฯ ในเดือนต่อมาสิงคโปร์ก็ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ

แบบฝึกหัดและกิจกรรม

ช่วยกันคิด

๑. มีผู้กล่าวว่า "การที่มาเลเซียตกไปอยู่ใต้อำนาจของอังกฤษ เป็นผลดีแก่ชาวมาเลเซีย เพราะทำให้บ้านเมืองต่างๆที่แยกอยู่เป็นอิสระ เข้ามารวมกันเป็นปึกแผ่นมั่นคงได้" นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

๒. ชาวมาเลเซีย แต่เดิมมามีธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแบบเดียวกับชาวไทย เหตุใดในระยะเวลาต่อมาจึงแตกต่างกันไปมาก

๓. หากว่าดินแดนบางส่วนของมาเลเซียยังรวมอยู่ภายใต้การปกครองของไทย เหตุการณ์ต่อมาน่าจะเป็นไปอย่างไรบ้าง

๔. เหตุใดชาวยุโรปจึงแย่งชิงอำนาจกันเข้าครอบครองดินแดนบางส่วนของมาเลเซีย ก่อนที่มาเลเซียจะตกไปอยู่ใต้อำนาจของอังกฤษโดยสิ้นเชิง

๕. ชาวมาเลเซียกับชาวไทย มีทางที่จะร่วมมือกันได้อย่างไรบ้าง ซึ่งจะเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีอันดีต่อกัน

ช่วยกันทำ

๑. เขียนแผนที่สังเขปประเทศสหพันธ์มาเลเซีย และบริเวณใกล้เคียง แสดงบริเวณเหล่านี้ โดยเขียนหมายเลขกำกับไว้ให้ตรงกัน คือ

(๑) เมืองหลวงของมาเลเซีย
(๒) บริเวณที่ไทยเรียกว่าไทรบุรี
(๓) บริเวณที่ไทยเรียกว่าปีนัง
(๔) เมืองซึ่งแต่เดิมเป็นของไทย และชาวโปรตุเกสเข้ายึดครองไว้ในแผ่นดิน สมเด็จพระ-รามาธิบดีที่ ๒ แห่งกรุงศรีอยุธยา

๒. รวบรวมภาพเขียนหรือภาพถ่าย เกี่ยวกับสถานที่ โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมของชาวมาเลเซีย

๓. ค้นคว้าจากหนังสือต่างๆในห้องสมุด หรือสอบถามผู้รู้ เกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลเหล่านี้ คือ ตนกู อับดุลราห์มัน ตวนกู อับดุลราห์มัน หลีกวนยิว อินเจ๊ะ ยูซุฟ บิน อิสฮัก

๔. ค้นคว้าในห้องสมุดหรือสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับการกู้อิสรภาพของชาวมาเลเซีย

๕. เตรียมหัวข้อสำหรับเขียนเรียงความเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับไทย"

ช่วยกันค้นหาคำตอบ

๑. เหตุใดชาวยุโรปจึงพยายามเข้ายึดครองดินแดนของชาวมลายู

๒. สิงคโปร์มีความสำคัญอย่างไร อังกฤษเข้าครอบครองประเทศนี้ได้อย่างไร

๓. ดินแดนทางภาคใต้ของประเทศไทย ตกไปอยู่ในเขตประเทศสหพันธ์มาเลเซียได้อย่างไร

๔. เหตุใดสิงคโปร์จึงไม่รวมอยู่กับสหพันธ์-มาเลเซีย

๕. "ประเทศสหพันธ์มลายา" มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไรกับ "ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย"

กองสงเคราะห์ชาติ
กรมสงเคราะห์

0000090

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๒๐/๒๕๑๙

วันที่ ๑๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

หนังสือ ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ของ นายประสาท หลักศิลา

พิมพ์ครั้งที่ ๓ จำนวน ๑๐,๐๐๐ ฉบับ ใน พ.ศ. ๒๕๑๙

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

(นายสาโรช บัวศรี)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(ใช้ได้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และไม่ให้นำใบอนุญาตนี้ไปพิมพ์ในหนังสือเรื่องอื่นที่มิได้รับอนุญาตเป็นอันขาด)

พิมพ์ที่ บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ๘๙๑ ถนนพระราม ๑ กรุงเทพมหานคร

นางบุญพริ้ง ต. สุวรรณ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๙